

ΕΘΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

...γνωρίζεται ἢ τίνι ποτὲ ...
[ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ].

...ίονυ,
...ἀναφέρει,
...γικῆς κατὰ τῶν
...τε συγχρόνων καὶ προ...

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ. ΦΥΛΛ. Γ'.

ΜΑΙΟΣ 1872.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

ΠΕΡΙ ΚΟΜΗΤΩΝ

Κομήτην ὀνομάζουσιν ἀστέρα κομῆντα· τὸ φωτεινὸν σημεῖον, ὅπερ παρατηρεῖται εἰς τὸ κέντρον τοῦ κομήτου καλεῖται πυρήν, ὁ δὲ φωτεινὸς κύκλος, ὁ περιβάλλων τὸν κομήτην φέρει τὸ ὄνομα κόμη. Ὁ πυρήν καὶ ἡ κόμη συνιστῶσι τὴν κεφαλὴν τοῦ κομήτου, οἱ δὲ φωτεινοὶ πλόκαμοι οἱ μᾶλλον ἢ ἥττον μακροὶ, ὑφ' ὧν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κομητῶν συνοδεύεται, καλεῖται οὐρά.

Οἱ κομήται ὑπῆρξαν κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς ἀγνοίας ἀντικείμενα τρόμου καὶ ἐκπλήξεως, εἴτε ἕνεκα τῆς σπανίας ἐμφάνσεως αὐτῶν, εἴτε ἕνεκα τῆς ἐκτάκτου μορφῆς τῆς οὐρᾶς καὶ τῆς κόμης τῶν, ἅτινα πολλάκις παρίστων ἀπειλητικὸν θέαμα. Ἰδοῦ δὲ τί ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις περὶ τούτου εἰς τὸ σύστημα τοῦ παντὸς λέγει: «Τοῖς πάλαι ὡς δεινοῦ τινος ἐπαπειλούμενου ὁ φαινόμενος κομήτης ἀπαίσιόν τι τέρας ἐκρίνετο· καὶ δυνατὸν δῆθεν εἶναι τοῦτο ἡγοῦμεθα, Θεοῦ βουλομένου, τοὺς κομήτας φαινόμενους, δεινῶν τινῶν ἐπερχομένων, ὅσον λοιμῶν καὶ λιμῶν καὶ βασιλειῶν περιτροπῆς, καὶ ἄλλων τηλικούτων ἀγγελιοφόρους ἡμῖν γίνεσθαι καὶ σημαντορας. Ἀλλὰ πόθεν ἡμῖν τοῦτο διεγνώρισται ἢ τίνι ποτὲ καὶ ἀποκεκάλυ-

πται ἐπὶ τοῖς τὸ θεῖον τοῖς κομήταις χρήσεσθαι ὡς ἀγγέλους; Ἄῃρος τὰ τοιαῦτα καὶ πολλὴ φλυαρία, καὶ δυστήνων ἀνθρωπαρίων (οἷς οὐκ ἀρκεῖ τὰ ἐπισκήπτοντα τῶν κακῶν, διὸ καὶ ἄλλα μέλλει πλάττειν), φοβουμένων οὐ οὐκ ἔστι φόβος, ἄλογος πτόησις».

Εἶνε ὅμως ἀληθές, ὅτι ἡ παράδοξος ἐμφάνισις αὐτῶν εἰς τὰς ἀστρόφους χώρας, τὸ μοναδικὸν τῶν κινήσεων αὐτῶν, καὶ τὸ ἰδιότροπον τοῦ σχήματός τῶν, εἶνε τῷ ὄντι ἐκ φύσεως τοιαῦτα, ὥστε δικαίως ἐγέννησαν φόβους μυστηριώδεις ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ ἐπιστήμη δὲν εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὰ μυστήρια τῆς οὐρανοῦ μηχανικῆς.

Οἱ λαοὶ τοὺς ἐθεώρουν ὡς προαγγέλους μεγάλων δυστυχιῶν καὶ ἐπιμύθεον τοὺς τρόμους τῶν, ἀποδίδοντες αὐτοῖς τὰ ἀπαίσινα γεγονότα, ἅτινα εἶποντο ἢ προγοῦντο αὐτῶν ἀμέσως. Ἐδόξαζον λόγου χάριν, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἀνηγγέλθη διὰ τοῦ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐμφανισθέντος κομήτου· αἱ σκληρότητες τοῦ Νέρωνος διὰ τοῦ ἐν ἔτει 60 μ. Χ. ἡ ἀρχὴ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ διὰ τοῦ ἐν ἔτει 603, ἐπειδὴ ἡ οὐρά του εἶχε τὸ σχῆμα τουρκικοῦ ἀκινάκου· ἡ εἰσβολὴ τοῦ Ταμερλάνου διὰ τοῦ ἐν ἔτει 1240, καὶ ἡ πτώσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους διὰ τοῦ ἐν ἔτει 1452.

Μόνος δὲ ὁ Σενέκας, καθ' ὃ ὁ Βαθινέτος ἀναφέρει, ἀντέταξε τὴν ἰσχὺν τῆς λογικῆς κατὰ τῶν δεισιδαιμόνων ἰδεῶν τῶν τε συγχρόνων καὶ προγόνων του. Κατ' ἐ-

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ—ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ, Περὶ Κομητῶν, ὑπὸ Γ. Α. Διανοπούλου Δ. Φ.
ΜΙΑΒΟΑ [μελέτη συνέχεια καὶ τέλος] ὑπὸ Εὐγ. Γ. Ζαλακώστα.
Ἡ ΡΩΜΗ ὑπὸ Σατοβριάνδου, μετάφρασις Γ. Ἀγγελοπούλου.
Ο ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΟΝ ΧΩΡΙΟΥ ΚΟΥΒΕΡΟΝ [διήγημα κατὰ τὸ γαλλικὸν] μετάφρασις Σαμουήλ.
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ. Τὰ γλυκέα ὕδατα τῆς Ἀσίας, ὑπὸ Σ. Βυζαντίου.
Ἡ ΣΚΙΑ [κατὰ τὸ δανικὸν τοῦ Anderson] μετάφρασις Ι. Κ.
Ἡ ΠΟΙΜΕΝΙΣ ΤΩΝ ΛΑΠΕΩΝ [διήγημα Μαρμοντέλου] μετάφρασις ὑπὸ τῆς δεσπ. 6
νίδος Μ. Α.
ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ. Ἐπιστροφὴ τῆς εἰς τὴν βόρειον Πόλον γερμανικῆς ἀποστολῆς.
ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΛΑΧΕΙΩΝ.
ΠΟΙΗΣΕΙΣ. — ΓΟΡΓΟΣ ΙΒΡΑΞ, ὑπὸ Ἀλεξ. Ρ. Ῥαγκαβῆ. — ΑΣΜΑ ἐκ τοῦ δράματος «Κρήτες καὶ Βενετοὶ» ὑπὸ Τ. Ἀμπελά.
ΛΥΣΙΣ αἰνίγματος. — ΑΙΝΙΓΜΑ Γ'.
ΕΙΚΟΝΕΣ. Τὰ γλυκέα ὕδατα τῆς Ἀσίας.
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ. ΕΡΩΤΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑ, μυθιστόρημα Ξαβερίου δὲ Μοντεπέν. — Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ, μυθιστόρημα Παύλου Φεβάλ. Μεταφράσεις Α. Γ. Σκαλίδου.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

- Οἱ προμηθεύοντες 10 συνδρομητὰς εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην προπληρώνον τὰς τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τῶν λαμβάνουσιν ἐπὶ ἑν ἔτος αὐτὴν δωρεάν.
Οἱ ἀλλάσσοιτες διαμονὴν συνδρομητὰ ὀφείλουσι νὰ εἰδοποιῶσιν «ἐγγράφως» τὴν διεύθυνσιν περὶ τούτου, ἵνα γνωρίζῃ ποῦ πρέπει νὰ στέλλῃ τὰ φυλλάδια· εἰ δὲ μὴ τὰ ἀπολεσθέντα ἀναπληροῦνται ἀντὶ λεπτῶν 75 ἕκαστον.
ΟΥΔΕΙΣ τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις γίνεται συνδρομητῆς, ἂν δὲν πέμψῃ συγχρόνως τῇ αἰτήσῃ καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐτησίως συνδρομῆς.
ΠΑΣΑ ἐπιστολὴ μὴ ἀπηλλαγμένη ταχυδρομικῶν τελῶν εἶναι ἀπαράδεκτος.
Αἱ ἐπιστολαὶ ἐπιγράφονται οὕτω:
Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδ. συγγράμ. «Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη», Εἰς Ἀθήνας.
Αἱ περιέχουσαι χρήματα ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ στέλλωνται ἐπὶ συστάσει.
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ τῆς 1 Μαρτίου 1872 καὶ λήγουσι τὴν 28 Φεβρουαρίου 1873.

κείνον οί κομηται κινούνται κανονικώς εἰς ὁδοὺς παραγομένας ὑπὸ τῆς φύσεως. Ἐξεπληρώθη δὲ εἶτα ἡ πρόρρησις τοῦ Σενέκα διὰ τῶν ὑπολογισμῶν τοῦ Νεύτωνος καὶ Halley, διότι τῶν κομητῶν ἡ τινῶν ἐξ αὐτῶν, ἀκολουθούντων τροχίῳ κανονικῶς, ἡ ἐπάνοδος ἠδυνήθη νὰ προγνωσθῆ. Ἐπαυσαν λοιπὸν πλέον νὰ θεωρῶσιν αὐτοὺς προαγγέλους, καθότι εἶνε σώματα οὐράνια βαδίζοντα κατὰ φυσικοὺς νόμους, τὸ δὲ θαυμαστὸν ἐξέλιπεν, ἡ τοῦλάχιστον μειοβιάσθη εἰς τὸ πνεῦμα ὅπερ διεῖδε τὸ μυστήριον τῆς φύσεως.

Ὁ κομήτης τοῦ 1664 ἐμελλε νὰ προαναγγείλῃ τὸν θάνατον πολλῶν κυριαρχῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἐν τούτοις οὐδεὶς κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος ἀπέθανε. Τὸ περίεργον δ' εἶνε ὅτι, ἐν μεσοῦντι δεκάτῳ ἐνάτῳ αἰῶνι ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ κομήτης τοῦ Charles Quint, ὅστις περιεμένετο μέχρι τοῦ 1862, ἐμελλε ν' ἀνατρέψῃ τὸν κόσμον, ὅστις τότε μὲν ἀπηλλάγη, τοῦ κομήτου ἐλχθέντος καὶ ἀπομακρυνθέντος ἐπομένως, νῦν δὲ μέλλει εἰς τὴν αὐτὴν τῇ τότε τύχῃ νὰ ὑποπέσῃ.

Ὅταν ἀναλογισθῶμεν τὴν βιβαίαν καὶ μυθώδη φρίκην, ἣν ἡ προσδοκία αὕτη ἐπήνεγκεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν φώτων, δὲν τολμῶμεν νὰ μειδιῶμεν ἐπὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ τῶν αἰῶνων ἐκείνων, οὗς ἀδίκως ἔσως ἐκαλέσαμεν αἰῶνας ἀγνοίας.

Οἱ ἀρχαῖοι γεωλόγοι ἐξήγουν τὰς καταστροφὰς τῆς γῆνης ἐπιφανείας διὰ τῆς μετὰ κομητῶν συγκρούσεως τοῦ πλανήτου ἐφ' οὗ κατοικοῦμεν. Κατ' ἐκείνους ἡ σύγκρουσις κατάρθωσε τὴν μετατόπισιν τοῦ ἄξονος τῆς γῆς, καὶ ἐπομένως καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ αὐτῆς, ὅποτε ἡ ἐσωτερικὴ ἔνεκα θερμότητος ὑγρὰ γῆ, ταρασσομένη διερρήγησε τὸν στερεὸν ἐπίπαγον καὶ ἐξερρημένη εἰς μεγάλην ποσότητα κατέστρεψε μέγα μέρος τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Ὡς ὁμοίως κατωτέρω θέλομεν ἶδει, ὁ κομήτης περιέχων ὀλιγίστην ὕλην, οὐδόλως τὸν ἄξονα τῆς γῆς δύναται νὰ μετατοπίσῃ, καὶ ἂν μετ' αὐτῆς συγκρουσθῆ, ὅπερ δυσκολώτατον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον πρὸς τοῦτο δὲ θέλομεν ἀναφέρει ὀλίγας λέξεις ἐκ τῆς Ἀστρονομίας τῶν Delainbre.

«Φοβούμεθα μὴ πέσῃ κομήτης ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐὰν ὁμοίως ἠδύνατό που νὰ πέσῃ θὰ

ἐπιπτεν εἰς τὸν Ἥλιον. Ἐρωτᾶται λοιπὸν δύναται κομήτης τις νὰ συγκρουσθῆ μετὰ τῆς γῆς; Ἐν γένει δὲν εἶναι ἀδύνατον, ἀλλὰ διὰ νὰ ἦνε δυνατόν νὰ γίνῃ σύγκρουσις πρέπει ὁ κομήτης καὶ ἡ γῆ νὰ εὐρεθῶσιν τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁμοῦ εἰς τὸν αὐτὸν δεσμὸν, τοῦτο δὲ ἤθελεν εἶσθαι σύμπτωσις τοσοῦτω παράξενος, τοσοῦτω ὀλίγῳ δυνατῆ, ὥστε ὀφείλομεν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς καταστροφῆς ἡμῶν νὰ εἴμεθα πολὺ ἥσυχοι. Πᾶς κομήτης παρατηρηθεὶς μέχρι τοῦδε ἤγειρε φόβους μυστηριώδεις, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέφερε δυστύχημά τι εἰς τὴν γῆν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν δὲν γνωρίζομεν τὸν δρόμον του, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος τῶν τριῶν ἡμερῶν, ὁ ἀστρονόμος δύναται νὰ εἴπῃ ἂν πλησιάζῃ ἢ ἀπομακρύνεται καὶ εἰς ποίαν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασιν θὰ διέλθῃ. Καὶ χωρὶς δὲ νὰ συγκρουσθῆ ὁ κομήτης μετὰ τῆς γῆς, λέγουσιν εἶνε δυνατόν νὰ πλησιάζῃ τοσοῦτω, ὥστε νὰ ἐπενέγῃ πλημύρας· ἀλλ' οὕτως τῆς ταχύτητος τοῦ κομήτου μεγίστης δὲν δύναται ἡ ἔλξις νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν ἀδράνεια τῶν ὑδάτων. Τελευταῖον ἀποφαινόμεθα, ὅτι οἱ κομηται εἰς μὲν τὸ κοινὸν παρουσιάζουσι θέαμα ἀξιοθαύμαστον, εἰς τοὺς σοφοὺς μελέτας καὶ εἰς τοὺς ἀστρονόμους πληθὺν ὑπολογισμῶν.

Ὀλίγων κομητῶν ἡ τροχιά εἶνε ἐντελῶς γνωστὴ, ὥστε νὰ δύναται νὰ προρρηθῆ ἡ ἐπάνοδος τῶν· οἱ πλείστοι δὲ κινῶνται κατὰ ἑλλειψεῖς ἐπιμηκεστάτας. Συμπεραίνουσι δὲ οἱ Ἀστρονόμοι τὴν φύσιν τῆς τροχιάς καὶ τὴν διάρκειαν τῆς περιφορᾶς τῶν κομητῶν, ὅταν αἱ τροχιαὶ δύο ἐκ τούτων, εἰς διαφόρους ἐποχὰς ἐμφανισθέντων, ἔχωσιν ἐπαισθητῶς τὰ αὐτὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια οἱ ἀστρονόμοι θεωροῦντες δεδομένα, ὑπολαμβάνουσι τοὺς κομήτας τοὺς αὐτοὺς.

Ἢ δὲ φυσικὴ ἐπιφάνεια τῶν κομητῶν ἐπιδέχεται τοσοῦτω μεγάλας μεταβολὰς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν· πολὺ δὲ περισσότερον μεταξὺ δύο ἐμφανίσεων χωριζομένων διὰ μακροῦ χρόνου, ὥστε δὲν δύναμεθα ἐπὶ ὁμοιοτήτων στηριζόμενοι νὰ εἰκάσωμεν τὴν ταυτότητα κομήτου τινός.

Ὁ Ἀστρονόμος διὰ κομήτην, οὕτινος γνωρίζει τὴν περίοδον, δύναται νὰ

προσδιορίσῃ τὴν ἡμέραν τῆς διαβάσεώς του εἰς τὸ περιήλιον καὶ περίγειον, δὲν δύναται ὁμοίως ἀκριβῶς νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἀνεμφανίσεώς του, διότι ἡ παρατήρησις ἀπέδειξεν, ὅτι αὕτη ἐξαρτᾶται οὐ μόνον ἐκ τῶν ἀποστάσεων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων περιστάσεων φυσικῶν, εἰς αἷ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὸν μεμακρυσμένον δρόμον του, καὶ αἵτινες δι' ἡμᾶς εἶναι ὅλως ἀνυπολόγιστοι.

Ἐπειδὴ δὲ πλησιάζουσι καὶ ἀπομακρύνονται τοῦ Ἥλιου θαυμασίως, δοκιμάζουσι θερμότητά καὶ ψυχρὸς ὑπέμετρον. Ὁ κομήτης τοῦ 1680 εἰς τὸ περιήλιόν του ἀπέειχε ἀπὸ τοῦ Ἥλιου 85000 χιλόμετρα, δηλαδὴ 166 φορές ὀλιγώτερον ἢ ἡμεῖς· ἐπομένως ἐδέχετο θερμότητα 28000 φορές μείζονα ἢ ἡ γῆ· ὑπέμεινε δὲ θερμοκρασίαν πολλῶν χιλιάδων βαθμῶν ὑψηλοτέραν τῆς τοῦ τηκομένου σιδήρου· ὁ δὲ τοῦ 1843 ἀπέειχε μόνον 52000 χιλόμετρα, ἐπομένως ὄφειλε νὰ ὑπομένῃ θερμοκρασίαν 90000 βαθμῶν ὑψηλοτέραν ἢ τὰ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σώματα.

Ἢ ταχύτης τῶν κομητῶν εἶνε μεγίστη· ὁ κομήτης π. χ. τοῦ 1682 εἶχε ταχύτητα, ὑπολογισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος, 393000 λευγῶν καθ' ὥραν· κατήρχετο δὲ ἐξ ἀπομακρυσμένων οὐρανίων χωρῶν, καὶ ἐσχημάτιζε μετὰ τῆς ἐκλειπτικῆς γωνίαν ὀρθήν.

Τὸ πλείστον δὲ μέρος τῶν κομητῶν φαίνονται ὄντες μάζαι ἀεροειδεῖς κυκλικαὶ ἢ ὀλίγον ὠσειδεῖς πυκνότεραι πρὸς τὸ κέντρον, οὐδόλως ὁμοιάζουσιν πρὸς τὸ σῶμα στερεόν. Διότι οἱ ἀστέρες μένουσιν ὄρατοὶ καὶ ὅταν μάλιστα ὀρῶνται διὰ τοῦ πυκνοτέρου μέρους τοῦ κομήτου, ἐν ᾧ ἐλαφρά τις νεφέλη τοὺς καθιστᾷ ἀόρατους. Εἰς τινὰς τῶν κομητῶν ἐντοσοῦτω παρετήρηθη τῇ βοήθειᾳ ἰσχυρῶν τηλεσκοπίων πυρὴν στερεῆς ἐλάχιστος.

Ὁ δὲ ὑπέμετρος ὄγκος τῶν κομητῶν ὀφείλεται πιθανώτατα εἰς τὴν ἀσθενῆ ἔλξιν, ἣν ὁ τοσοῦτω ὀλίγον ὀγκώδης πυρὴν ἀντιτάσσει εἰς τὴν ἐλαστικότητα τῶν ἀεριοδῶν μορίων· διότι ὅσῳ περισσότερα μόρια ἔλκει ἐν σῶμα ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὄγκον, τοσοῦτω περισσότερον ἔλκει τὰ περιβάλλοντα αὐτὸ σῶμα. Ἐὰν ἡ γῆ λ. χ. ἠλαττοῦτο κατὰ μάζαν, ἡ ἀτμοσφαι-

ρα ἤθελε καταλάβει διάστημα μείζον.

Ὁ Halley ὑπελόγησεν ἐν ἔτει 1705 τὴν τροχίαν πολλῶν κομητῶν κατὰ τὸ σχηματισθῆ ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος σύστημα τῆς ἔλξεως. Ἀνεγνώρισεν, ὅτι ὁ κομήτης τοῦ 1531 καὶ 1607 καὶ 1682 ἦτο ὁ αὐτός, ὅστις ἐμελλε νὰ ἐμφανισθῆ τὸ 1759. Ἢ πρόρρησις ἐπαλήθευσεν ἐντελῶς· ὁ κομήτης ἀνεφάνη καὶ μέλλει ν' ἀναφανῆ τὸ 1911· ὁ μέγας ἄξων τῆς τροχιάς του εἶνε 123900000 ἢ δὲ περίοδος του $77 \frac{1}{2}$ ἔτη.

Ὁ Κομήτης τοῦ Νεύτωνος ἔχει περίοδον σχεδὸν 57½ ἐτῶν. Τινὲς δὲ τῶν ὑπομνηματιστῶν ὑπελόγησαν, ὅτι ὁ κομήτης οὗτος ὄφειλε νὰ διέλθῃ πλησίον τῆς γῆς ἐν ἔτει 2349 π. χ. ἐποχῇ τοῦ κατακλιεμοῦ, σεσημειωμένη ὑπὸ τοῦ Μωυσέως· ἐν τούτοις ἡ αἰτία τοῦ κατακλιεμοῦ δὲν ἦτο βεβαίως ὁ κομήτης οὗτος.

Ἢ πρόρρησις τῆς ἐπάνοδος τῶν κομητῶν δὲν εἶναι πάντοτε ἐντελῶς ἀκριβῆς. Οὕτω ὁ κομήτης τοῦ Halley ἐνεφανίσθη τῷ 1799, ἀλλὰ μετὰ τινῶν μηνῶν παρεβύθη, ὀφειλομένην εἰς τὴν ἐπενεργειάν τινων γειτονικῶν πλανητῶν καὶ προαγγελλεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Chacraut.

Ὁ μέγας καὶ ὠραῖος κομήτης τοῦ 1556, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐπάνοδος ὑπελογίσθη διὰ τὸ 1848 δὲν ἐνεφανίσθη· ἀστρονόμος δὲ δι' ἐπιπόνου ἐργασίας ὑπελόγησε τὴν παρεπομένην ἐπενεργειαν τῶν πλανητῶν ἐπὶ τῆς ἐπάνοδος τοῦ μεγάλου τούτου κομήτου, καὶ εὔρε ὡς ἐξαγόμενον, ὅτι ἤθελεν ἐπιβραδυνθῆ δέκα ἔτη, μετ' αἷ ἤθελεν ἀναφανῆ εἶνε δὲ οὗτος, ὃν περιεμένναμεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μέχρι τοῦ 1682 καὶ ἀπελπιζόμεθα νὰ τὸν ἐπανίδωμεν.

Ἐκεῖνος, ὅστις ἀνεφάνη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1836, ἀπέειχε ἀπὸ τῆς γῆς 26700000 λεύγας· διέτρεχε δὲ 150 λεύγας κατὰ λεπτόν 9000 καθ' ὥραν καὶ 216000 καθ' ἡμέραν ἢ διάμετρος του ἦτο 2666 λεύγας, ἡ οὐρά του εἶχε μήκος μὲν 1500000 λευγῶν καὶ πλάτος 83330, διάστημα, ὅπερ ὑπάρχει μετὰ γῆς καὶ Σελήνης.

Δὲν εἶναι δὲ ἀπίθανον εἰς κομήτης ἡμέραν τινὰ νὰ συγκρουσθῆ μετὰ τῆς γῆς· ἀλλὰ κατὰ τῆς τοιαύτης συγκρούσεως ὑπάρχουσιν ἑκατομμύρια πιθανότητων.

"Αλλως τε οί σοφοί υπολογισμοί τῆς μηχανικῆς οἱ ἐκτελεσθέντες ὑπὸ τοῦ Βαβινέτου ἀποδεικνύουσι σαφέστατα, ὅτι ἡ τοιαύτη σύγκρουσις ἤθελεν εἶσθαι δι' ἡμᾶς ἀσήμαντος, ἔνεκα τῆς ἐλαχίστης πυκνότητος τοῦ κομήτου πρὸς τὴν τῆς Ἄτμοσφαιρας.

Ἴδου ἐν περιλήψει ὅποια ἐξέθηκεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν.

Τὸ ἀτμοσφαιρικὸν ἰσοδύναμον τοῦ κομήτου εἶνε ἀριθμὸς ἐλάχιστος, σχεδὸν μηδὲν, ἐπειδὴ θλάσις οὐδόλως παρατηρεῖται.

Παρέστησε δὲ, ὅτι τὸ ἐξαγόμενον εἰς τὸ ὅποιον ἐφθασεν ἦτο τοσοῦτω ὑπέρογκον, ὥστε δὲν ἤθελε τολιμῆσαι νὰ τὸ φέρῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Ἀκαδημίας, ἂν δὲν ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἀμέσου ἀπαριθμήσεως γινόμενων.

Πάντες οἱ ἀστρονόμοι γινώσκουσιν, ὅτι τὸ φῶς καὶ τῶν μικροτάτων ἀστέρων ὁρωμένων διὰ μέσου τῆς οὐρᾶς καὶ αὐτοῦ τοῦ πυρῆνος τῶν κομητῶν οὐδόλως ἐξασθενεῖ, ἐπομένως ἡ πυκνότης τῆς ὕλης τῶν εἶνε ἐλάχιστη, εἰς τρόπον ὥστε ἡ κατ' εὐθεῖαν σύγκρουσις ἐνὸς τούτων μετὰ τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ ἐπιφέρῃ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἡμῶν τὴν ἐνδοσιν τῆς ἀπείρου μικρᾶς τὴν πυκνότητα ὕλης, ἐξ ἧς οἱ κομήται συντίθενται.

Οἱ ἀστέρες τοῦ δεκάτου καὶ ἐνδεκάτου μεγέθους καὶ ἔτι κατωτέρω, ὄρωνται διὰ μέσου τοῦ κεντρικοῦ μέρους τοῦ κομήτου ἄνευ ἐπαισθητῆς ἀπωλείας τῆς λάμψεώς των. Ἐν ἔτει 1828 ὁ κομήτης τοῦ Hencke ἐσχημάτιζε σφαῖραν κανονικὴν σχεδὸν 50000 χιλιομέτρων διαμέτρου, ἄνευ πυρῆνος διακεκριμένου καὶ ὁ κ. Struve εἶδε διὰ μέσου τοῦ κεντρικοῦ τοῦ μέρους ἀστέρα ἐνδεκάτου μεγέθους, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ ἐλάττωσιν τινα τῆς λάμψεώς του.

Κατὰ τοὺς υπολογισμοὺς τοῦ Βαβινέτου, ἂν ἡ πυκνότης τῆς ἀτμοσφαιρας θεωρηθῇ ἐν, ἡ πυκνότης τῆς οὐσίας τῶν κομητῶν εἶνε κατὰ μέσον ὄρον $\frac{1}{4500000000000000}$ δηλαδή ἡ πυκνότης τῆς ἀτμοσφαιρας εἶνε 4500000000000000 φορὰς μείζων τῆς πυκνότητος τῆς κομητικῆς οὐσίας.

Ἡ σύγκρουσις λοιπὸν οὐσίας τοσοῦτω ὀλίγον συμπαγοῦς οὐδόλως ἤθελε βλάψῃ, οὐδὲ τεμάχιον ταύτης ἤθελεν εἰσδύσει εἰς

τὰ μᾶλλον δισταλμένα μέρη τῆς ἐξωτερικῆς ἡμῶν ἀτμοσφαιρας.

Ἐκατηγόρησαν τὸν Βαβινέτον, ὡς ὑπερβολικῶς ἐκτιμήσαντα τὴν τῶν κομητῶν ὕλην, ἀλλ' οὗτος ἐπεκαλέσθη τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἐρσχέλλου, εἰπόντος ὡς ἀκολούθως.

α' Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ οὐρὰ μεγάλου κομήτου δύναται νὰ παρέχῃ ὕλην ὀλιγίστων μόνον λιτρῶν καὶ μάλιστα τινῶν οὐγγιῶν». α' Ἐδῶκα, λέγει ὁ Βαβινέτος εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν τῶν δύο κόσμων, τὸ βᾶρος τῆς γῆς εἰς λίτρας. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος περιλαμβάνων γραμμὴν ὀλόκληρον μηδενικῶν κατ' ἐξακολουθήσιν τῶν πρώτων στοιχείων εἶνε ἀνωφελὲς νὰ τὸν ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα, πλὴν ὁ ἀναγνώστης διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου δύναται νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ὁ κομήτης τοῦ Ἐρσχέλλου, θὰ ἦτο πρὸς τὴν γῆν, ὡς ἐλάχιστον ἔντομον πρὸς τὴν Φάλαιναν ἢ τὸν Ἐλέφαντα καὶ ἡ οὐρὰ του, ἂν συνίστατο ἐκ δηλητηρίου δριμυτάτου δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ βλάψῃ ἐκ τῶν ζώικων οὐσιῶν οὐδὲ τὰς πλέον ἐφημέρους».

Αἱ συνέπειαι δὲ τῆς συγκρούσεως ἐνὸς κομήτου μετὰ τῆς γῆς, λέγει ὁ Rambosson, εἶνε ὅποια δύο ἀτομικῶν κόκκων κονιορτοῦ, ἰσταμένων εἰς τὸν ἀέρα, τοῦ μὲν εἰς Παρισίους, τοῦ δὲ εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Ἐν τέλει δὲ ὕψω ἀσταθῆς καὶ ἂν φαίνεται ἡ πορεία τῶν κομητῶν, ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ ἰσχυρὰ χεὶρ ἐσημείωσε πάντα τὰ ἔργα τῆς Δημιουργίας διὰ τῆς σφραγίδος τῆς τάξεως καὶ τοῦ μεγέθους, ὥφειλε νὰ ὀρίσῃ καὶ ὠρίσει βεβαίως εἰς τὰ πλανώμενα ταῦτα ἄστρα δρόμον τοιοῦτον, ὥστε νὰ εἶνε ἀδύνατον ἔνεκα αὐτοῦ νὰ ἐπενεχθῇ ἡ σύγκρουσις τῆς ὕψηλίου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Μαΐου 1872.

Γ. Α. ΔΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Διδάκτωρ τῶν Μαθηματικῶν ἐπιστημῶν.

ΜΙΛΒΟΑ

(ΜΕΛΕΤΗ)

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Γ'.

Παρήρχοντο οἱ χρόνοι καὶ ὁ Μιλβοὰ εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν. Ἦ μελαγχολία, ἡ συνήθης σύντροφος τῶν τάλαιπῶρων καρδιῶν, πυκνότερα ἐπεκράθητο ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Ἦτο εἰκοσιπενταετῆς καὶ ἐνόμιζεν ἑαυτὸν γηράσαντα ἀπόμαχος αὐτὸς τοῦ ἔρωτος, γευθεὶς τῶν πικριῶν τοῦ κόσμου, ἐμίσησε τὰ πάντα. Ἄλλ' ὄχι· ἡγάπα ἀκόμη τὴν μητέρα του καὶ τὴν λύραν.

Εἰς τὴν μητρικὴν στοργὴν ἀπετύπωσε τὰ εὐγενῆ τῆς καρδίας του αἰσθήματα, ἡ μητρικὴ στοργὴ εἶνε τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Μιλβοὰ. Φαντασία, καρδιά, πάθος συνιστῶσι τὸ ποίημα τοῦτο. Ὁ ἀναγνώστης διεπεξέρχεται ἄπληστος τὰς σελίδας αὐτοῦ καὶ μετὰ λύπης φθάνει εἰς τὸν τελευταῖον στίχον. Ἦ μήτηρ νομίζει ὅτι ἀκούει τὴν φωνὴν τῆς καρδίας της, τοῦ δὲ τέκνου εἶναι τὸ προσφιλέστερον ἀνάγνωσμα. Πολὺ μετρίως ἐκφραζόθα περὶ τοῦ ἀριστουργήματος τούτου, πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τις τὸ ποίημα τοῦτο διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀξίας του. Δυστυχῶς τεμάχια θὰ παραθέσωμεν μόνον, καὶ δὴ ἀναγινώσκωμεν ἄνευ ἐκλογῆς τὴν ἀρχήν:

α' Ἦ μητρικὴ ἀγάπη κινεῖ διὰ κρυφίων θελγήτρων καὶ τὸ ἄγριον θηρίον εἰς τὰ βάθη τῶν δασῶν. Ἦ τρομερὰ ὕαινα καὶ ὁ φρικώδης πάνθηρ ὑπὸ τὴν ἀγρίαν ὄψιν των ἐγκρύπτουσι καρδίαν μητρικὴν. Φοβερά ἐν τῇ λύπῃ της, διὰ θλιβερῶν κραυγῶν ἀναζητεῖ ἡ λέαινα τὰ τέκνα της εἰς τὴν ἔρημον. Ὅταν τῆς γλυκειᾶς ἀνοιξέως ἡ εὐφορος παρουσία εἰς τὴν πνοὴν τῶν ζεφύρων ἐξυπνᾷ τὸν κόσμον, τὸ πλῆθος τῶν πτηνῶν ἀρνεῖται τὰ παίγνια του καὶ εἰς τὸ βάθος τῶν ἄλσων ζητεῖ τοὺς πλέον σκιεροὺς κλάδους, ἡ δὲ μήτηρ ἔμφροντις κοιλαίνει καὶ διακοσμεῖ τὴν φωλεὰν τέκνων, τὰ ὅποια δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη. Ἦ φιλομήλα εἰς τὰ δάση μας ἀναβάλλει τὸν

ἔρωτικὸν ὕμνον· μάτην βλέπει γεννωμένην καὶ θνήσκουσαν τὴν ἡμέραν, ἡ ἡχὴ δὲν ἐπαναλέγει πλέον τὴν ἐλαφρὰν ἐπιφθόν της καὶ ἡ τρυφερὰ σιωπὴ της ἀγγέλλει ὅτι εἶνε μήτηρ. Ἄλλὰ τοιοῦτου καθήκοντος τερπνοῦ, τοιοῦτου καθαροῦ αἰσθήματος, τίς κάλλιον σοῦ γνωρίζει τὸ γόητρον, γύναι; Ὅταν αὐτὸς ὁ Θεὸς μ' ἀθάνατον φύσημα σ' ἐπλάσεν, ἐγεννήθης διὰ ν' ἀγαπᾶς, ὡς διὰ ν' ἀνταγαπᾶσαι. Μάτην ὁ θεὸς ἐκεῖνος σοὶ ἐπέβαλε βαρὺν φόρον δακρύων, τὸ θάρρος διπλασιάζει εἰς τὸ στῆθος τὰ δεινὰ σου. Ἦ μήτηρ, ἦτις μετρίως ὑπέφερε δι' ἡμᾶς μετὰ ὀλιγωτέρων βασάνων, θὰ ἔχῃ ὀλιγωτέραν φιλοστοργίαν.

α Δυστυχῆς ὁ θνητὸς, τοῦ ὁποίου ἡ ἔρημος καρδία δὲν παρηγορήθη μὲ τὸ γλυκὺ ὄνομα τοῦ υἱοῦ! Ζητεῖ θλιβερῶς ἐν στήριγμα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡ πλῆξις ἐπικράτηται ὑπὸ τὴν ἔρημόν του στέγην. Ὁ χρόνος λευκαίνει τὴν κεφαλὴν του καὶ τὰ ἔτη τὸν ἐνίκησαν. Οἴμοι! ἐγήρασεν, ἀλλὰ δὲν ἔζησεν».

«Μία μήτηρ ἔχασε τὸ περιληγμένον της τέκνον· ὁ ἐμβριθὴς καὶ γηραιὸς πνευματικὸς της ἔχυνεν ἐπὶ τῆς ζωῆς βραδύου της τὸ βάλαμον συνήθους εὐγλωττίας: α' Ἀνάλαβε, ἔλεγε, τὸ καταβεβλημένον θάρρος σου· μιμήθητι τὴν ἀρετὴν τοῦ εὐσεβοῦς Ἀβραάμ. Ὁ θεὸς ἐζήτησε τὸν υἱὸν του, καὶ ὁ πατήρ ὑπήκουσε τὸν Θεόν. — Ἀ! ὁ Θεὸς δὲν ἤθελέ ποτε τὸν ζητήσῃ ἀπὸ μητέρα». Κραυγὴ ὑψηλὴ, ἐπαξία τῶν παθητικωτέρων ἀσμάτων· Καὶ πῶς νὰ ἐκφρασθῶσιν αἱ τόσον συγκινητικαὶ αὐταὶ παραφοραὶ, τὰς ὁποίας περιπαθῆς ἀγάπη ἐμπνέει εἰς τὴν καρδίαν της μητρὸς; Ἀὕτη ἀγαπᾷ τὸ τέκνον της πρὶν λάβῃ πνοήν. Ὅταν ὁ προσφιλέτης οὗτος ἀρραβῶν, ὁ ἐπὶ τοσοῦτον ἀναμενόμενος, ἐκφεύγει ἐπωδύνως ἐκ τῶν σπαραττομένων πλευρῶν της, μὲ ποίαν γοητεῖαν κρούει τὴν ἀκοήν της ἡ πρώτη κραυγὴ, ἦτις τὸ ἀναγγέλλει εἰς τὴν ζωὴν. Εὐτυχῆς ἐν τῇ ὀδύνῃ της, φαίνεται ἐκ διαλειμμάτων στενάζουσα ἐξ ἄλγους καὶ ῥιγῶσα ὑπὸ στοργῆς. . . Ἀ! δὲν τὸ παραδίδει εἰς τὸ στῆθος τῆς ξένης, ἡ μήτηρ του τὸ τρέφει, καὶ γίνεται δις μήτηρ. Ἀκούει τὴν νύκτα, τὸν εἰρηνικὸν του ὕπνον· φοβεῖται ἡ πνοή της

μη ἐπισπεύσῃ τὴν ἐξέγερσίν του. Περι-στοιχίζει μὲ φροντίδας τὴν εὐθραστον ὑπαρξίν του· μετὰ τῆς τοῦ υἱοῦ της ἀναγεννᾶται καὶ ἡ ἰδική της· γνωρίζει ἡ μήτηρ, μαντεύουσα τὰς κραυγὰς του, νὰ ἐφευρίσκη ἠδονὰς καὶ διὰ τὰς ἰδιοτροπίας του».

Οὕτω, μετὰ τῆς αὐτῆς τρυφερότητος καὶ τῆς αὐτῆς εὐαισθησίας ἀναπτύσσονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου διάφοροι ζῶσαι καὶ πειστικαὶ ἀπεικονίσεις τῆς μητρικῆς καρδίας. Ἀλλὰ πόσον ὠραία τελευτᾷ τὸ καλλιτέχνημα τοῦτο; Ἀποστρέφεται πρὸς τὴν ταλαίπωρον μητέρα του, καὶ διὰ στίγων πλήρων υἱϊκῆς ἀγάπης, ὑπὸ τῆς καρδίας καὶ μόνον ἐμπνευσθέντων, παριστᾷ τὴν διάπυρόν του πρὸς ἐκείνην εὐγνωμοσύνην:

«Τοσαῦτα συγκινητικὰ, λέγει, παραδείγματα εἰς σέ, μητέρα μου, μὲ προσκολλῶσιν. "ὦ τίνα ποτὲ ἠγάπησες πλέον ἐμοῦ; ἔβλεπον πατέρα· ἠγάπησέ με νήπιον ὄντα, πλὴν εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητός μου τὸν ἔχασα. Πληγείς μὲ τὴν πρώτην ταύτην συμφορὰν, ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐξεδήλωσα τὸ ἄλγός μου. Μητέρα μου, ἡ κηδεμονικὴ χεὶρ σου ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τοῦ μετώπου μου τὴν ἐπικηδεῖον κυπάρισσον. Ἦς ἠδυνάμην, πληρόνων τὰς σταθερὰς φροντίδας σου διὰ τῶν ἰδικῶν μου, ν' ἀναθερμάνω τὸν χειμῶνά σου μὲ τὰ πυρὰ τῆς ἀνοιξιῶς μου! . . .»

Μάτην, ἐνάρετε υἱεῖ· αἱ λαίλακες καὶ τὰ ψύχη ὀπότεν καταβάλλωσι τὴν γηραιάν ὄρν, οὐδεὶς νὰ τὴν ἀνεγείρῃ δύναται· καὶ εἰς νέαν τοῦ ἀνέμου πνοὴν καταπίπτει.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔγραψεν ὁ Μιλβοῦ τὰ πλεῖοτερα ποιήματά του· ἡ ὑγεία του εἶχεν ἐπαισθητῶς βελτιωθῆ, ἡ πληγὴ τῆς καρδίας του ἐπουλώθη ὀλίγον—ὁ βίος του εἶχε καὶ στιγμὰς εὐτυχίας, ἡ τούλάχιστον ψυχικῆς γαλήνης. Τότε ἐδημοσίευσεν διάφορα ἐλεγεία του καὶ ἐλαφρὰς τινὰς ποιήσεις ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: Ὀκτάστιχα καὶ δεκάστιχα. Τίς δὲν καταθέλγεται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Προγεύματος, χαρίεντος καὶ ζωηροῦ καλλιτεχνήματος;

Ὅταν τις ποτισθῇ ἀφθόνως μὲ πικρίας, ὅταν τὸ στήθος του σπαράσῃ, ἡ ἐλαχίστη τῆς μείρας εὐνοία θεωρεῖται εὐτύχημα

μέγα· καὶ ὁ Μιλβοῦ πρὸς στιγμὴν εὐτυχῆς ἦτο. Μειδίαιμα ἐλαφρὸν ἐπεκάθησεν εἰς τὰ χεῖλη του, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀνέλαβον ζῶν ἐκ νέου· ποσάκις ἠπατήθη, δυστυχῆ Οὐβέρτε!

Εἰς τὸ ποιητικὸν ἐκεῖνο ἐνδιαίτημα πάντα ἐγέλων! Ἡ ἀγάπη τῶν δύο ἐκείνων ποιητῶν ἐπῆύξανε μὲ τὴν ῥοτὴν τοῦ χρόνου· ἐρρέμβασον, ἔγραφον καὶ μετέδιδον εἰς ἀλλήλους τὰς ἰδέας των. Τὰ ἄνθη τοῦ ἐγγύς ἀγροῦ ἐκόσμουσαν τὰ πτωχικὰ των δωμάτια, ὡς ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ εὐκρίνεια τὰς ψυχὰς τῶν νεαρῶν ποιητῶν.

Ὁ ἐνθους ψάλτης εἰς πάντας ἦτο προσφιλέτης· εἰς τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς του ἔδραψε δόξαν, ἱκανοποιούσαν τοὺς κόπους του· ἀλλ' ὁ Μιλβοῦ εἰς τοῦτο δὲν ἠρέσθη. Ἡ ὕλησεν καὶ ἄλλως νὰ φημισθῇ, ὠνειροπόλει εὐρύτερον μέλλον εἰς τὸ ἔπος, καὶ ἐξέδωκε τὸν Κάρλο Μάγνον ἐν Παβία. Ζωηρῶς ὑπεδέχθη τὸν κοινὸν τὸ ἔργον τοῦτο· ἐνθαρρυνθεὶς ἐκεῖνος ἐδημοσίευσεν μετ' ὀλίγον τὸν Ἀλφρέδον. Εἰς τὰ ἔργα του ταῦτα ἀποπνέει σπανία φαντασία καὶ εὐαισθησία, ἀλλ' ὁ Μιλβοῦ κατηγορεῖται ὡς ὀλίγον ἐπιτυχῶν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν προσώπων καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ ἐξύμνησιν τῶν πολεμικῶν θριάμβων. Ὁ περιπαθὴς καὶ ἐλεγειακὸς Μιλβοῦ, ὁ ἄλλως μακρὰν τῶν θορόδων τῆς μάχης βιώσας, δὲν ἐξύμνησεν μετὰ πολλῆς θερμῆς πολεμικῆς θριάμβους. Τοῦτο εἶνε τόσο ἀληθὲς καθ' ὅσον ἕκαστος ποιητῆς ἔχει τὴν ἰδικότητά του. Ἐὰν γλυκεῖα καὶ πολὺδάκρυς μνήμη, ἡ μνήμη πατρὸς πεφιλημένου ἔγραψε τὸ Μεσολόγγι, ἀν' ἀνέμελψε τὸν Βότζαρη καὶ τοὺς Ἀρματωλοὺς, ἀν' ἀπεικόνισεν τοσοῦτον πιστῶς τὰς ἔξεις καὶ τὸν χαρακτῆρά των, δὲν ὀφείλεται ἄρα τοῦτο εἰς τ' ὅτι καὶ αὐτὸς παρευρέθη εἰς τὴν Ἔξοδον, ὅτι ἐπολέμησεν μετ' αὐτῶν, ὅτι μετεῖχεν ἴσως τῶν ἰδεῶν καὶ φρονημάτων των;

Εἰς τὴν Ἑμμαν καὶ τὸν Ἐγινάρδον ἐπέτυχεν ἐξ ὀλοκλήρου ὁ ποιητῆς τῆς ἐγκαταληφθείσης κατοικίας. Ἡ ἐρωτικὴ καὶ εὐαίσθητος καρδιά τοῦ Μιλβοῦ ἀπετυπώθη εἰς τοὺς στίχους ἐκείνους. Τίς δὲν οἰκτεῖρει τὴν πτωχὴν Ἑμμαν, τίς δὲν συμπαθεῖ ὑπὲρ τοῦ Ἐγινάρδου, τίς

δὲν θαυμάζει τὸν γενναῖον χαρακτῆρα τοῦ Καρόλου Μάγνου; Ὁ μῦθος τοῦ ποιήματος εἶνε ἀπλοῦς, ὡς ἦτο ἀπλοῦς καὶ ἀπέρητος ὁ ἔρωσ τῶν ἡρώων του.

Ἡ Ἑμμαν, κόρη νεαρὰ καὶ ὠραία τοῦ Καρόλου Μάγνου, εἶνε τὸ εὐσμότερον ἄνθος τοῦ διαδήματός του· πᾶς ἱππότης ἐπιζητεῖ τὴν καρδίαν της, πᾶς προσφέρει λατρείαν πρὸ ποδῶν της. Πλὴν μάτην! Ἄγνη ἐκείνη, ὡς παρθενικὴ καρδιά, καὶ ἄδολος, ὡς ὁ λογισμὸς της, δὲν ἐνισχύει τοὺς πόθους των . . . μόνη ἡ τρυφερὰ καὶ παρθενικὴ τοῦ Ἐγινάρδου καρδιά εἶνε τὸ νειρόν της. Τὸν ἠγάπησεν, ἀντηγαπήθη. Μίαν ἡμέραν—ἦτο ἄνοιξις—ἐπιπτε τόση χιών, ὥστε φόβος ἦτο μὴ ἀπὸ τὰ ἔγνη τοῦ Ἐγινάρδου γνωσθῇ ὁ ἔρωσ των. Εὐγενὴς κόρη! Τὸν λαμβάνει ἐπὶ τῶν βραχιόνων της καὶ ἡ χιών ὑποχωρεῖ πρὸ τοῦ ἔρωτός των. Ἀλλ' ὁ Κάρλος Μάγνος, σκεπτικὸς ἐπὶ παραθύρῳ καθήμενος, τοὺς βλέπει . . . προσκαλεῖ τοὺς ἱππότες, δικάζει—Γενναῖε βασιλεῦ!—καὶ συνάπτει τὰς δύο ἐκείνας ψυχὰς εἰς δεσμὸν αἰώνιον. Ὁ Ἐγινάρδος καὶ ἡ Ἑμμαν γονυκλινεῖς ἀσπάζονται τὰς χεῖράς του, οἱ δὲ ἱππότες ὑποχωροῦσι περίλυποι.

Εἶνε ἄδικον νὰ μὴ ἀναγνώσωμεν μέρος ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦτου· εἶνε καλὸν νὰ κρίνητε μόνοι περὶ τῆς ἀξίας του:

«Ἦτο ἐποχὴ, καθ' ἣν ὑποφρίσσει ἡ ἀνοιξις, φοβουμένη τὸν χειμῶνα, ὅστις ἐπανερχεται ἐνίστε μὲ χεῖρα ἀπότομον· ἀποσπάσῃ τὸ στέμμα της. Μακρόθεν τῆς τρικυμίας μυκᾶται ἡ φωνή, καὶ εἰς τὸν αἰθέρα ἡ λαίλαψ περιδινούται. Ὁ Ἐγινάρδος, μόνος εἰς τὸν εὐρὺν κόλπον τῶν νεκτῶν, βαδίζει πιεζόμενος ὑπὸ τῆς βωβῆς του θλίψεως, καὶ ὁ στιγμιαῖος τῆς φύσεως γογγυσμὸς φαίνεται συμπαθὴς εἰς τὰ δεινά του.

«Βραδέως ἐγγίσας τοὺς ἀγαπητοὺς τόπους, τοὺς ἀτενίζει καὶ σταματᾷ στενάζων: «ὦ Ἑμμαν μου! . . .» λέγει καὶ ἡ φωνὴ του ἐκπνέει. Λαλεῖ ἡ Ἑμμαν πλὴν τοῦ βορρᾶ τὸ σφοδρὸν ῥέμμα καλύπτει θορυβωδῶς τὴν ἀσθενῆ καὶ γλυκεῖαν φωνήν της. «Ἦ συμπαθὴς φωνὴ σου ἐκπνέει ἐν τῇ θυέλλῃ» ἐπιφωνεῖ ὁ Ἐγινάρδος ἀνηλεὴς ἡ λαίλαψ μοι ἀρπάζει τὸ ἥμισυ τῆς λαλιᾶς σου. ὦ, ἄφες τοῦ ἱεροῦ ἀσύλου

σου εὐσεβῶς νὰ ὑπερπηδήσω τὸ κατώφλιον. ὦ, ἡ καρδία σου καὶ ὁ ἔρωσ μου εἶν' εὐγενὴς καὶ ἀγνός. Ἐρως εὐλακρινὴς εἶνε πάντοτε ἑνάρετος». Ἡ Ἑμμαν τὸν ἀκούει, διστάζει . . . ἡ τρικυμία βροντᾷ μακροδῶς. Ὁ Ἐγινάρδος ἀκούει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του κιλινδουμένην τὴν ὄρμη τῶν ἀνέμων. Ἐκ τοῦ πυκνοῦ πάγου ὁ θάνατος καλύπτεται. Ἡ Ἑμμαν τὸν λυπεῖται. Ἡ θύρα τέλος ἡμιανοίγει, καὶ ἡ αἰθὴ ἀφιερῶται εἰς τὸν ἔρωτα.

«Νὰ εἰκονίσω, Ἑμμαν, τὸ εἰρηνικὸν σου ἐνδιαίτημα; Τῶν ἀγίων μαρτύρων αἱ γοητικαὶ εἰκόνες κοσμοῦσι τοὺς ἀρχαίους κίονας τῶν τοίχων· τὸ κομβολόγιον, καὶ τὸ ἅγιον ὕδωρ καὶ ὁ σταυρὸς κρέμανται εἰς σεμνοὺς τοίχους. Παρθένε τούρανου! Ἡ προσφιλέτης εἰκὼν σου εἶνε ὁ πλουσιώτερος θησαυρὸς τῆς Ἑμμαν· ἐνώπιόν σου, γλυκεῖα καὶ ἀσπίς Μαρία, εἰς τὴν ἐξέγερσίν της προσεύχεται καθ' ἑκάστην . . . Ἀῦριον οἶμοι! θὰ τολμήσῃ ἀκόμη; Μία μόνη λαμπάς, ἥτις διὰ τῆς σκιαιυγείας της διαπερᾷ κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν ἐσπερινὴν σκοτίαν, φέγγει ἡμέρα· ὁμοίως ἀκτὶς ἐλπίδος διαφωτίζει τὸ σκοτὸς τῆς θλίψεως; ἀσθενὴς ἀκτὶς ἥτις ἐπὶ μικρὸν διακόπτει τὴν βᾶσανον τοῦ Ἐγινάρδου! Πόσον εἰς τὰ βλέμματά του ἡ Ἑμμαν του φαίνεται ὠραία! Οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπὶ μακρὸν προσκολλῶνται ἐπ' αὐτῆς . . . Θελητικὴ παραχῆ! βωβῆ ἔκστασις χαρᾶς! Συνδιελέγοντο καὶ σιωπῶντες ἔτι—ὁ στεναγμὸς εἶν' ἡ φωνὴ τῶν ἐραστῶν.

«Ὁ Ἐγινάρδος ῥίπτεται εἰς τοὺς πόδας τῆς Ἑμμαν. Τῆς Ἑμμαν του τὴν χεῖρα θλίβει ἡ χεὶρ του. Πνοὴ διάπυρος ἐκφεύγει τῆς ψυχῆς των, καὶ ἡ πνοὴ αὕτη συγχέεται, ἐνῶ τὰ χεῖλη των τὰ θερμὰ χωρὶς νὰ ζητηθῶσι συναντῶνται . . . πῦρ ταχὺ διατρέχει ἐξαίφνης καὶ πυρπολεῖ ὁ λας των τὰς αἰσθήσεις . . . Ἡ Ἑμμαν—τὸ στήθος της πάλλει· ἐρυθρᾷ καὶ ὠχρᾷ ἐξ ὑπαμοιβῆς. Ἦ γὰρ σκιά, ἐρωτικὸν νέφος, καλύπτει τοὺς ὀφθαλμοὺς της· τρέμει, κλονίζεται· ἀλλ' αἰφνιδίως: «Φύγε, Ἐγινάρδε!, λέγει, δείχθητι γενναῖος πρὸς τὴν Ἑμμαν σου. Φύγε, Ἐγινάρδε, σῶσέ με ἀπὸ ἐμὲ αὐτήν!—Νὰ φύγω, Ἑμμαν, ἀπὸ σέ νὰ φύγω! . . . Δυστυχὴς ἐγώ! ταχέως, οἶμοι! θὰ στερηθῶ δ,τι λατρεύω»

αὔριον . . . — Τί ἀκούω; — Οἴμοι! τοιαύτη εἶνε ἡ τύχη μου. Αὔριον ἀναχωρῶ ἐπὶ προσκλήσει τοῦ Κυρίου μου, ὑπάγω νὰ ζητήσω τὴν νίκην ἢ τὸν θάνατον. Αὕτη ἡ συνέντευξις εἶνε ἡ τελευταία ἴσως». Ἡ Ἔμμα φρίσσει. «Α! ἐξακολουθεῖ ὁ Ἐγινάρδος, εἶνε ποτε ἀργὰ διὰ τὸν χωρισμόν μας τοῦτον! Ὡ Ἔμμα μου! εἶθε τὸ λυκαυγές τῆς πρωίας εἰς τὰ γόνατά σου ἀκόμη νὰ μ' ἐπανεύρη!»

αὐτως ὠμίλει τεθορυβημένος ὁ Ἐγινάρδος. Ἡ Ἔμμα σιωπᾷ· καὶ διὰ τῆς σιγῆς ἀπεκρίθη. Ἡ καρδιά της ἐν τούτοις δὲν ἦτο ἡσυχος, κ' ἐψιθύριζε συγκεχυμένα παράπονα. Μακρὸν φίλημα, θλιβερόν, ἀλλὰ πλήρες γοητείας, ἐδίωξεν ἀπὸ τοῦ στόματός της τὴν ἀρνησιν, καὶ ἡ εὐτυχία ἐγεννήθη ἐκ τοῦ βάθους τῶν δακρῶν.

«Μὴ φοβῆσθε τὴν ἀδιάκριτον ἀρμονίαν μου, ζεῦγος ἐρωτικόν! ἡ λύρα μου γνωρίζει νὰ σιωπᾷ ἢ ποιήσει, φίλη τοῦ μυστηρίου, ὅ' ἀποκρύψῃ ἀπὸ τὸν θεὸν τῆς ἡμέρας τὰ μυστήριά σας. Εἰς τὰς στιγμὰς ταύτας τῆς ἀναγεννωμένης μέθης οἱ δύο ἐρασταὶ ἐλησμόνου τὸ σύμπαν' ἐν τούτοις κατάλευκος ἢ χιῶν βραδέως κατέρχεται ἀπὸ τοῦ αἰθέρος. Μόλις ἡ ἡμέρα διεγέλα, ὁ ἐραστής τῆς Ἐμματος ἐπὶ τῆς σκυθρωπῆς ἐκτάσεως σιγηλὸς προσκολλᾷ τὸν ὀφθαλμόν: «Τῶν βημάτων μου, λέγει τέλος, ἂν τὸ πρόδηλον ἔχνος ἤθελε διεγείρει ὑπόνοιαν;» Ἡ Ἔμμα ἀποκρίνεται: «Ἐν μέσῳ τοῦ πάγου, ἰσχυρὰ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, δὲν δύναμ' ἐγὼ αὕτη νὰ φέρω ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ μακρὰν τῶν τόπων τούτων; Ἐλθε, Ἐγινάρδε, φύγωμεν, μὴ βραδύνωμεν. Καὶ ἀνεγείρουσα τὸν ἐραστὴν της εἰς τὰς ἀγκάλας, ριγῶσα ἐξ ἔρωτος καὶ τρόμου, τὸν φέρει, καὶ ἡ κινητὴ χιῶν τρίζει κ' ἐνδίδει ὑπὸ τοὺς ἀπαλοὺς πόδας της. Τὴν πορείαν αὐτῶν συνοδεύει ὁ Ἔρωτος. Προσῆγγιζόν τὸ τέρμα· ὁ Κίρολος Μάγνος, ἀφίνων νὰ πλανῶνται τὰ ἀβεβαία βλέμματά του, ἐμελέτα τῆς Ἀνατολῆς τὰς τύχας. Βλέπει... ὄνειρον, ματαία χίμαιρα, τὸν ἀπατῶσιν; Ὡ δυστυχῆ πάτερ! τί θὰ πράξῃς; ποῖα ποιητὴ, ἀρκετὰ ταχεῖα, θὰ ἐκδικήσῃ ἐπὶ τοῦ Ἐγινάρδου τὴν ὕβριν;»

Δ'.

Ἡ ὑγεία τοῦ Μιλβοᾶ προσεβλήθη, κ'

ἠναγκάσθη ν' ἀφήσῃ τοὺς Παρισίους. Οἱ ἰατροὶ τὸν συνεβούλευσαν νὰ ζήσῃ εἰς τὴν ἐξοχὴν, νὰ ἐπιζητήσῃ τὸν καθαρὸν τῆς φύσεως ἀέρα. Ὡς τόπον διαμονῆς ἐξελέξατο τὰ περὶ τὸ δάσος τῶν Βινκέντων, καὶ κατώκησεν ὑπὸ ποιμενικὴν στέγην· διότι πιστεύεται ὅτι εἰς τὰ στηθικὰ πάθη μέγιστα ὠφελεῖ τοῦτο. Ὁ ταλαίπωρος! ἐγνώριζε τὴν κατάστασίν του κ' ἐθλίβετο ὄχι τόσο διὰ τὸν θάνατον, ὅσῳ διότι ἡ προσφιλὴς του μήτηρ θὰ ἔμενε πλέον ἔρημος, διότι θνήσκοντος αὐτοῦ ἡ ζωὴ της ἦτο ἀφόρητος! Ὡ, εἶνε πικρὸν ν' ἀποθνήσκῃ τις νέος, καὶ πικρότερον ἀκόμη νὰ καταλείπη γηραιὰν μητέρα!

Μίαν ἡμέραν ἡ βρυθυμία του ἦτο μεγάλη, ἐπασχεν ὑπὲρ τὸ σύνθηδες ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἐνδᾶκρως ἠτένιζε τὴν πέριξ φύσιν. Ἦτο φθινόπωρον . . . τὸ πᾶν ἐμειδία εἰσέτι, ἦτο χαροπὸν καὶ αὐτὸς — ἐπόνει! Πρῶτον τότε ἐφοβήθη τὸν θάνατον κ' ἐπεπόθησε τὸν βίον. Ἀπελπισ ἀπεχαιρέτησε τάνθη, τὸν οὐρανὸν, τὸν ῥύακα καὶ μετὰ δακρῶν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔγραψε τὰ Πίπτονα φύλλα. Εὐτυχῶς ἡ Χρυσάλλις ἐδημοσίευσεν ὠραιότατην μετάφρασιν τοῦ ἀριστουργήματος τούτου. Ὁ εὐφάνταστος καὶ μελίρρυτος ποιητὴς Γεώργιος Παράσχος ἠνόησε τὸν Μιλβοᾶ καὶ τὸ μετεκλιμάτισε τόσο ἐπιτυχῶς:

Παντοῦ μὲ φύλλα τῶν δασῶν ὦχρά καὶ μαραμμένα
Τὸ σκυθρωπὸν φθινόπωρον τῆς γῆς τὴν ὄψιν στρώνει·
Τὸ δάσος ἔμεινε χωρὶς μυστήριον κανίνα,
Χωρὶς φωνὴν τάνηδόνι.

Ὀχρὸς, θλιμμένος μὲ βαρὺ καὶ κουρασμένον σῶμα
Εἰς νέος εἰς τοῦ βίου του τὸ λυκαυγές εἰσέτι,
Τὸ δάσος περιήρχετο μίαν φορὰν ἀκόμα,
Ὅπου τὰ πρῶτα ἔρρευσαν νεανικά του ἔτη.

«Ὡ, χαῖρε, δάσος, θείλητρον χρυσοῦ καιροῦ... Σ' ἀφίνω.
Εἶναι τὸ πένθος σου εἰκὼν τῆς προσεχούσης θανάτῃς μου,
Κ' εἰς ἕνα ἕνα φύλλον σου ποῦ πίπτει, διακρίνω
Τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου.

Χρυσάλλι, ὦ δάσος, μ' ἔδωκες ὀλίθριον, ὄργιλον!
Σὺ με τὸ εἶπες: «Εἰς αὐτὴν τὴν προσφιλή σου χώραν
»Τῶν δένδρων πάλιν θὰ ἰδῆς νὰ μακρανθῇ πᾶν φύλλον,
»Πλὴν δι' ἐσχάτην σου φορὰν, πλὴν δι' ἐσχάτην ὥραν.

»Ὀχρὸς, ὡς ἡ ὦχρά εἰκὼν ἐγγιζόντος χειμῶνος,
»Τὸ μαραμμένον μέτωπον θὰ κλίνῃς πρὸς τὸ μνήμα,

»Καὶ σβύνετ' ἡ νεότης σου μὲ τάνθος τοῦ λειμῶνος,
»Μὲ τοῦ βουνοῦ τὸ κλῆμα».

Καὶ ἀποθνήσκω! . . . πνεύσασα ὀρμητικὴ καὶ κρύα
Πνοὴ βορέως ἤγγισεν τὸ φλέγον μέτωπόν μου,
Καὶ ὡς σκιὰ λειποθυμῆ, ὡς πλάνης ὄπτασις
Ἡ μωροβόλος ἀνοιξὶς περᾶ τῶν ἡμερῶν μου.

Ὡ, πίπτε, πίπτε ἐν πρὸς ἐν, φύλλον ὦχρον, ἐμπρὸς μου!
Τοῦ πένθους τοῦτον σφάλῃσε τὸν δρόμον ἐν τῷ μέσῳ,
Καὶ κρύψε εἰς τὰ δάκρυα τῆς ἀτυχοῦς μητρός μου
Τὴν γῆν ὅπου θὰ πῶσω.

Ἄλλ' εἰς ἐσπέραν κρυεῖαν, μὲ κόμπην λευμμένην
Ἄν ἔλθῃ κόρη συμπαθῆς ἐν δάκρυον νὰ χύσῃ,
Ὡ, τότε' ἐξύπνησε σκιὰν θολὴν καὶ πονεμένην
Μὲ τέρψιν καὶ παράπονον νὰ τὴν ἐνατενίσῃ».

Εἶπε, καὶ φεύγει . . . Ἐφυγε, δὲν ἐπιστρέφει πλέον
Τὸ φύλλον τὸ ὑστερινὸν πρὶν πῆσῃ τῆς κοιλάδος,
Ἐσβέσθη, καὶ τὸ μνήμα του ἐκάλυψε τὸ νέον
Δρυὸς πενθίμου κλάδος.

Πλὴν τῆς γλυκειᾶς φίλης του δὲν εἶδε τις τὸ σχῆμα
Νὰ ἔλθ' εἰς τοῦ μνημείου του τὴν ἀκρὰν νὰ πενήσῃ,
Καὶ τῆς κοιλάδος ὁ βοσκὸς μὲ κουρασμένον βῆμα
Τοῦ τάφου μόλις ἔρχεται τὴν σιωπὴν νὰ λύσῃ.

Πρωίαν τινὰ ἠγέρθη παρὰ τὸ σύνθηδες
ραϊδρὸς, ὁ ἰατρός ἀπεφάνθη ὅτι ἡ ὑγεία
του ἐβελτιούτο. Φαντάσθητε τὴν χαρὰν
τοῦ νέου ποιητοῦ, ἀναπλάττοντος πρὸ αὐ-
τοῦ φωτεινότερον τὸ μέλλον ἢ ἄλλοτε.
Ὀνειροπολῶν, λησιμονηθεὶς περιεπλανήθη
εἰς τὸ ἐγγὺς τοῦ ἐκεῖ κοιμητηρίου δά-
σος· διὰ τῶν φυλλωμάτων διέκρινε παρ-
θένον ἐξαισίας καλλονῆς, πλὴν περίλυπον
καὶ ὠχρὰν. Πλησιάζει . . . ἐκείνη ἀπομα-
κρύνεται καὶ μετ' ὀλίγον τὴν χάνει. Ἡ
διάπυρος ψυχὴ του αἰσθάνεται ἔρωτα δι'
αὐτὴν, φαντάζεται διαλάμπουσιν εἰς τὴν
μορφήν της τὴν εἰκόνα τῆς θανούσης φί-
λης του. Καθ' ἐκάστην εἰς τὸ αὐτὸ μέρος
συναντᾷ τὴν ἰδίαν γυναῖκα . . . τὴν πλη-
σιάζει καὶ ἐκείνη χάνεται. Πτωχὲ μου Οὐ-
θέρτε! δὲν εἶναι παρθένος τὸ ρᾶσμα σου,
εἶνε μήτηρ δυστυχῆς, στερεθθεῖσα τοῦ μό-
νου τέκνου της. Τὰ δάκρυα ἔχουν στει-
ρεύσει δι' ἐκείνην, δὲν δύναται νὰ ἐλα-
φρυνθῇ ἢ ἀνέκφραστος λύπη της . . . κ'
ἐντὸς μικροῦ ἀποθνήσκει. Ὁ Μιλβοᾶ συνε-
κινήθη ἐπὶ τῇ συμφορᾷ της, κ' ἐναπέθεσε
τὴν ἐπιούσαν πρωτὰν παθητικωτάτην προς-
φώνησιν ἐκ μέρους τοῦ θανόντος τέκνου
ἐπὶ τοῦ νεοσκαροῦς τάφου του:

Τάνθη δ' ἂν τὸν τάφον μου κάθε τρωὶ ποτίζεις,
Μαραίνονται, ὦ μήτερ μου, καὶ χάνουν τάρωμά των
Μὲ τὰ θερμά σου δάκρυα θελῶ νὰ τὰ ποτίξῃς
Κ' εὐθὺς θ' ἀναλαμβάνωσι τὰ πρῶτα χρώματά των.
Κλαῖε, καὶ εἰς τὴν δέσπιν ζῆτει παρηγορίαν
Κατὰ τοῦ πένθους τῆς σκληρᾶς, ἀώρου τελευτῆς μου.
Κλαῖε καὶ φεύγουσ' ἄφινε ἐνθύμησιν γλυκεῖαν
Μέχρι τῆς ἐπανόδου σου πρὸς τέρψιν τῆς ψυχῆς μου.

Εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν στίχων τού-
των ἡ συγκίνησις τῆς ἀτυχοῦς μητρός
διερράγη εἰς δάκρυα—ἐσώθη! Ὁκτὼ στί-
χοι ἀπέριπτοι, πλὴν ἐμπλεοὶ πάθους καὶ
στοργῆς ἐπετέλεσαν ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἠδύ-
νάται . . . Τοῦτο εἶνε τοῦλάχιστον γλυ-
κεῖα παρηγορία διὰ τοὺς ταλαίπωρους
ποιητάς, οἵτινες κατὰ τὰ τελευταῖα
ταῦτα ἔτη, παραγνωρίζονται ὑπὸ σχο-
λαστικῆς εὐρυίας.

Ἡ δειλαία μήτηρ ἐξάλλος ἐρρίφη ἐπὶ
τοῦ Μιλβοᾶ ἡ συγκίνησις της ἐδείκνυε
τὴν ἀνέκφραστον εὐγνωμοσύνην τῆς ψυ-
χῆς της. Ἐκεῖνος τῆνομά της μόνον ἐζή-
τησε καὶ ἀπεσώθη, διότι αἱ εὐγενεῖς ψυ-
χαὶ ἀποφεύγουν τοὺς ἐπαίνους. Ἐκαλεῖτο
Βαρώνη Δὲ Ποντῆ, γῆρα Γάλλου στρα-
τηγῶ.

Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν Ποιήσεων τοῦ
Μιλβοᾶ μάλιστα ἐζητήσαμεν τὸ ἄνω ὀκτά-
στιχον. Ἄλλ' εὐτυχῶς ἡ Εὐτέρη ἐ-
δημοσίευσεν τὴν ἰσραϊαν αὐτοῦ μετάφρασιν
ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸν φιλολογικὸν
κόσμον Κωνσταντίνου Πῶπ, τοῦ ὑπὸ τὸ
ψευδώνυμον τοῦ Γοργίου καλλύνοντος τὰ
τότε περιοδικὰ φύλλα.

Ἡ ὑγεία του εἶχεν ἀναλάβει ἐντελῶς
ἡ ἐξοχὴ τὸν ὠφέλησε. Κατ' αὐτὴν τὴν
ἐποχὴν κατεγίνετο εἰς μετάφρασιν τῶν
Βουκολικῶν τοῦ Βιργιλίου· πλειό-
τερον ὁμῶς ἐπέτυχεν εἰς τῆς Ἰλιάδος
τὴν μετάφρασιν, τὴν ὁποίαν ὁ ἐπελοῦν
θάνατος δὲν ἀρῆκε νὰ τελειώσῃ. Ἦτο
πάντοτε φιλόπνοος, καὶ ἀσθενῶν εἰργά-
ζετο μετὰ τοῦ δυνατοῦ ζήλου. Συγγρά-
νως ἔγραψε καὶ δράματα, τὰ ὑποῖα ὀλί-
γον εἰς τὴν δόξαν του προσέθηκον.

Ὁ Μιλβοᾶ ἦτο τριακοντούτης ἤδη· νὰ
προσβολὴ δὲν εἶχε ταράξει τὴν ἀναλαβού-
σαν ὑγείαν του κ' ἐζῆ βίον ἀφελῆ κ' εὐ-
δαίμονα. Συνείθισε νὰ ἐξέρχεται εἰς πε-
ρίπατον λίαν πρωτῆ, νὰ θαυμάζῃ τὰ θελ-
γητρα τῆς φύσεως καὶ κατόπιν κατεκλί-

νετο ὑπὸ γηραιῶν δρῶν, παρὰ μωμυρί-
ζοντα βύακα κ' ἤκουεν ἔνθους τῆς ἀηδὸ-
νος τὸ ἄσμα. Πόσον ὠραία ἡ ἀγροτικὴ
ζωή! Εἰς τὰς πόλεις φθίνει ὁ ἄνθρωπος,
καὶ ἀνάγκαι τὸν καταβάλλουσιν, ἐνῶ ὑπὸ
τὴν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς ζωογονεῖται ἡ κα-
ταβεβλημένη ψυχὴ του, ζῆ βίον ἀπλοῦν
κ' ἐπίφθονον.

Πλὴν διατί ἡ ποιητικὴ ἐκείνου ψυχὴ
ἐπιζητεῖ ἀπὸ τινος καιροῦ τὴν ἐρημίαν,
διατί ἡ ὄψις του ἔγεινεν ὠχρὰ καὶ τὸ
στήθος του συχνούς στεναγμούς ἐκβάλ-
λει; Αἱ πικρῖαι, αἱ ποτίσασαι ἀφθόνως
μὲ τὸ πόμα των τὸν ἀτυχῆ Μιλβοά, οὐ-
δὲν τῆς προτέρας του καλλονῆς ἀφῆρσαν.
Ἡ αὔρα ἔπαιζεν ἐπὶ τῆς ξανθῆς καὶ με-
γάλης του κόμης, οἱ ὀφθαλμοὶ του οἱ
γλυκεῖς ἐγογγύεον, ἡ δὲ λαλιά του ἦτο
μελωδία ἐναρμόνιος. Εἰς τὴν θέαν γλυ-
κειᾶς καὶ ξανθῆς ὡς αὐτὸς παρθένου ἔστη
ἐκθαμβος μίαν ἡμέραν. Ἡ θελκτικὴ χροιά
τοῦ προσώπου της, οἱ λεπτοφυεῖς χαρα-
κτῆρες της μεγάλῃ ἐπὶ ἐκείνου ἀφῆκαν
ἐντύπωσιν.

Ἐκάστην ἑσπέραν τὸ ψάλλον πτηνὸν
καὶ ἡ πνεύουσα ζεφυρῖτις ἤκουον τοὺς λό-
γους τῶν εὐδαιμόνων ἐκείνων ἐραστῶν.
Εὐτυχῶς ἡ τύχη κύνθησε τὸν Μιλβοά εἰς
τὸν δεύτερον ἔρωτά του . . . Οἱ γονεῖς
τῆς κόρης συγκατετέθησαν εἰς τὴν μετ'
αὐτοῦ γάμον, κ' εἰς λαμπρὰν ἑαρινὴν ἡ-
μέραν ὁ ἱερεὺς τοῦ ἐρημοκκλησίου ἤνωσε
τὰς χεῖράς των εἰς αἰώνιον δεσμόν, ἀλλ'
αἱ καρδίαι των πρὸ πολλοῦ εἶχον ἐνωθῆ.
Ἡ ὠραία τοῦ Μιλβοά σύντροφος ἐκαλεῖτο
Delatre-la Morlière.

Ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ ἀγάπη ἐπεκάθησαν
ὑπὸ τὴν συζυγικὴν των στέγην· ἐν φί-
λημα τῆς νεαρᾶς συζύγου διέλυε τὰς
σκέψεις ἐκείνου, καὶ μία του θωπεῖα, εἰς
γλυκύς του λόγος καθίστα ἐκείνην εὐδαι-
μονα. Ἐνόμιζες ὅτι ἦσαν ἐρασταί, οὐχὶ
σύζυγοι.

Ἐρρεε γαλήνιος ὁ χρόνος εἰς τὴν εὐ-
δαιμόνα ἐκείνην κατοικίαν . . . Παρῆλθεν
ἔτος καὶ ἰλαρὸν καὶ ὠραῖον νήπιον ἐγεν-
νήθη ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ἀγαπωμένων
συζύγων. Ἄλλ' ἡ μοῖρα τοὺς ἐφθόνησε!

Ε΄.

Αἰφνιδία πτώσις ἀπὸ τοῦ ἔππου συνέ-

τριψε τὸ ὄστον τῆς κνήμης τοῦ ἀτυχοῦς
Μιλβοά. Πρὸ στιγμῶν ὀλίγων ἀκόμη εἰς
τὸ ἀγροτικὸν του ἐνδιαίτημα ἐβασίλευεν
ἡ γαλήνη, γέλως ἀντήχει εἰς τὰ εὐτυχῆ
ἐκεῖνα δωμάτια, καὶ ἤδη . . . μετὰ μι-
κρὰν μόλις χρόνου παρέλευσιν κλαυθμοὶ
καὶ ὄδυρμοὶ, ἀπελπισία καὶ σπαραγμός!

Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἤξανον οἱ πό-
νοι· ἦτο σπαρακτικὸν νὰ βλέπῃ τις νεα-
ρὰν ἀκόμη ὑπαρξίν ἐπικαλουμένην τὸν
λυτρωτὴν τῶν βασάνων της θάνατον. Ὡ,
να! ποσάκις προτιμότερος ὁ θάνατος τοῦ
αὐτῆς ζωῆς!

«Σύζυγέ μου!, ἔλεγε μετὰ λυγμῶν,
τέκνον μου!» κ' ἐνηγκαλιζέτο τὴν μὲν,
ἠσπάζετο ἐκεῖνο. «Σὰς ἀφίνω . . . πλὴν
δεσθῆτε νὰ ἀπαλλαχθῶ ταχέως τῶν δει-
νῶν μου.»

Προσεβλήθη τέλος καὶ τὸ ἀσθενὲς στη-
θός του . . . ὁ βῆξ οὐδ' εἰς τὸν ὕπνον
τὸν ἄφινε νὰ λησμονῆται.

Αἰφνιδίως ἔδειξε βελτίωσιν ἡ υἷεῖα
του, ἀλλ' ἦτο ἀπάτη μόνον! Ἦνόει τοῦ-
το ὁ πεπονημένος ποιητὴς ἀμὴ χαίρετε,
ἔλεγεν, εἶνε ἡ προάγγελος τοῦ θανάτου
καλλιτέρευσις· τὸ φῶς πρὶν ἐκπνεύσῃ ἀ-
ναδίδει ὁμοίως λάμψεις τινας.»

Παρὰ τὸν ἀγαπητὸν του βύακα ἐθώ-
πευε μίαν ἡμέραν τὸν ἀγγελὸν του, τὸ
μόλις τὸνομά του ψελλίζον νήπιον . . .
Ἄλλὰ τὴν φωνὴν του μόνον ἤκουεν· ὁ
ταλαιπώρος! ἦτο τυφλός.

Προησθάνθη τὸν μέλλοντα θάνατόν του,
καὶ ἤθελε νὰ ἔχῃ ἐγγύς τὴν προσφιλῆ του
οικογένειαν. Ἐκεῖνας τὰς ἡμέρας ἦτο δα-
ψιλῆς εἰς φιλήματα. Τὰ δάκρυά του κα-
τέβρεχον τὰς παρειὰς τῆς συζύγου του,
ἀλλὰ κ' ἐκείνης οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπλημμύ-
ρουν. Τοῦλάχιστον εὐτυχῆς ἐκεῖνος ὅτι
δὲν τὴν ἐβλεπεν!

Ὀκτώ ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του τὰ
ὠχρεῶνά του χεῖλη τῆ ἀπήγγειλον τοὺς
περιπαθεῖς τούτους στίγους, καὶ ἡ δυστυ-
χῆς ἐν σπαραγμῷ καρδίας τοὺς ἔγραψε.
Καὶ ὁ Μιλτων τυφλὸς ἐτελείωσε τὴν ἀπι-
λολότα παράδεισον!

Εἰς ἀσθενῆς εἰς ἐρημον κατέκειτο καλύθην,
ἔμδοξων μὲ τὰς θλίψεις του, θρηνῶν μὲ τὰ δεινὰ του·
ἀσθένεια κατέτρωγε τὴν ἀνθηρὰν του ἡσθίαν,
κ' ἡ πτέρυξ τὸν ἐσκίαζεν ἡρίμα τοῦ θανάτου.

«Ἴδοὺ ἐγγίζει» ἔλεγε «τῆς προσευχῆς ἡ ὥρα·
ὁ κώδων ὁ ἱσπερινὸς περίλυπος κινεῖται,
ἄθωα τέκνα τῶν ἀγρῶν, ὅπου θ' ἀφήσω τώρα,
Προσευχηθῆτε δι' ἐμὲ καὶ σεῖς προσευχηθῆτε!

«Ὅταν τὰ φύλλα ἴδῃτε νὰ πίπτουν μαρμαίμενα
καὶ τὸν γελῶντα βύακα νὰ περιστέφουν πάγοι,
Ἐνθυμηθῆτε, φίλοι μου, νεκρὸν σας φίλον ἕνα,
κ' εἰπῆτε: «τῶν βασάνων του ὁ νέος ἀπηλλάγη!»
Ἐν ἄσμα τότε βάλλετε εἰς τὸ πικρὸν μου μνήμα,
Ὁ κώδων ὁ ἱσπερινὸς ὅταν βραδὺς κινῆται,
ἄθωα τέκνα τῶν ἀγρῶν, κρατήσατε τὸ βῆμα
καὶ εἰς τὴν κρύαν πέτραν μου μικρὸν προσευχηθῆτε!

«Εἰς τὴν ἀπάτην τῆς ζωῆς, τὸ μίσος τῶν συγχρόνων
Ματαίως μὲ τὰ ἦθη μου, τὰ καθαρὰ προβαίνω! . . .
Τῆς βιοτῆς μου τῆς ἀγνῆς καὶ τῆς ἐντίμου μόνον
τὸ τέλος ἦδη ἔρχεται ταχύ· τὸ περιμένω!
Φοῦ! εἰς τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς τὸν κόσμον ἂν ἀφήσω
Ποτὲ κατὰ τῆς τύχης μου δὲν θὰ μεμψιμοιρήσω.
Ὁ κώδων ὁ ἱσπερινὸς ὅταν βραδὺς κινῆται,
Προσευχηθῆτε δι' ἐμὲ, μικρὸν προσευχηθῆτε!

«Ὁ σύντροφέ μου, σταθερᾶς ἀγάπης ἐπαξία,
Ὁ μόνη φίλη, τὴν ζωὴν σοὶ εἶχ' ἀφιέρωσει·
Ἐπὶ τοῦ κόσμου πλὴν αὐτοῦ μοὶ μὲν ἡμέρα μία! . . .
καὶ ἐπιτα ὁ θάνατος γαλήνην θά μοι δώσῃ.
ἄθωα τέκνα τῶν ἀγρῶν, συγκαλύσατε μαζῆ της,
Ὁ κώδων ὁ ἱσπερινὸς ὅταν βραδὺς κινῆται
καὶ μετ' ἐκείνου ἀκουσθῆ ὡς θλιβερὰ εὐχὴ της
Ἡ λέξις: «κ' εἰς τὴν μνήμην μου μικρὸν προσευχη-
[θῆτε.»

Τὸ ἄσμα τοῦτο εἶνε ὁ ἀποχαιρετισμὸς
τῆς σβυνομένης ἐκείνης ψυχῆς, εἶνε ὁ ὕ-
στατος πόθος, ἡ ἐσχάτη προσφώνησις ἀ-
τυχοῦς ὑπάρξεως. Μετὰ τὸ ἄσμα τοῦτο
τὸ περίλυπον ἐσίγησε πλέον ἡ γλυκεῖα
ἐκείνη Μοῦσα, ἐσβέσθη ἡ μελίερυτος ἐκεί-
νης λαλιά.

Ἀνέτειλεν ἡμέρα ἑαρινὴ τοῦ 1816
ἔτους, κ' ἐκεῖνον περιεκύκλου ζοφερώτε-
ρον τὸ σκότος «Ἄς ἡδυνάμην νὰ λάθω
τὸ φῶς μου ἐπὶ στιγμὴν, ἔλεγε, νὰ ἴδω
τοὺς γλυκεῖς σας ὀφθαλμούς, ν' ἀτενίσω
τὸν οὐρανὸν ἐράπαξ ἐτι καὶ ὁ ἀπεθνή-
σκον εὐχαριστημένος. Σύζυγε μου, ἐλθέ
πλησίον . . . οἱέ μου, ἂς σ' ἐναγκαλισθῶ
τὸ τελευταῖον . . . καὶ κρατῶν τὴν χεῖρα
τῆς συζύγου διὰ τῆς μιᾶς χεῖρος, διὰ τῆς
ἐτέρας σφιγγῶν τὸ προσφιλές του νήπιον,
ἐκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ
ἡ δραπέτις τῶν οὐρανῶν ψυχὴ του ἀπέ-
πτη ἐκεῖ.

Τὴν ἐπιούσαν ἐκλεκτὸν καὶ πολὺ πλῆ-

θος συνώδευεν εἰς τὸ τελευταῖόν του κα-
τοικίημα πολὺδάκρυον σύζυγον, εἰλικρινῆ
φίλον. Οἱ πάντες καθ' ὁδὸν ἔχουνον ἀφθονα
δάκρυα, τὰ ὑποῖα ἀνεμιγνύοντο μὲ τὰς
εὐχὰς τῶν ἱερέων. Ὁ νεκρὸς ἐκεῖνος ἦτο
τοῦ Κ α ρ ὀ λ ο υ Ο ὑ θ ἔ ρ τ ο υ Μ ι λ β ο ἄ .

Εἰς τὴν 34ην ἀνοιξίν τοῦ βίου του ἔ-
κλινε τὴν βεβαρυμένην κεφαλὴν ὁ ποιητὴς
τῆς Μ η τ ρ ι κ ῆς Σ τ ο ρ γ ῆς καὶ τῶν
Π ι π τ ὄ ν τ ω ν φ ὄ λ λ ω ν. Εἰς τὸ μνή-
μά του τὸ πικρὸν ἐθρήνον μῆτηρ, σύζυ-
γος καὶ νήπιον τέκνον. Ἄλλ' ἐκεῖνος ὑπὸ
τὸ χῶμα οὐδὲν ἤκουεν!

Παιδίον ἔτι ἐπὶ τοῦ Μιλβοά τὸ πρῶ-
τον ἐρρέμβασα, τὸ πρῶτον ποίημα ὅπερ
ἀνέγνωσα ἦσαν τὰ Πίπτοντα Φύλλα. Ὑπὸ
τὰς πρώτας ἐκεῖνας ἐντυπώσεις τῆς παι-
δικῆς μου ἡλικίας ἐχάραξα τὴν μελέ-
την ταύτην. Βεβαίως δὲν ἱκανοποίησα
τὴν μνήμην τοῦ Μιλβοά, ἀλλὰ τοῦτο ἂς
ἀποδοθῆ οὐχὶ εἰς τὴν θέλησιν, ἀλλ' εἰς τὰς
ἀσθενεῖς μου δυνάμεις . . . (1)

ΕΥΓΕΝΙΟΣ Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

Η Ρ Ω Μ Η

ΥΠΟ

Ξ Α Τ Ω Β Ρ Ι Α Ν Δ Ο Υ .

Ἐρχομαι ἐκ Νεαπόλεως, ἀγαπητέ μοι
φίλε, (2) καὶ σοὶ φέρω καρπὸν τινα τῆς ὀ-
δοιπορίας μου, ἐφ' οὗ ἔχεις δικαιώματα·
φύλλα τινὰ τῆς δάφνης τῆς ἐπὶ τοῦ τά-
φου τοῦ Βιργιλίου. Πρὸ πολλοῦ ὄφειλον
νὰ σοὶ ἐμιλήσω περὶ τῆς κλασικῆς ταυ-
της γῆς, περὶ ἧς ἐνδιαφέρονται πνεύματα
οἷον τὸ ὑμέτερον, ἀλλὰ διάφοροι λόγοι μ'
ἀπεκώλυσαν. Ἐν τούτοις δὲν ἐπιθυμῶ νὰ
εγκαταλείψω τὴν Ῥώμην χωρὶς νὰ σοὶ

(1) Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ
«Παρνασσῶ», κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 26
Μαρτίου 1872.

(2) Ἀπευθύνεται ἐν εἴδει ἐπιστολῆς, πρὸς
τὸν φίλον του de Fontanes κατὰ τὸ 1804.

εἶπω λέξεις τινὰς τοῦλάχιστον περὶ τῆς ἐνδόξου ταύτης πόλεως. Εἶχομεν συμφωνήσει νὰ σοὶ γράψω εἰκὴ καὶ ὡς ἐτυχενδὲς, τι ἤθελο διανοηθῆ περὶ τῆς Ἰταλίας, ὅπως ἄλλοτε σοὶ ἔλεγον τὰς ἐντυπώσεις θς ἐποιοῦν ἐν τῇ καρδίᾳ μου αἱ ἐρημίαι τοῦ νέου κόσμου. Ἄνευ ἐτέρου προσομιλίου θέλω προσπαθῆσαι νὰ σοὶ εἰκονίσω τὰ ἐκτὸς τῆς Ῥώμης, τὰς πεδιάδας καὶ τὰ ἐρείπια τῆς.

Θὰ ἀνέγνωσες βεβαίως πᾶν ὅ,τι ἔγραψαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω ἐὰν οἱ περιηγηταὶ σοὶ ἔδωκαν ἰδέαν ἀρκετὰ σαφῆ τοῦ πίνακος ὃν παρίστησιν ἡ πεδιάς τῆς Ῥώμης. Φαντάσου τι τῆς ἐρημίας τῆς Τύρου καὶ Βαβυλῶνος περὶ ὧν ὁμιλεῖ ἡ Ἁγία Γραφή. Σιγὴ καὶ μοναξία τοσοῦτον ἐκτεταμένη, ὅσον ὁ θόρυβος καὶ ἡ παραγῆ τῶν ἀνθρώπων οἷτινες ἐπιέζοντο πάλαι ποτὲ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου. Πιστεύουσιν ὅτι ἀκούουσιν ἐκεῖ ἀντηχοῦσαν τὴν κατάραν τοῦ προφήτου: *Venient tibi duo haec subito, in nocte una, sterilitas et viduitas.* (1) Ἐνθεν κάκειθεν παρατηρεῖς ἄκρα τινὰ Ῥωμαϊκῶν ὁδῶν, ἐν τόποις ἐνθεν οὐδεὶς πλέον διέρχεται· ἔχνη τινὰ ἀρανισθέντα ὑπὸ τῶν χειμάρρων τοῦ χειμῶνος, ἅτινα μακρόθεν θεώμενα, φαίνονται ὡς ὁδοὶ πολυδιάβατοι, ἐνῶ δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ ἡ κοιτὶς κύματος θυελλώδους, τὸ ὁποῖον κτέρρευσε ὡς ὁ Ῥωμαϊκὸς λαός. Μόλις ἀνακαλύπτεις δένδρα τινὰ, ἐνῶ παντοῦ ἐγείρονται ἐρείπια ὑδραγωγείων καὶ τάφων ἅτινα φαίνονται ὡς ἰάση καὶ αὐτὸχθονα φυτὰ γῆς συγκειμένης ἐκ τῆς κόνης τῶν νεκρῶν καὶ ἐκ τῆς τέφρας τῶν αὐτοκρατοριῶν. Συχνάκις ἐν τινὶ μεγάλῃ πεδιάδι· ἐνόμισα ὅτι βλέπω πλουσίαν συγκομιδὴν καρπῶν· ἐπλησίαζον, ἀλλὰ χλόη μαρμαμένη εἶχεν ἀπατήσει τοὺς ὀφθαλμούς μου· ἐνίστε παρὰ τὴν ἀκαρπον ἐκείνην χλόην διακρίνεις τὰ ἔχνη ἀρχαίας καλλιέργειας. Οὐδὲν πετηνόν, οὐδεὶς ἐργάτης, οὐδεμία ἀγροτικὴ κίνησις, οὐδὲν βέλτασμα προβάτου, οὐδὲν χωρίον. Ὀλίγαι ἐπαύλαι σεσαθρωμέναι φαίνονται ἐπὶ τῆς γυ-

(1) «Ἐν μιᾷ νυκτὶ δύο τινὰ συγχρόνως ἐπαλεύονται σοὶ, ἡ στείρωσις καὶ ἡ χηρεία.» Ἰσαίας.

μνότητος τῶν πεδιάδων· τὰ παράθυρα καὶ αἱ θύραι εἶναι κεκλεισμένοι, ὅπουθεν οὔτε καπνός οὔτε θόρυβος οὔτε κάτοικοι ἐξέρχονται. Εἶδος τι φιλερήμων ἀνθρώπων, σχεδὸν γυμνῶν καὶ καταπεπονημένων ὑπὸ τῆς θέρμης, φυλάττουσι τὰς ἀθλίαις ἐκείνας καλύβας, ὡς τὰ φαντάσματα ἐκείνα, ἅτινα ἐν ταῖς γοητικαῖς ἡμῶν ἱστορίαις ὑπερασπίζουσι τὴν εἰσοδὸν τῶν ἐγκαταλειμμένων οἰκιῶν. Δύναται τις τέλος νὰ εἶπῃ, ὅτι οὐδὲν ἔθνος ἐτόλμησε νὰ διαδεχθῆ τοὺς κυρίους τοῦ κόσμου ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτῶν γῆ, καὶ ὅτι οἱ ἀγροὶ ἐκείνοι εἶναι τοιοῦτοι, οἷους τοὺς ἄφησε τὸ ὄνιον τοῦ Κιγκινάτου ἢ τὸ τελευταῖον Ῥωμαϊκὸν ἄροτρον.

Ἐν μέσῳ τοῦ ἀκαλλιεργήτου γηπέδου ἐκεῖνο ὅπερ προεξέχει καὶ λυπεῖ ἀκόμη, εἶναι μνημεῖόν τι καλούμενον δημοδῶς ὁ τάφος τοῦ Νέρωνος, ὅστις ἐξογκώνει τὴν μεγάλην σκιάν τῆς αἰωνίου πόλεως. Ἐκπεσοῦσα ἡ Ῥώμη τῆς ἐπιγεῖου δυνάμεως τῆς φαίνεται ὅτι ἐν τῇ ἀλαζονείᾳ τῆς ἠθέλησε ν' ἀπομονωθῆ· ἀπεχωρίσθη τῶν ἄλλων πόλεων τῆς γῆς καὶ ὡς βασίλισσα ἐκπτώτος τοῦ θρόνου τῆς, ἐκρυσεν εὐγενῶς τὰ δεινὰ τῆς ἐν τῇ μοναξίᾳ.

Μοὶ εἶναι δύσκολον νὰ σοὶ εἶπω πᾶν ὅ,τι δοκιμάζω, ὅταν ἡ Ῥώμη φαίνεται αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῶν κενῶν βασιλείων τῆς, *inania regna*, καὶ ὅταν φαίνεται ὅτι ἀνεγείρεται ὑπὲρ ἡμῶν ἐκ τοῦ τάφου, ἐνθα κατεκλίνετο. Προσπάθησον νὰ φαντασθῆς τὴν παραγῆν ἐκείνην καὶ τὴν ἐκπληξὴν ἣτις κατελάμβανε τοὺς προφήτας, ὅτε ὁ Θεὸς τοῖς ἔπεμπεν ὀπτασίαν τινὰ περὶ τινος πόλεως μεθ' ἧς εἶχε συνδέσει τὸ πεπρωμένον τοῦ λαοῦ του. Ἡ πληθὺς τῶν ἀναμνήσεων, ἡ ἀφρονία τῶν αἰσθημάτων σὲ πιέζει, ἡ ψυχὴ σου ταρασσεται εἰς τὴν θέαν τῆς Ῥώμης· ἐκείνης ἣτις δις ἔλαβε τὴν διαδοχὴν τοῦ κόσμου ὡς κληρονόμος τοῦ Κρόνου καὶ τοῦ Ἰακώβου.

Βεβαίως θὰ νομίσεις ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης ὅτι οὐδὲν φρικωδέστερον ὑπάρχει τῶν Ῥωμαϊκῶν πεδιάδων. Πλὴν ἀλλ' ὁμως αὐταὶ ἔχουσιν ἀπαράδολον μεγαλεῖον καὶ ἐκκωστής εἶναι ἔτοιμος, θεώμενος ταύτας, ν' ἀνακηρύξῃ μετὰ τοῦ Βεργίλιου:

Salve, magna parens frugum, saturnia tellus, Magna virum (1)

Ἐὰν τὰς βλέπῃς ὡς οἰκονομολόγος, θὰ σὲ ὑπερλυπήσωσιν· ἐὰν ὅμως τὰς θεωρῆς ὡς καλλιτέχνης, ὡς ποιητῆς, πρὸ πάντων δὲ ὡς φιλόσοφος δὲν θὰ ἤθελες ἴσως νὰ ὑπῆρχον ἄλλως. Ἡ θέα σιτοφόρου ἀγροῦ ἢ λόφου με ἀμπέλους δὲν θὰ σοὶ προξενήσῃ τοσοῦτον ἰσχυρὰς συγκινήσεις ὅσον ἡ θέα τῆς γῆς ταύτης, ἧς ἡ νέα καλλιέργεια δὲν ἀνεκαίνισε τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ διέμεινε ἀρχαία ὡς τὰ ἐρείπια, ἅτινα τὴν καλύπτουσιν.

Οὐδὲν συγκρίνεται κατὰ τὸ κάλλος πρὸς τὰς χαραγὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ὀρίζοντος ἢ πρὸς τὴν ἡμερον κλίσιν τῶν ἐπιπέδων καὶ τοὺς ἐξαισίους περιβόλους τῶν ὀρέων, ἅτινα περατοῦσιν ἐπιχαρίτως τὸν ὀρίζοντα. Συχνάκις αἱ κοιλάδες λαμβάνουσι σχῆμα παλαιστρας, ἀμφιθεάτρου, ἢ ἱπποδρομίου· οἱ γήλοφοι εἶναι μεταβεβλημένοι εἰς ἐπιχώματα, ὡσεὶ ἡ παντοδύναμος χεὶρ τῶν Ῥωμαίων εἶχε μετακινήσει ἅπασαν ἐκείνην τὴν γῆν. Ἄτμος τις ἰδιαιτέρας διακεχυμένος ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς στρογγυλαίνει τὰ ἀντικείμενα καὶ ἀποκρύπτει πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ ἔχῃ σκληρότητα τινὰ ἢ τὸ προσκροῦον ἐν ταῖς μορφαῖς αὐτῶν. Αἱ νεφέλαι ἐκεῖ δὲν εἶναι βραεῖαι καὶ μέλαιναί, καὶ οὐδὲν μέρος ἐν τοῖς βράχοις καὶ τοῖς φυλλώμασιν εἶναι τοσοῦτο σκοτεινόν, ὥστε νὰ μὴ ὑπεισδῆσῃ ὀλίγον φῶς. Χροιά τις μοναδικῶς ἀρμονικὴ συζευγνύει τὴν γῆν, τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ὕδατα· ἅπασαι αἱ ἐπιφάνειαι δι' ἀνεπαίσθητου βαθμίδος χρωμάτων ἐνοῦνται διὰ τῶν ἔκρων των, χωρὶς νὰ δύναται τις νὰ ὀρίσῃ τὸ σημεῖον ἐνθα ἡ μία ἀπόχρωσις ἀρχίζει καὶ λήγει ἢ ἐτέρα. Ἐθαύμασας ἀναμφιβόλως ἐν ταῖς σκηναῖς τῆς Κλῶδ Λορραίνης τὸ φῶς ἐκεῖνο ὅπερ φαίνεται ἰδανικὸν καὶ ὠραιότερον τῆς φύσεως· τοιοῦτον εἶναι τὸ φῶς τῆς Ῥώμης.

Δεν ἀπηύδῃσα βλέπων εἰς τὴν *Villa Borghese* τὸν ἥλιον δύνοντα παρὰ τὰς κυπαρίσσους τοῦ ὄρου *Marius* καὶ ἐπὶ τῶν πεύκων τῆς *Villa Pamphili* φυτευθεισῶν ὑπὸ τοῦ *La Notre*. (2)

(2) Χαῖρε, γῆ γόνιμος, γῆ τοῦ Κρόνου, μήτηρ μεγάλων ἀνδρῶν.

(1) Παρίφημος σχεδιογράφος κήπων κατὰ τὸν 17 αἰῶνα.

Ἄνεπλευσα ἐπίσης πολλὰκις τὸν Τιβέρον· εἰς τὴν *Ponte-Mole*, διὰ νὰ παραλαύσω τὴν μεγάλην ἐκείνην θέαν τῆς δύσεως τῆς ἡμέρας. Αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων τῆς Σαβίνης ἐφαίνοντο τότε ὡς λίθοι σιδηρεῖται χτυσιζόντες, ἐνῶ αἱ βράχοι, κατὰ τὰ πλευρὰ των ἐπνίγοντο εἰς ἀτμὴν χυμῶντος ἐρυθροραίου ἢ πορφυροῦδους. Ἐκείθεν ὠραῖαι νεφέλαι, ὡς κοῦρα ἀφροσύφρονα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου τῆς ἐσπέρας μετὰ χάριτος ἀμμήτου μᾶς ὑπέβησαν τὴν ἐμφάνισιν τῶν κατοίκων τοῦ Ὀλύμπου ὑπὸ τὸν μυθολογικὸν ἐκείνον οὐρανόν· ὅτε δὲ ἡ ἀρχαία Ῥώμη ἐφαίνετο ὡς πλοῦ ἐν τῇ δύσει· ἅπασαν τὴν πορφυροῦ τῶν ὑπάτων ἢ τῶν Καισάρων τῆς ὑπὸ τὰ τελευταῖα βήματα τοῦ Θεοῦ τῆς ἡμέρας. Ἡ πλουσία αὕτη σκηνογραφικῶς δὲ ἀπέργεται τοσοῦτον ταχέως ὅσον αἱ, τοῦτέτερα κλίματα· ἐνῶ νομίζεις ὅτι τὰ χρώματα ἐκεῖνα ἐξηλείθησαν, ἀποβλήθησαν ἐπὶ τινος ἄλλου μέρους· τὸ φῶς διαδέχεται τὸ λυκόφως καὶ ἡ πορφύρα τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἐπεκτείνεται· εἶναι ἀληθές ὅτι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς ἀναπαύλας ὁ ἀἴρ δὲν ἀντηγεῖ πλῆθος ἄσματα βουκαλικά: *dulcia lingua minus arva* (1) διότι βοσκοὶ δὲν ὑπάρχουσιν· ἀλλὰ βλέπει τις ὀκνητὰς ἀφροσύφρα θύματα τῆς Κλιτουμένης (2), βίβας λευκοῦς, ἢ ἀγέλας φροσῶν ἡμακρῶν, αἷτινες καταβαίνουνσι μόναι εἰς τὰ ἀκράτια τοῦ Τιβέρεως καὶ ἔρχονται νὰ πίνωσιν ἐν ταῖς ὕδασι αὐτοῦ. Θὰ νομίσεις ὅτι μετεφέρθης εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν παλαιῶν Σαβίνων ἢ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ Ἀρκαδίου Εὐάνδρου ὅτε ὁ Τιβέρις ἐκαλεῖτο εἰς ἑὲτ' Ἄλβουλα, καὶ ὅτε ὁ εὐσεβὴς Αἰνείας ἀνέπλευσε τὰ ἀγνωστὰ κύματα του.

Ὁμολογῶ συγχρόνως ὅτι αἱ τοπικεῖσαι τῆς Νεκρόσεως εἶναι ἴσως μᾶλλον ἐξαισίαι τῶν τῆς Ῥώμης, ὅταν ὁ ἥλιος δύωι ἢ ἡ σελήνη εὐρεῖται καὶ φαίνεται ὑπὲρ τὸν Βεζούβιον ὡς σφαῖρα ὑψηλὴ ὑπὸ τοῦ ἡραισταίου· ὁ κόλπος τῆς Νεκρόσεως μετὰ τῶν ἀκτῶν τῆς κακοσημηνοῦς ὑπὸ πορτοκαλιῶν, τὰ ὄρη τῆς Που-

(1) Ἐγκαταλείπομεν τὰς φιλιτάτας περὶ τὰς.

(2) Ποτάμιον τῆς Ὀμβρικής τῆς Ὀλίμπου.

Ἡ κυρία ἐκπληκτος διὰ τὸ δῶρον τοῦ νέου αὐτῆς συζύγου εἶπεν:

— Δὲν γνωρίζω νὰ νήθω, φίλε μου.

— Ἐπραξα τοῦτο διὰ νὰ σὰς ὑπενθυμῶ ὅτι ὀφείλετε νὰ ἐνασχολῆσθε εἰς τὰ τοῦ οἴκου καὶ νὰ ἐργάζεσθε. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἦτο ἔθιμον νὰ συνοδεύωσι τὴν νεόνυμφον εἰς τὸν οἶκον τοῦ συζύγου φέροντες πρὸς αὐτῆς ἡλακάτην καὶ ἄτρακτον.

Ἡ διήγησις αὕτη δὲν εὐχαρίστησε τοσοῦτον τὴν κυρίαν Ματθαίου. Ὁ σοφὸς ἐν τούτοις κατέλιπε ἄνευ λύπης τὸ Κουβερὸν καὶ τὸ σχολεῖον εἰς ὃ κατέτριψε τοσαῦτα ἔτη, μετρίως δὲ συνεκινήθη ἐκ τῆς λύπης ἣν οἱ χωρικοὶ ἐπεδείξαντο βλέποντες αὐτὸν καταλιμπάνοντα τὸ χωρίον. Παρὰ τὴν πρὸς τὰ πλούτη περιφρόνησιν ὁ κύριος Ματθαῖος εὐχαριστεῖτο νὰ εἶναι ἰδιοκτῆτης μικρᾶς τιμῆς ἐξοχικῆς οἰκίας καὶ δεκαπέντε χιλιάδων φράγκων εἰσοδήματος, διότι ἐσκέπτετο ὅτι ἔπρεπε νὰ συνάψῃ σχέσεις, καὶ νὰ γίνεταί περὶ αὐτοῦ λόγος. (Ἐπεται τὸ τέλος).

ΣΑΜΟΥΗΛ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΓΛΥΚΕΑ ΥΔΑΤΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Οὕτω καλεῖται πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἐν Εὐρώπῃ *Γλυκίων ὑδάτων* ἢ ὠραιότερα καὶ τερπνοτέρα πασῶν τῶν κατὰ τὸν Βόσπορον τερπνῶν καὶ ὠραίων κοιλάδων, παριωνυμωμένη ἀπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν ποτιζόντων αὐτὴν δύο ἀενάων ποταμῶν, τοῦ τουρκιστὶ λεγομένου *Γκοκ-Σουγιού*.

Τὸ Γκιόκ-σουὶ τὸ ἀγαπῶ, γιὰτ' εἶν' βαθεῖα κρυμμένο, ὡς ἂν ἐγκόλπ' ἀτίμητο, στὸν κόρφο κρεμμισμένο. Σ' αὐτὸ ἡ πρώτη Ἄνοιξις ἀρχίζ' ἀπὸ τὸν Μάρτην, ὅταν τὰ ἄλλα τὰ χωριά τὴν καρτεροῦσι νάρτην. (Βοσπορομαχίας στίχ. . . .)

Ἡ κοιλάς αὕτη, χλοάζουσα καὶ κατάφυτος ὅλη ὑπὸ πλατάνων τὸ πλεῖστον καὶ κυπαρίσσων, ἣτις ὀντοποιεῖ (λέγει ὁ Χάμμερ) τὰς ἰδανικωτέρας ποιητικὰς περιγραφὰς τῶν ποταμῶν τοῦ Παραδείσου,

ὅσοι δροσίζουσι παρὰ τοῖς Ἀσιανοῖς τὰς μυθιστορικὰς κοιλάδας τοῦ Κασμίρ καὶ Ἰεμὲν, τῆς εὐδαίμονος Ἰνδίας καὶ Ἀραβίας ἢ κοιλάς αὕτη, τὴν ὁποίαν πρέπει ἵνα εἶχε πάντως ὑπ' ὄψιν ὁ ποιητὴς Μελχεμμί, ὅταν ἐποίησε τὸ περίφημον ἐκεῖνο δίστιχον, τὸ ἐπιγεγραμμένον καὶ εἰς πολλὰ μὲν ἄλλα περίπτερα, ἰδίως δὲ εἰς τὸ ἐν τῷ ὄρει Μπουργκουρλοῦ θερινὸν παλάτιον τοῦ Ρεῖζ-ἐφέντη καὶ Ἱστοριογράφου Βασζιφ-ἐφέντη, διὰ τοῦ ὁποῦ ὑπεραίρει τὸν Βόσπορον καὶ ὑπὲρ τὰς τέσσαρας ὠραιότερας θέσεις τῆς Ἀσίας (1), ἃς οἱ Ἀἰθιοκοὶ θεωροῦσιν ὡς τοὺς τέσσαρας αὐτῆς Παραδείσους ἢ κοιλάς αὕτη εἶνε διπλῆ, συνενουμένη μόνον περὶ τὸ βάθος. Ἐκαλεῖτο δὲ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν *Ἀρεταὶ ἢ Ἀρέθουσα*, ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ ἢ τοῖς ποταμοῖς ἀμφοτέρως, καὶ τῷ παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου τερπνοτάτῳ καὶ εὐδροτάτῳ ὡσαύτως χωρίῳ, τοῦ ὁποῦ τὸ ὄνομα, παραφθαρὲν κατ' ἀρχὰς εἰς Ἀρίσιον, ἀναφαίνεται γνησιώτερον εἰς τὴν σήμερον Ἀρετσούν (2). Ἦσαν δὲ ἀμφοτέραι αἱ κοιλάδες αὗται τόσον περίφημοί ποτε διὰ τὰς βοσκὰς τῶν, λέγει ὁ Γύλλιος (συγγεῶν ὁμοίως ὡς φαίνεται, τὰ ὄνόματα τῆς Μονῆς Γαλακρήνης), ὥστε τὸ γάλα τῶν ἀμελγομένων βοσκημάτων, διὰ τὸ πλῆθος, μετωχετεύετο δι' ὑπογείων σωλήνων ἐκ τῶν ὑπερκειμένων λόφων εἰς τὸ ἐνταῦθα μοναστήριον, ὅπερ καὶ οἱ ἐν Νεοκαισαρείᾳ τῆ ἐν Πόντῳ Θρυλλοῦσι περὶ τῆς ἐκεῖσε Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ, καλοῦντές τινα παρ' αὐτοῖς ὁδοὺ γάλακτος (3). Πᾶσα δὲ ἡ πεδιάς αὕτη ἦτον ἄχρι Σουλτάν-Μαχμουδ τοῦ Α' κῆπος, ἢ δὲ παραλίᾳ αὐτῆς κατάφυτος κυπαρίσσοις.

(1) Τὴν τῆς Δαμασκού, καλουμένην Γ ο υ τὰ, τὴν τῆς Ὀμπόλλας παρὰ τὴν Βάσαν, τὴν τῆς Σογδιανῆς πεδιάδος, καὶ τὴν τῆς ἐν τῇ μεσημβρινῇ Περσίᾳ κοιλάδος Σ χ α ἄ μ π ε β ἄ ν.

(2) Συγγεομένην ὑπὸ τινων πρὸς τὸ Ῥήγιον (Τσεκμετζέν), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ προέκυψε τὸ ἀνύπαρκτον Ῥύσιον, ἢ πατρὶς τοῦ ἀπ' αὐτοῦ πατρωνυμηθέντος Ῥυσίου, τοῦ πάππου τοῦ Κοραῆ.

(3) Ἐὰν ὁ σοφὸς Γύλλιος δὲν παρεποίησε πρᾶξουτας, τὸ Σ ο ὑ γ ι ο λ λ ο ὐ (ὕδραγωγεῖον) εἰς Σ ο ὐ τ γ ι ο λ λ ο ὐ.

Ὁ δὲ ποταμὸς Ἀρετῆ, ὁ μόνος τῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τοῦ Βοσπόρου πλευστὸς διὰ πλοιαρίων καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ θέρους ἀκμῇ, μικρὸν ὑπὲρ τὰ ὀκτώ στάδια, μέχρι τοῦ πρώτου, ὑπερῶτος ἐπὶ Γυλλίου, μυλοστροφείου (διότι ὑπῆρχον καὶ ἄλλα δύο, ὑπὲρ τὰ τρία μίλια ἐνδοτέρω), πρὸεισιν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς διὰ κοιλάδος δασώδους, εὐθέρου καὶ τερπνοτάτης γίνεταί δὲ εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὸ μέρος ὅπου πρέπει νὰ τοποθετηθῇ καταλλήλως τὸ *Ποταμῶνιον* τοῦ Διονυσίου. Ἀλιεύονται δὲ ἐν αὐτῷ τε καὶ τῷ γείτονι αὐτοῦ ποταμῷ τοῦ Νεουσιμαχείου,

τῷ 1853, κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ παλατιοῦ Δολμὰ μπαγτσέ, τοῦ ὁποῦ τὰ περίκομψα διατεήματα, διεσκευασμένα μετὰ πλείστας ὅσας λαμπρότητας καὶ φιλοκαλίας, ἐνθουσιάζουσι τὸ ὄνομα τοῦ Γάλλου ἀριστοτέγγου Séchan, τοῦ δεξιωτάτου τούτου διακοσμητοῦ τοῦ γαλλικοῦ μελοδράματος, εἰς τὴν γόνιμον φαντασίαν τοῦ ὁποῦ, καθὼς καὶ τοῦ γαμβροῦ του Diéterle, ὀφείλει καὶ τὸ νέον αὐτοκρατορικὸν θέατρον τοῦ Δολμὰ μπαγτσέ τὴν ἐκπληκτικὴν αὐτοῦ διακόσμειν. Τὸ δὲ παλαιὸν τῆς Γκιόκ σουγιού κίθσκιον ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς εἰσιόντι ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, σκια-

κατὰ τὸν Γύλλιον, παμπληθῆ τὰ καλούμενα *λελιγκια*, ἀλιεύματα παρρησίως καὶ ἐν τῇ Ἀσκανίᾳ ἢ τῆς Νικαίας λίμνῃ, καὶ ἐσθιόμενα ὡμὰ, ἀπ' οὗ ξηρανθῶσιν εἰς τὸν ἥλιον. Φέρουσι δὲ ἀμφοτέρως καὶ κεράλους, καὶ ἐν ταῖς ὑψηλοτέραις αὐτῶν διναῖς καὶ γλάνεις (γυλιανούς) ὑπερμεγέθεις.

Παρὰ τὸ στόμιον δὲ αὐτοῦ, ἐν ἀριστερᾷ εἰσιούσι, κεῖται τὸ Σουλτανικὸν ἐνδοκίτηριον (1), ἢ μᾶλλον παλάτιον, οἰκοδομηθεῖ-

(1) Ἄγνωσθ' ἐὰν αὐτὸ ἦνε τὸ κτισθὲν κατ' ἀρχὰς ἐν ταῖς Ἀρεταῖς: περίπτερον ὑπὸ τοῦ Ἐμίν-Μεχμέτ-πασσᾶ, ὑπατεύσαντος τῷ 1762 ἢ 1768.

ζόμενον ὑπὸ τῶν ὠραιότερων φιλυρῶν, πεπεδῶν, ἰπεῶν καὶ πλατάνων, μεταξὺ τῶν ὁποῦ ἀνυψούμενος ὁ κατάλευκος τοῦ πλησίον τζαμίου πύργος, ἔδιδεν ἐμβριθῆ καὶ κομψὴν ἐν-αυτῷ θεωρίαν εἰς τὰ περὶ αὐτὸν ἀντικείμενα. Κτισθὲν δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Σουλτάν-Μαχμουδ Α'. ἐκεῖ ὅπου, ἐπὶ Γυλλίου, ὑπῆρχε μέγιστον καὶ τερπνό-ατον περιβόλιον, κατάφυκτον ὑπὸ δάσους δένδρων ὀπωροφόρων, ἀνεωόθη ἐπὶ Σουλτάν Σελήμ. Φέρει δὲ ἐπ' αὐτοῦ ὑπερθεῖν τοῦ ποταμοῦ πρὸς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην γέφυρα, καὶ παρ' αὐτὴν κεῖται τὸ τζαμίον, κτίσμα τοῦ ἐπιστάτου τοῦ τε μυλωνοῦ καὶ τῶν ποτῶ παξιμαδο-

Η ΣΚΙΑ

(Κατὰ τὸ Δανικὸν τοῦ Anderson).

πτείων Σαλλή-ἀγά, καὶ παρεκεῖ τὸ κεραμαρεῖον. Παρ' αὐτὴν δὲ τὴν παραλλίαν ἴδρυται περικαλλὴς μαρμαρίνη κρήνη, ὑπεράνωθεν τῆς ὁποίας σείουσι χαριέντως τὰς χλοερὰς αὐτῶν χαιτάς αἱ ἰτέαι καὶ ἄλλα φίλυδρα δένδρα, ὡς ἐὰν τὴν ῥιπίζουσιν.

Ἄδῃλον δὲ ἐὰν ἐν ταῖς ἐνταῦθα Ἀρεταῖς, ἢ μᾶλλον ταῖς ὑπὲρ τὸ Ἐϊοῦμπ, ἔκτισε Ῥωμανὸς ὁ Διογένης παλάτιον, ὁπερ ἀναφέρει Ἄννα ἢ Κομνηνή (1).

Ὅπισθεν δὲ τοῦ Γκιόκ-σουγιῶ ὑψοῦται τὸ ὄρος Ἀλέμ-δαχγῦ, ἄλλο παρὰ τὸν Δαματρία, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἐκτίσθη οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν σκοπιὰ, κατοπτεύουσα τὸν τε Βόσπορον ἅπαντα καὶ τὴν πόλιν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἀναγγέλλονται διὰ κανονοβολιῶν αἱ πυρκαϊαί, χρησιμεύουσας συγχρόνως καὶ ὡς σταθμὸς τοῦ διὰ σημείων τηλεγράφου.

Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Σ. Σ. Β. Προσθετέον εἰς τὰ ἀνωτέρω ὅτι ἐν τῇ τερπνῇ ταύτῃ κοιλάδι, ἥτις δικαίως θεωρεῖται ὡς ὁ ὠραιότερος τοῦ κόσμου κῆπος, ἐν ἐκάστη μὲν τοῦ ἔτους ὥρα, ἰδίως δὲ κατὰ τὸν ἀνοσφόρον Μάϊον, μεταβαίνουσιν σωρηδὸν πρὸς εὐθυμίαν καὶ διασκέδασιν πάσης φυλῆς καὶ παντὸς θρησκευματος ἄνθρωποι· ἰδίως δ' ἐν αὐτῇ φοιτῶσιν αἱ καλλιπάρειοι Ὀθωμανίδες τερπόμεναι ἐκ τῶν ἀφάτων καλλονῶν τῆς φύσεως τοῦ τόπου ἐκείνου, τοῦ ἀληθῶς ἐπιγείου παραδείσου. Ἐν αὐτῷ τελοῦνται καθ' ἐκάστην σχεδὸν χοροί, συμπόσια ἐν ἡχῶ ὀργάνων καὶ ἄσμάτων, μεθ' ὧν συνενόει τὸ γλυκὺ καὶ ποικίλον ἄσμα τῆς ἢ ὑπὸ τὰ φύλλα τῶν εὐσκίων δένδρων κεκρυμμένη ἀηδὼν. Ἰδίως ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὁ περιηγητὴς θέλει παρατηρήσει τὰ ἀναθρώσκοντα διαυγῆ καὶ γλυκύτατα ὕδατα, τὸ μεγαλοπρεπὲς καλλισκοπεῖον ἢ σκοπιῶν (belvedere) ἀνεγεγεργμένον ἐν μέσῳ τῆς κοιλάδος ὑπὸ τοῦ Δεβετάρ Ἐμὲν Μεχμέτ-Πασσᾶ, καὶ τὸ ὁπισθεν τοῦ ποταμοῦ ὑψοῦμενον περίφημον ὄρος Ἀλέμ-Παγκί. Ἡ κοιλάς αὕτη ὑπῆρξε βασιλικὸς κῆπος μέχρι Μαχμούτ Α'. ὅστις εἶχε παραχωρήσει αὐτὴν πρὸς δημοσίαν διασκέδασιν.

(1) Ἐν Ἀλεξίῳ, Βιβλ. Β', Σελ. 60, 64.

ἀμαξῶν καὶ ὄνων βροντώδεις φωναὶ καὶ συζητήσεις καὶ ἐν γένει μεγάλη κίνησις.

Μία μόνη οἰκία κατέναντι τοῦ δωματίου τοῦ σοφοῦ οὐδὲν σημεῖον ζωῆς παρείχε· καὶ ὅμως δὲν ἦτο ἀκατοίκητος, διότι ὠραῖα ἄνθη καὶ ἔθαλλον ἐπὶ τοῦ ἐξώστου· καὶ βέβαια θὰ ὑπῆρχε τις διὰ τὰ ποτιζῆ. Καὶ ἀληθῶς, τὸ ἐσπέρας ἡ θύρα ἠνοίγετο, ἀλλ' εἰς τὸ σκοτὸς δὲν ἠδύνατο κανεῖς νὰ διακρίνη τίποτε. Ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς οἰκίας ἐξήρχετο ἡχος γλυκυτάτης μουσικῆς. Ὁ σοφὸς ἔκρινε τὴν μουσικὴν ταύτην ἀπαράμιλλον, ἀλλ' ἴσως ἦτο καὶ γέννημα τῆς φαντασίας του, διότι τὰ πάντα θὰ ἐθεώρει ἀπαράμιλλα εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, ἂν δὲν ἔκαίε τόσον πολὺ ὁ ἥλιος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Νύκτα τινὰ ὁ σοφὸς ἐξυπνήσας ἐνόμισεν ὅτι εἶδε παράδοξον λάμπιν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς γειτονικῆς οἰκίας. Ἦ ἄνθη ἔλαμπον ὅλα ὡς φλόγες· ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἴστατο ὑψηλὴ τις κόρη λιγύσωμος καὶ ὠραιότατη ἀπαστρέπτουσα ὅσον καὶ τ' ἄνθη. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο φῶς προσέβαλε τὰ ὄμματα τοῦ καλοῦ μας σοφοῦ· ἠγέρθη ἀμέσως καὶ ἔσπευσε νὰ σύρῃ τὸ παραπέτασμα τοῦ παραθύρου του διὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἀντικρυνὴν οἰκίαν· ἀλλ' αἴφνης καὶ λάμπις καὶ κόρη ἐξηφανίσθησαν. Μόνον ἡ θύρα τοῦ ἐξώστου ἔμεινε ἡμικλειστός καὶ ἡ μουσικὴ ἐξηκολούθει ν' ἀντηχῆ Μαγεία! θαῦμα! Ποῖος λοιπὸν κατόκει ἐκεῖ; ποῦ ἦτον ἡ εἴσοδος τοῦ οἴκου; Τὸ κάτω πάτωμα συνέκειτο ἀπὸ καταστήματα καὶ οὐδαμοῦ ἔβλεπέ τις διάδρομον ἢ ἀναβάθραν φέρουσαν εἰς τ' ἄνω πατώματα.

Μίαν ἐσπέραν, κατὰ τὸ σῆμα ὁ σοφὸς ἐκάθητο εἰς τὸν ἐξώστην του, καὶ ὁπισθεν αὐτοῦ, ἐντὸς τοῦ δωματίου, ὑπῆρχεν ἀνημμένον κηρίον. Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν νὰ ζωγραφίζετο ἡ σκιά του ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ γείτονος οἴκου, καὶ πραγματικῶς ἠπλοῦτο μεταξὺ τῶν ἀνθέων, ἀποδίδουσα ἐκάστην κίνησιν τοῦ σοφοῦ.

Νομίζω ὅτι ἡ σκιά μου εἶνε τὸ μόνον ζῶν ἐκεῖ ἀντικρυ' πόσον χαριέντως κάθηται ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων, πλησίον τῆς ἡμικλειστοῦ θύρας τοῦ ἐξώστου. Ἐπρεπε νὰ ἦναι ὀλίγον ἐξυπνος, νὰ εἰσέλθῃ, νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει ἐντὸς τῆς οἰκίας καὶ νὰ ἔλθῃ ἔπειτα νὰ μοὶ τὰ διηγήσῃ. Πήγαινε

λοιπὸν! ἐρώνησεν ἀστεϊευόμενος· δεῖξε τοῦλάχιστον ὅτι χρησιμεύεις εἰς κᾶτι τι. Ἐμπρός! Εἴσελθε.

Μετὰ ταῦτα, ἐνευσε διὰ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὴν Σκιάν καὶ ἡ Σκιά ἐπανέλαβε τὸ σημεῖον τοῦτο. «Πήγαινε! ἀλλὰ μὴ ἀργήσης πολὺ».

Ταῦτα εἰπὼν πάλιν ὁ σοφὸς, ἠγέρθη καὶ ἡ Σκιά ἠγέρθη ἐπίσης. Ἐστράφη, καὶ ἡ Σκιά ἐπίσης. Καὶ ὅστις ἐπρόσεχεν ἐκεῖ, θὰ ἔβλεπεν ὅτι ἡ Σκιά εἰσῆρχετο διὰ τῆς ἡμικλειστοῦ θύρας εἰς τὸν οἶκον τοῦ γείτονος, τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ σοφὸς εἰσῆρχετο καὶ αὐτὸς εἰς τὸ δωμάτιόν του, σύρων ὁπισθεν αὐτοῦ τὸ μέγα παραπέτασμα.

Τὴν ἐπαύριον ἐξεληθὼν διὰ νὰ μεταβῆ εἰς τὸ καφενεῖον καὶ ἀναγνώσῃ μερικὰς ἐφημερίδας, ἄμα ἔφθασεν ὑπὸ τὴν λάμπιν τοῦ ἡλίου, ἀνέκραξεν αἴφνης. «Μπᾶ! τί συμβαίνει; ποῦ εἶνε ἡ σκιά μου; μήπως πραγματικῶς ἀπεχώρησε χθὲς τὸ ἐσπέρας καὶ δὲν ἐπανῆλθεν ἀκόμη; Λυπηρὸν πολὺ τοῦτο».

Καὶ ἐλυπήθη ἀληθῶς πολὺ, οὐχὶ διότι ἡ Σκιά του ἐξηλείφθη, ἀλλὰ διότι ἤξευρε τὴν ἱστορίαν ἀνθρώπου τινὸς ἄνευ σκιάς γνωστὴν εἰς πάντας τοὺς κατοίκους τῶν βροσιῶν μερῶν καὶ βεβαίως ἂν κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του διηγεῖτο τὴν ἰδίαν του ἱστορίαν θὰ τὸν κατήγγειλον ὡς λογοκλόπον, χωρὶς νὰ ἦε καθολοῦ τοιοῦτος ὁ δυστυχὴς. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ ἀποσιωπήσῃ τὸ πρᾶγμα. Καὶ πολὺ καλὰ ἐσκέφθη.

Τὸ ἐσπέρας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην του, ἀπὸ προηγουμένως ἔθεσε τὸ φῶς ὁπισθεν αὐτοῦ. Ἰκάνθησεν, ἐσηκώθη, ἐμικρύνθη, ἐμεγαλύνθη, ἐκινήθη, μετεκινήθη, μάτην! ἡ σκιά δὲν ἀνεφάνη.

Ὁ ἀποχωρισμὸς αὐτὸς πολὺ τὸν ἐβασάνισεν· ἀλλ' εἰς τὰ θερμὰ κλίματα ὅλα ταχέως ἀξάνουν, ὡς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν σοφῶν καὶ τῶν ποιητῶν. Ἐντὸς ὀκτῶ λοιπὸν ἡμερῶν παρετήρησε, πρὸς μεγάλην του εὐχαρίστησιν, ὅτι νέα σκιά προεξήρχετο τῶν ποδῶν του, ὑσάκις ἐβάδιζεν εἰς τὸν ἥλιον. Ἡ ῥίζα τῆς ἀρχαίας σκιάς του ἔμεινε φαίνεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας εἶχεν ἀρκετὴν σκιάν, ἥτις κατόπιν κατὰ τὸ ταξείδιόν

Είδα πικροτάτην σκηνήν ἐμπρός μου πρὸ μικροῦ· ἡ σκιά μου ἐτρελλάθη. Φαντάσου, τῇ ἤλθε κατὰ νοῦν ὅτι ἐκείνη εἶνε ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ σκιά.

— Τρομερόν! πιστεύω τὴν περιώρισαν.

— Βέβαια· φοβοῦμαι ὅμως ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ ποτὲ εἰς τὰ λογικά της.

— Δυστυχῆς σκιά! κρῖμα, κρῖμα! Ἴσως θὰ ἦτο εὐεργέτημα, ἀφοῦ τόσον πάσχει, νὰ τῇ ἀφαιρεθῇ ἡ ὀλίγη ἀπομένουσα αὐτῷ ζωῇ. Τί λέγεις; Ἐγὼ νομίζω, καὶ τοῦτο λέγω μετὰ ὄριμον σκέψιν, ὅτι καλλίτερον εἶνε νὰ σωθῶμεν ἀπὸ αὐτὴν κρυφίως.

— Πικρὰ ἀνάγκη, ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ! ἀπήντησεν ἡ Σκιά προσποιουμένη ὅτι στενάζει· χάνω πιστὸν καὶ πολύτιμον ὑπηρέτην.

— Τί εὐγενῆς χαρακτήρ! εἶπε κατ' ἰδίαν ἡ πριγκηπέσσα.

Τὸ ἐσπέρας ἡ πόλις ὅλη ἐφωταγωγῆθη τὸ τηλεβόλον ἐβρόντησε· παντοῦ χοροὶ καὶ ᾄσματα καὶ μουσικὴ ἀντήχουν. Ἡ πριγκηπέσσα καὶ ἡ Σκιά ἐφάνησαν περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου καὶ ὁ λαὸς μεθύων ὑπὸ χαρᾶς ἐβόησε τρίς· Ζήτω.

Ὁ σοφὸς οὐδὲν εἶδεν, οὐδὲν ἤκουσε, διότι τὸν ἐφόνευσαν.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, ὦ τοῦ θαύματος! ἡ πριγκηπέσσα παρετήρησεν ὅτι ὁ σύζυγός της ἔλειπεν. Ἐγένετο ἀφανής· αἱ θύραι ἐν τούτοις ἦσαν κλεισταί, τὰ παράθυρα κλειστά. Τὸν ἀνεζήτησαν παντοῦ, οὐδαμοῦ ποτε εὐρέθη.

Ἡ ἀνόητος Σκιά ἐφόνευσεν τὸν ἄνθρωπον, παρ' οὗ ἔλαβε καὶ ἐλάμβανε ζωὴν.

I. K.

Η ΠΟΙΜΕΝΙΣ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ

[Διήγημα Μαρμυρίλου]

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Τὰς ἀκολούθους ἡμέρας προσποιηθέντος τοῦ Φονρόζης ὅτι ἀπεμακρύνετο ἡ Ἀ-

δελαῖς ἐλυπήθη. Ἡ τύχη ἔλεγεν, ἐφαίνετο ὅτι μοὶ ἐπεδαψίλευε τὴν μικρὰν ταύτην παρηγορίαν· τὴν ἀπεδέχθη λίαν εὐχαρίστως, ἀλλ' αἴφνης, βεβαίως ὅπως μὲ τιμωρήσῃ, μοῦ τὴν ἀφαιρῇ.

Ἡμέραν τινὰ τέλος καθ' ἣν συνηντήθησαν ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ λόφου, — Ποιμὴν, τῷ εἶπεν, ὁδηγεῖς μακρὰν τὸ ποίμνιόν σου; Οἱ πρῶτοι οὗτοι λόγοι τῆς Ἀδελαΐδος τοσοῦτον ἐθορύβησαν τὸν Φονρόζην, ὥστε οὗτος ἀπώλεσε τὴν φωνὴν του. Δὲν ἠξέυρω, ἀπήντησε, διστάζων· δὲν ὁδηγῶ ἐγὼ τὸ ποίμνιον· τὸ ποίμνιόν μου μὲ ὁδηγεῖ· οἱ τόποι οὗτοι τῷ εἶναι περισσότερον γνωστοὶ ἢ εἰς ἐμέ· καὶ ἐπομένως ἐγκαταλείπω εἰς αὐτὸ τὴν ἐκλογὴν τῆς καλλιτέρας χλόης. — Πόθεν εἶσαι λοιπὸν, ἠρώτησεν, ἡ ποιμενίς. — Εἶδον τὸ φῶς πέραν τῶν Ἀλπεων, ἀπήντησεν ὁ Φονρόζης. — Ἐγεννήθη μετὰ τῶν ποιμένων; — Ἀφοῦ εἶμαι ποιμὴν ἀπήντησε καταβιβάζων τοὺς ὀφθαλμοὺς, πρέπει βεβαίως νὰ ἐγεννήθῃ μετὰ τῶν αὐτῶν. — Διστάζω νὰ τὸ πιστεύσω, ἐπανελάβεν ἡ Ἀδελαῖς παρατηροῦσα αὐτὸν μετὰ προσοχῆς.

Ἡ συμπεριφορὰ, ἡ ὀμιλία, τὰ πλεονεκτήματά σου, τὰ πάντα ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ τύχη σὲ εἶχε καλλίτερα τοποθετήσει. — Εἶσαι πολὺ καλὴ, εἶπεν ὁ Φονρόζης, ἀλλὰ σὺ πρέπει νὰ λέγῃς ὅτι ἡ φύσις ἀρνεῖται τὰ πάντα εἰς τοὺς ποιμένας; σὺ λοιπὸν ἐγεννήθη βασιλίςσα! Ἡ Ἀδελαῖς ἠρυθρίασεν εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην καὶ ἤλλαξεν ἀντικείμενον ὀμιλίας. — Μίαν ἡμέραν, τῷ εἶπεν, ὁ ἦχος τοῦ αὐλοῦ σου συνώδευσε τὰ ᾄσματά μου μὲ τέχνην θαυμασίαν δι' ἀπλοῦν ποιμένα. — Ὡς ἡ φωνή σου δι' ἀπλὴν ποιμενίδα. — Ἀλλὰ κάνεις δὲν σὲ ἐδίδαξε; — Δὲν ἔχω καθὼς σὺ ἄλλον ὁδηγὸν εἰμὴ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ἀκοήν μου· ἐν τῷ ᾄσματί σου συνεκινήθην· ὁ αὐλός μου ἐκφράζει ὅτι αἰσθάνεται ἡ καρδία μου· μεταδίδω εἰς αὐτὸν τὴν ψυχὴν μου· αὐτὸ εἶναι τὸ μυστήριόν μου· οὐδὲν εὐκολώτερον τούτου. — Εἶναι ἀπίστευτον; εἶπεν ἡ Ἀδελαῖς. —

Τὸ αὐτὸ εἶπον καὶ ἐγὼ ὅταν σὲ ἤκουσα, ἐν τούτοις τὸ ἐπίστευσα. Φαίνεται ὅτι ἡ φύσις καὶ ὁ ἔρωσ εὐχαριστοῦνται πολλάκις νὰ συνενοῦν ὅ,τι ἔχουν πολυτιμώτε-

ρον ἐπὶ τῆς ταπεινοτέρας τύχης, διὰ νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει τάξις τὴν ὁποῖαν δὲν δύνανται νὰ ἐξευγενίσωσιν. Ἐνῶ συνωμίλουν οὕτω ἐπροχώρουν πρὸς τὴν κοιλάδα καὶ ὁ Φονρόζης τὸν ὁποῖον ἀκτίς ἐλπίδος ἐζωογόνησεν, ἤρξατο πληρῶν τὸν ἀέρα φαιδρῶν ἤχων, οὓς ἡ εὐχαρίστησις τῷ ἐνέπνευσε. Πρὸς Θεοῦ, ἀνέκραξεν ἡ Ἀδελαῖς, ἀπάλλαξον τὴν ψυχὴν μου τῆς ὀχληρᾶς εἰκόνας αἰσθήματος τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ συμμερισθῇ. Ἡ ἐρημία αὕτη εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν θλίψιν· ἐδῶ τὸ πᾶν στενάζει μὲ ἐμέ. — Ἐχω καὶ ἐγὼ τὰς λύπας μου, εἶπεν ὁ νέος· καὶ τοὺς λόγους τούτους συνοδευθέντας διὰ στεναγμοῦ ἠκολούθησε μακρὰ σιωπῇ. — Ἐχεις θλίψεις; ἠρώτησεν ἡ Ἀδελαῖς· πόθεν προέρχονται· ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἢ ἐκ τῆς τύχης; — Δὲν ἠξέυρω, ἀλλὰ δὲν εἶμαι εὐτυχής· μὴ μὲ ἐρωτᾶς περισσότερον. — Ἀκουσον, εἶπεν ἡ Ἀδελαῖς· ὁ οὐρανὸς παρέχει τὴν παρηγορίαν του εἰς τὰς θλίψεις ἀμφοτέρων· αἱ ἰδικαί μου εἶναι ὡς βῆρος ἐπὶ τῆς καρδίας μου. Ὅστις καὶ ἂν ἦσαι ἐὰν γνωρίζῃς τὴν δυστυχίαν θὰ ἦσαι συμπαθὴς καὶ ἄξιός τῆς ἐμπιστοσύνης μου· ἀλλ' ὑποσχέθητι ὅτι αὕτη θὰ ἦναι ἀμοιβαία. — Ἀλλοίμονον! εἶπεν ὁ Φονρόζης, τὰ βῆσάνά μου εἶναι τοιαῦτα, ὥστε ἴσως θὰ εἶμαι καταδικασμένος νὰ μὴ τὰ ἀποκαλύψω ποτέ. Τὸ μυστήριον τοῦτο ἐδιπλασίασε τὴν περιέργειαν τῆς Ἀδελαΐδος. Ἐλθὲ αὔριον, τῷ εἶπεν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου ἐκείνου, ὑπὸ τὴν πυκνὴν γηραιὰν δρῦν, ἔνθα μὲ εἶδες στενάζουσιν· ἐκεῖ θὰ σοὶ διηγηθῶ πράγματα τὰ ὁποῖα θὰ κινήσουν τὸν οἰκτόν σου. Ὁ Φονρόζης διήλθε τὴν νύκτα ἐν θανασίμῳ ἀγωνίᾳ. Ἡ τύχη του ἐξήρητο ἐκ τοῦ ὅ,τι ἐμελλε νὰ μάθῃ. Χίλια τρομακτικὰ σκέψεις ἐτάραττον αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως. Προέβλεπε πρὸ πάντων τὴν ἀπελπιστικὴν ἐκμυστήρευσιν ἔρωτος δυστυχοῦς καὶ πιστοῦ. Ἐὰν αὕτη ἀγαπᾷ, ἔλεγεν, τετέλεσται τὸ πᾶν δι' ἐμέ ἀπώλετο. Ἐφθασεν εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον, μετ' ὀλίγον ἤλθε καὶ ἡ Ἀδελαῖς. Τὸν οὐρανὸν ἐκάλυπτον νέφη· καὶ ἡ φύσις πενθηροῦσα ἐφαίνετο προμηνύουσα τὴν κατῆφειαν τῆς συνομιλίας των. Ἀφοῦ ἐκάθισαν ὑπὸ τὴν δρῦν ἡ Ἀδελαῖς ὠμίλησεν οὕτω:

«Βλέπεις τοὺς λίθους τούτους τοὺς ὑποίους· τὸ χόρτον ἀρχίζει νὰ καλύπτῃ; εἶναι ὁ τάφος τοῦ εὐαίσθητοτέρου, τοῦ ἐναρτεωτέρου τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ὁποῖου νὸ ἔρωσ καὶ ἡ ἀφροσύνη μου ἀφῆρεσαν τὴν ζωὴν. Εἶμαι Γαλλίς, οἰκογενείας οὐδ' ἀκεκρίμενης καὶ πολὺ πλουσίας πρὸς οὐδυστυχίαν μου. Ὁ κόμης τοῦ Ὀρεστᾶν εἰσθάνθη δι' ἐμέ ἔρωτα σφοδρὸν· ὑπῆρξε κατ' ὑπερβολὴν εὐαίσθητος. Οἱ γυνεῖς μου ἠναντιώθησαν εἰς τὴν κλίσει τῶν σκαρδιῶν μας καὶ τὸ τυφλὸν πάθος μου μὲ ἔκαμε νὰ συναινέσω εἰς γάμον ἱερὸν ἡμῶν διὰ τὰς ἐναρέτους ψυχὰς, πλὴν ἀποβρίπτόμενον ὑπὸ τῶν νόμων. Ἡ Ἰταλία ἦτο τότε τὸ θέατρον τοῦ πολέμου. Ὁ σύζυγός μου μετέβη ἐκεῖ διὰ νὰ ταχθῇ νεὶς τὸ σῶμα τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ διοικῆσθαι τὸν ἠκολούθησα μέχρι Βριανσώνης· ἢ παράφορος τρυφερότης μου τὸν ἐκράτησεν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ δύο ἡμέρας ἐναντίον τῆς θελήσεώς του. Ὁ πλήρης πτιμῆς νέος οὗτος μετ' ἄκρας ἀποστροφῆς παρετέινε τὴν δικιμονίαν του. Ἰθυσίαζει νεὶς ἐμέ τὸ καθῆκόν του· ἀλλὰ μήπως καὶ ἐγὼ δὲν ἐθυσίασα ἐμαυτὴν χάριν του; Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ ἀπῆτησα, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιστῇ εἰς τὰ δάκρυά μου. Ἀνεχώρησε μὲ προαισθημα τοιοῦτον, ὥστε καὶ ἐγὼ ἡ ἰδία κατεταράχθην· τὸν συνώδευσα μέχρι τῆς κοιλάδος ταύτης ἔνθα μὲ ἀπεχαιρέτισε· καὶ διὰ νὰ περιμέναμε ἰδέσθαι του ἐπέστρεψα εἰς Βριανσώνην. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας διεδόθη ἡ εἴλησις νμάχης. Ἀμφίβαλον ἐὰν ὁ Ὀρεστάντης παρευρέθη· τὸ νύχθη διὰ τὴν δόξαν σου, τὸ ἐφοβούμην διὰ τὸν ἔρωτά μου, ὥστε ἔλαβον ἐπιστολὴν του ἡ ὁποῖα μὲ ἐφάνη λίαν παρήγορος. Θὰ εἶμαι, μοὶ ἐνελεγε τὴν δεῖνα ἡμέραν καὶ ὥραν εἰς τὴν πεδιάδα ὑπὸ τὴν δρῦν ὅπου ἀπεχωρίσθημεν· θὰ ὑπάγω μόνος· σὲ καθίκετεύω νὰ μὲ περιμένῃς μόνη· δὲν ζῶ ἄκόμη εἰμὴ διὰ σέ. Ὅποια ἦτο ἡ πλάνη μου! Δὲν παρετήρησα εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην εἰμὴ τὴν ἀνυπομονησίαν του ὁπως μὲ ἐπανίδῃ καὶ κατηχαριστήθην ὑδιὰ τὴν ἀνυπομονησίαν ταύτην. Ἦλθεν ἐπίσης καὶ ὁ Ὀρεστάντης καὶ μετὰ τὴν τρυφερωτέραν δεξίωσιν μὲ εἶπε: Τὸ ἠθέλησας, φιλιτάτη μου Ἀδελαῖς, ἔλειψα

ἐκ τοῦ καθήκοντός μου εἰς τὴν κρισιμω-
 πτέραν στιγμήν τῆς ζωῆς μου. Συνέβη
 ὅ,τι ἐφοβούμην. Ἡ μάχη ἐδόθη, τὸ σύν-
 ταγματά μου ἔλαβε μέρος· ἔκαμε θαύματα
 ἀνδρίας καὶ ἐγὼ δὲν παρευρέθην. Ἦτι-
 σμάσθην, ἐχάθην διὰ παντός. Δὲν σ' ἐ-
 πιπλήττω διὰ τὴν δυστυχίαν μου· ἀλλὰ
 ὁδὲν ἔχω ἢ μίαν πλῆρον διὰ σὲ θυσίαν,
 καὶ ἡ καρδία μου θὰ τὴν ἐκτελέσῃ. Εἰς
 πτοὺς λόγους τούτους ὠχρὰ, τρέμουσα
 καὶ μὴλιν ἀναπνεύουσα, ἐδέχθην τὸν σύ-
 ζυγόν μου εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ἡσθάν-
 θην τὸ αἶμά μου παγῶνον εἰς τὰς φλέ-
 βας μου· τὰ γόνατά μου ἐκάμφθησαν καὶ
 ἔπεσα ἀναίσθητος· ἐκεῖνος ὠφελήθη τῆς
 εὐλειποθυμίας μου, ὅπως ἀποσπασθῆ ἀπὸ
 τὰς ἀγκάλας μου, ἀλλὰ πάραυτα ἐπα-
 νῆλθον εἰς τὴν ζωὴν ἐκ τοῦ κρότου πυ-
 ρροβόλου τὸ ὅποῖον τὸν ἐθανάτωσε. Δὲν
 εἶθὰ σοὶ περιγράψω ποσῶς τὴν θέσιν εἰς
 τὴν ὁποίαν εὐρέθην· εἶναι ἀπερίγραπτος,
 καὶ τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα βλέπεις νὰ
 κρέωσιν, οἱ στεναγμοὶ οἱ ὅποιοι πνίγουν τὴν
 φωνήν μου, εἶναι ἐλάχιστον δεῖγμα τῆς
 εἰκόνας ἐκείνης. Διελθοῦσα ὑλόκληρον τὴν
 νύκτα ἐπὶ τοῦ αἰμοσταγοῦς ἐκείνου σώ-
 ματος ἀπολελιθωμένη ὑπὸ τῆς θλίψεως,
 ἐφρόντισα νὰ θάψω μετ' αὐτοῦ τὸ αἰσχρὸς
 μου· αἱ χεῖρές μου ἔσκαψαν τὸν τάφον
 σου. Δὲν ζητῶ νὰ σὲ συγκινήσω, ἀλλὰ
 εἰς τὴν στιγμήν καθ' ἣν ἐδέθησεν ἡ γῆ νὰ μὲ
 χωρίσῃ διὰ παντός ἀπὸ τῶν δυστυχῶν
 εὐλειψάνων τοῦ συζύγου μου, ὑπῆρξε χι-
 υλιάκις φρικωδέστερα ἐκείνης, ἣτις θὰ ἀ-
 ποχωρίσῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ σῶμά μου.
 Ὁ βῆξεντλημένη ὑπὸ τῆς λύπης καὶ ἐστε-
 ρημένη τροφῆς εἰργάσθη μετὰ τὰς ἀσθενεῖς
 μου χεῖρας δύο ἡμέρας διὰ νὰ σκάψω τὸν
 τάφον τοῦτον μετὰ κόπους ἀκαταλόγι-
 στους. Ὅταν αἱ δυνάμεις μου μετὰ ἐγκα-
 τέλειπον, ἀνεπαυόμην ἐπὶ τοῦ πελιδνοῦ,
 καὶ παγωμένου στήθους τοῦ συζύγου
 μου. Τέλος τῶ ἀπέδωσα τὰ ἐπιτάφια
 χρέη, καὶ ἡ καρδία μου τῶ ὑπεσχέθη νὰ
 περιμένῃ εἰς τοὺς τόπους τούτους μέχρις
 οὗ μᾶς ἐνώσῃ ὁ θάνατος. Ἐν τούτοις
 ἐπεινα ἀφόρητος ἤρχιζε νὰ κατασχίζῃ τὰ
 πάποξερανθέντα σπλάγχνα μου. Ἡμάρ-
 πτανον ἀρνούμενη εἰς τὴν φύσιν τὰ στη-
 ρίγματα ζωῆς ὀδυνηροτέρας τοῦ θανάτου.
 Ἄντηλλαξα τὰ ἐνδύματά μου μετὰ τὸ

νάπλοῦν τῆς ποιμενίδος ἔνδυμα, καὶ ἀπε-
 δέχθην τὴν θέσιν ταύτην, ὡς τὸ μόνον
 μου καταφύγιον. Ἐκτοτε ἡ μόνη μου
 ὑπαρξοῦσα εἶναι νὰ ἔρχωμαι νὰ κλαίω
 ἐπὶ τοῦ τάφου τούτου, ὅστις θὰ ἦναι καὶ
 ὁ ἰδικός μου. Βλέπεις, ἐξηκολούθησε μετὰ
 ὑπόσης εὐλικρινίας σοὶ ἀνοίγω τὴν καρ-
 ρδίαν μου. Δύναμαι εἰς τὸ ἐξῆς νὰ κλαίω
 εὐλευθέτως ἐνώπιόν σου, εἶναι ἀνακούφι-
 σις τῆς ὁποίας ἔχω ἀνάγκην· ἀλλὰ περι-
 ρμένω καὶ ἀπὸ σὲ τὴν ἰδίαν ἐμπιστοσύνην.
 Ἡ μὴ νομίζεις ὅτι ἠπατήθην ἢ κατὰστασις
 τοῦ ποιμένου σοὶ εἶναι ὅλως νέα· εἶσαι
 ἄνεος, πιθανὸν εὐαίσθητος καὶ ἐὰν πιστεύ-
 σω τὰς εἰκασίας μου, αἱ θλίψεις μας ἔ-
 ρχουσι τὴν αὐτὴν πηγὴν· βεβαίως ἡγά-
 πησας καθὼς ἐγὼ. Ὅτι εἴμεθα ἐπομένως
 ὑσυμπαθέστεροι πρὸς ἀλλήλους. Σὲ θεωρῶ
 εὐφίλον τὸν ὅποῖον, ὁ οὐρανὸς συγκινηθεὶς
 ἐκ τῶν δεινῶν μου, ἤξιώσε νὰ μοὶ στείλῃ
 πρὸς τὴν ἐρημίαν μου. Θεώρησόν με ὡς
 εὐφίλον ἣτις δύναται νὰ σοὶ δώσῃ, ἐὰν
 ὄχι συμβουλὰς σωτηρίους, τοῦλάχιστον
 ὑπαράδειγμα παρήγορον.

Μὲ ἀνεκάλυψες, τῆ εἶπεν ὁ Φονρόζης,
 καταβεβλημένος ἐξ ὅσων ἤκουσε, καὶ ὅσον
 εὐαίσθητον καὶ ἐὰν με ὑποθέσῃς, εἶναι ἀ-
 δύνατον νὰ φαντασθῆς τὴν ἐντύπωσιν τὴν
 ὁποίαν ἡ διήγησίς σου μοὶ ἐπροξένησε.
 Φεῦ! διατὶ νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἀποκριθῶ
 μετὰ τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν μοὶ ἔ-
 δεῖξες καὶ διὰ τὴν ὁποίαν εἶσαι τόσο ἀ-
 ξία. Ἀλλὰ σοὶ τὸ εἶπον· τὸ προεἶδον·
 τοιαύτη εἶναι ἡ φύσις τῶν βασάνων μου,
 ὥστε αἰώνιος σιωπὴ ὀφείλει νὰ τὰ περι-
 κλείῃ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας μου. Εἶ-
 σαι πολὺ δυστυχῆς, ἐπρόσθεσε, στενά-
 ζων, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι δυστυχέστερος· τοῦτο
 μόνον δύναμαι νὰ σοὶ εἶπω. Μὴ σὲ προσ-
 βάλλῃ ἡ σιωπὴ μου· μὴ εἶναι φρικῶδες,
 ὡς εἰς αὐτὴν καταδικασμένος. Ὅτι ἀκο-
 λουθῶ πάντοτε τὰ βήματά σου, θὰ ἠδύνω
 τὰς ἐργασίας σου, θὰ διαμοιράζωμαι τοὺς
 κόπους σου, θὰ σὲ βλέπω θρηνοῦσαν ἐπὶ
 τοῦ τάφου τούτου καὶ θὰ ἐνώσω τὰ δάκρυά
 μου μετὰ τὰ ἰδικά σου. Δὲν θὰ μεταμελη-
 θῆς ποσῶς διότι κατέθεσας τὰς θλίψεις σου
 εἰς καρδίαν δυστυχῆ καὶ εὐαίσθητον.—
 Μεταμελοῦμαι ἀπὸ τοῦδε εἶπεν αὕτη τε-
 παραγμένη. Καὶ οἱ δύο μετὰ ὀφθαλμοὺς πρὸς
 τὰ κάτω νεύοντας ἀπεσύρθησαν ἐν σιωπῇ.

Ἡ Ἀδελαῖς ἐγκαταλείπουσα τὸν Φονρό-
 ζην ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἐπὶ τοῦ προσώπου
 τοῦ τὴν ἔκφρασιν βαθείας ὀδύνης. Ἀνε-
 νέωσα, ἔλεγε, τὸ αἶσθημα τῆς λύπης
 τοῦ καὶ πόσον πρέπει νὰ ἦναι φρικτὸν ἀ-
 φοῦ πιστεύει ὅτι εἶναι δυστυχέστερός μου!

Ἐκ τῆς ἡμέρας ταύτης δὲν ἤκούοντο
 πλέον ἄσματα, δὲν ἐγίνοντο πλέον συν-
 διαλέξεις μεταξὺ τοῦ Φονρόζου καὶ τῆς Ἀ-
 δελαίδος. Δὲν ἐπεζητοῦντο, ἀλλ' οὔτε καὶ
 ἀπέφευγεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον· βλέμματα
 κατάπληξιν ἐκφράζοντα, ἦτο ἡ μόνη διά-
 λεκτός των· ἐὰν τὴν εὗρισκε θρηνοῦσαν
 ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ συζύγου της, ἡ καρ-
 δία τοῦ ἐκυριεύετο ἀπὸ εὐσπλαχνίας, ζη-
 λοτυπίαν καὶ θλίψιν, τὴν ἐθεώρει ἐν σιω-
 πῇ καὶ ἀπῆντα εἰς τοὺς θρήνους της με-
 βαθεῖς στεναγμούς.

Δύο μῆνες παρήλθον ἐν τοιαύτῃ κατα-
 στάσει καὶ ἡ Ἀδελαῖς ἐβλεπε τὴν νεότητά
 τοῦ Φονρόζου μαραινόμενῃ ὡς ἄνθος. Ἡ
 θλίψις ἣτις τοὺς κατέτηκε, ἐθλίβε αὐτὴν
 πολὺ περισσότερο διότι ἡ αἰτία τῆς θλί-
 ψεως τοῦ τῆ ἦτο ἄγνωστος· οὐδέποτε
 ἠδύνατο νὰ ὑποπτευθῆ ὅτι αὕτη ἦτο
 τὸ αἶτιον. Ἐν τούτοις εἶναι φυσικὸν ὅταν
 ψυχὴν τινα διαιροῦσι δύο αἰσθήματα νὰ
 ἐξασθενοῦν καὶ τὰ δύο· οὕτω καθ' ὅσον ἡ
 Ἀδελαῖς ἐκυριεύετο ὑπὸ τοῦ οἴκτου ὃν ὁ
 Φονρόζης τῆ ἐνέπνεε κατὰ τοσοῦτον ἡλατ-
 τοῦτο ἡ θλίψις της, ἦν διὰ τὸν θάνατον
 τοῦ Ὁρσετάνδου ἠσθάνετο. Ἦτο πολὺ
 βεβαία ὅτι ἡ εὐσπλαχνία της ἦτο ἀθωο-
 τάτη, ὥστε οὔτε τῆ ἐπῆλθε ἡ ἰδέα νὰ
 προσυλαχθῆ· τὸ δὲ ἀντικείμενον τοῦ γεν-
 ναίου τούτου αἰσθήματος παρὸν πάντοτε
 εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της, διήγειρεν αὐτὸ ἀ-
 καταπαύστως. Ὁ μαρσμοὶ εἰς τὸν ὅποῖον
 περιέπεσαν ὁ νέος ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βα-
 θμόν, ὥστε ἡ Ἀδελαῖς ἐθεώρησε καθήκον
 της νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ ἐπὶ πλέον παραδε-
 δομένον μόνον εἰς τὴν θλίψιν του.

Τῆκεσαι, τῶ εἶπεν, καὶ προσθέτεις εἰς
 τὰς θλίψεις μου καὶ αὐτὴν τοῦ νὰ σὲ
 βλέπω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου καταστρε-
 φόμενον ὑπὸ τῆς λύπης, χωρὶς νὰ δύναμαι
 νὰ ἐπιφέρω θεραπείαν. Ἐὰν ἡ διήγησις
 τῶν ἀφροσυνῶν τῆς νεότητός μου δὲν διή-
 γειρε τὴν πρὸς ἐμὲ περιφρόνησίν σου, ἐὰν
 ἡ ἀγνοτέρα καὶ τρυφερότερα φιλία σοὶ
 εἶναι προσφιλέα, ἐὰν τέλος δὲν θέλεις νὰ

με καταστήσῃς δυστυχέστεραν ἀφ' ὅ,τι
 ἤμην πρὶν σὲ γνωρίσω, ἐκμυστηρεύθητί
 μοι τὴν αἰτίαν τῶν θλίψεών σου· δὲν ἔχεις
 ἢ ἐμὲ εἰς τὸν κόσμον ὅπως σὲ ὑποστηρίξῃ
 νὰ τὴν ὑποφέρῃς. Τὸ μυστικόν σου ἐὰν εἶ-
 ναι σπουδαιότερον τοῦ ἰδικοῦ μου, μὴ
 φοβῆσαι νὰ τὸ διαδώσω. Ὁ θάνατος τοῦ
 συζύγου ἠνοιξεν ἄβυσσον μεταξὺ τοῦ κό-
 σμου καὶ ἐμοῦ καὶ ἡ ἐκμυστήρευσις τὴν
 ὁποίαν ἀπαιτεῖ θὰ ἐνταφιασθῆ ταχέως εἰς
 τὸν τάφον τοῦτον ὅπου ἡ ὀδύνη με ὀδη-
 γεῖ μετὰ βήματα βραδέα. Ἐλπίζω ὅτι θὰ
 προπορευθῶ, εἶπεν ὁ Φονρόζης πνιγόμενος
 ὑπὸ δακρύων. Ἄφες με νὰ τελειώσω τὴν
 ἀθλίαν ζωὴν μου χωρὶς νὰ σοὶ ἀφήσω τὸν
 ἔλεγχον ὅτι συνέταμες τὴν πορείαν της.

— Ὡ Θεὲ τί ἀκούω! ἀνεφώνησεν ἐκπε-
 πληγμένη. Πῶς! ἐγὼ συνετέλεσα εἰς τὰ
 καταθλίβοντά σε δυστυχήματα; Τελειώ-
 σον, μοῦ κατασπαράττεις τὴν καρδίαν. Τί
 ἔκαμα; τί εἶπα; Οἴμοι! τρέμω. Θεὲ μου!
 με ἔθεσες λοιπὸν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ
 καθιστῶ δυστυχῆς! Τελειώσον σοὶ λέγω,
 δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ κρύπτῃς ὅποιος
 εἶσαι· εἶπες ἀρκετὰ ὥστε ἡ ἐπὶ πλέον
 προσποίησίς σου εἶναι ματαία. Ἐ! λοιπὸν,
 εἶμαι ὁ . . . Φονρόζης, ὁ υἱὸς τῶν ὀδοι-
 πόρων, ὃν ἐκίνησας τὸν θαυμασμόν καὶ
 τὸ σέβας. Ὅ,τι ἤκουσα διηγούμενον περὶ
 τῶν ἀρετῶν καὶ θεληγῆτρων σου μοὶ ἐνέ-
 πνευσε τὴν ὀλεθρίαν ἰδέαν νὰ ἐλθῶ νὰ
 σὲ ἴδω ὑπὸ τὴν μεταμόρφωσιν ταύ-
 την. Ἄφρα τὴν οἰκογένειάν μου εἰς ἀ-
 πελπισίαν νομίζουσάν με ἀπολεσθέντα καὶ
 κλαίουσαν τὸν θάνατόν μου. Σὲ εἶδον· ἠ-
 ξεύρω τί σὲ κρατεῖ εἰς τοὺς τόπους τού-
 τούς· γνωρίζω ὅτι ἡ μόνη ἐλπίς ἣτις μοὶ
 ὑπολείπεται εἶναι νὰ ἀποθάνω λατρεύων
 σε. Μὴ μοῦ ἀποτείνῃς συμβουλὰς ἀνω-
 φελεῖς καὶ δικαίας ἐπιπλήξεις. Ἡ ἀπόφα-
 σίς μου εἶναι ἐπίσης σταθερὰ καὶ ἀκλόνη-
 τος ὅσον καὶ ἡ ἰδική σου. Ἐὰν προδώσῃς
 τὸ μυστικόν μου θὰ ταράξῃς ἀνωφελῶς
 τὰς τελευταίας στιγμὰς ζωῆς ἐκλειπού-
 σης, θὰ πράξῃς ἀνωφελῶς πρὸς ἐμὲ ἐν ἄ-
 δικῶν τὸ ὅποῖον ἐγὼ δὲν θὰ ἐπραττον
 διὰ σέ.

Ἡ Ἀδελαῖς τεθορυβημένη, ἐπροσπά-
 θησε νὰ καθουσιάσῃ τὴν ἀπελπισίαν εἰς
 ἣν ὁ νέος εὕρισκετο. Ἄς κάμω, ἔλεγεν,
 εἰς τοὺς γονεῖς τοῦ τὴν ἐκδούλευσιν νὰ τὸν

ἀνακαλέσω εἰς τὴν ζωὴν, ἃς σώσω τὴν μὲν ἐλπίδα των. Ἡ θεία πρόνοια παρεσκεύασε τὴν περίστασιν ταύτην ὅπως ἀνταμείψω τὴν ἀγαθότητά των. Οὕτω, ἀντὶ τὸν ἐξαγριώσθη δι' ἀνοήτου ἀστηρότητος μετεχειρίσθη ὅπως τὸν καθησυχάσῃ πᾶν ὅ,τι ἡ εὐσπλαχνία ἔχει τρυφερώτερον καὶ ἢ φιλία μᾶλλον παρήγορον.

— Οὐράνιε ἄγγελε, ἐφώνησεν ὁ Φονρόζης, αἰσθάνομαι πόσον δυσαρσετεῖσαι νὰ καταστήσῃς τινὰ δυστυχῆ· ἡ καρδία σου ἀνῆκει εἰς τὸν ἀναπαυόμενον ὑπὸ τὸν τάφον τοῦτον· βλέπω ὅτι τίποτε δὲν δύναται νὰ σὲ ἀποσπᾷ ἐντεῦθεν· βλέπω πόσον ἡ ἀρετὴ σου εἶναι ἐπιτηδεῖα διὰ νὰ ἀποκρύψῃ τὴν δυστυχίαν μου· τὸ αἰσθάνομαι καθ' ὅλην του τὴν ἔκτασιν· ἀλλὰ σὲ συγχωρῶ. Τὸ χρέος σου εἶναι νὰ μὴ με ἀγαπᾷς ποτὲ, τὸ ἰδικόν μου νὰ σὲ λατρεύω πάντοτε.

Ἡ Ἀδελαῖς ἀνυπομονοῦσα νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιον τὸ ὁποῖον συνέλαβε μεταβαίνει εἰς τὴν καλύβην της. Πάτερ μου, εἶπεν εἰς τὸν γηραιὸν κύριόν της, αἰσθάνεσαι ἰκανὰς δυνάμεις ὥστε νὰ ἐπιχειρήσῃς ταξείδιόν τι μέχρι Τορίνου; ἔχω ἀνάγκην ἀνθρώπου ἄκρας ἐμπιστοσύνης ἵνα φέρῃ εἰς τὸν κύριον καὶ κυρίαν Φονρόζην σπουδαιότατην ἀγγελίαν. Ὁ γέρον ἀπεκρίθη ὅτι ὁ ζῆλος του νὰ τοὺς ὑπηρετήσῃ ἐνισχύει αὐτόν. Ὑπάγε, εἶπεν ἡ Ἀδελαῖς, θὰ τοὺς εὕρῃς ὀρηνοῦντας τὸν θάνατον τοῦ μονογενοῦς των υἱοῦ. Εἰπέ αὐτοῖς ὅτι ζῆ καὶ ὅτι εὑρίσκεται εἰς τοὺς τόπους τούτους καὶ εἶμαι ἐγὼ ἥτις θέλω νὰ τοὺς τὸν ἀποδώσω, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἔλθωσιν οἱ ἴδιοι νὰ τὸν ζητήσωσιν.

Ἀναχωρεῖ, φθάνει εἰς Τορίνον, ὅπου ἀναγγέλλεται ὡς ὁ γέρον τῆς κοιλάδος τῆς Σαβύιας. — Ἄ! ἀνεφώνησεν ἡ κυρία Φονρόζης ἴσως συνέβη δυστύχημά τι εἰς τὴν ποιμενίδα μας. Ἄς εἰσέλθῃ, ἐπρόσθεσεν ὁ μαρκήσιος, θὰ μᾶς ἀναγγείλῃ ἴσως ὅτι συγκατατίθεται νὰ ζήσῃ μαζὺ μας. — Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ μου, εἶπεν ἡ μαρκησία, εἶναι ἡ μόνη παρηγορία τὴν ὁποῖαν θὰ αἰσθανθῶ. Ὁ γέρον εἰσήχη. Προσπίπτει, τὸν ἀναγείρου. — Κλαίετε ἕνα υἶδν, τοῖς λέγει, ἔρχομαι νὰ σᾶς εἶπω ὅτι ζῆ ἡ ἀγαπητὴ μας κόρη τὸν ἀνεκάλυψεν εἰς τὴν κοιλάδα καὶ με στέλλει νὰ σᾶς τὸ

ἀναγγείλω· ἀλλὰ λέγει ὅτι σεῖς μόνον δύνασθε νὰ τὸν ἐπαναφέρετε. Ἐνῶ ὠμίλει, ἡ Κ. Φονρόζη ἔχασε τὰς αἰσθήσεις της ἐκ τῆς αἰφνιδίου χαρᾶς, ὁ δὲ μαρκήσιος ἐξωφρενῶν φωνάζει βοήθειαν διὰ τὴν σύζυγόν του· τὴν ἀνακαλεῖ εἰς τὴν ζωὴν, ἀσπάζεται τὸν γέροντα, ἀναγγέλλει εἰς ὅλους τῆς οἰκίας ὅτι ὁ υἱὸς των τοῖς ἀπεδόθη. Ἡ μαρκησία ἐπανερχομένη εἰς τὰς αἰσθήσεις της, τί θὰ κάμωμεν, εἶπεν, λαμβάνουσα τὰς χεῖρας τοῦ γέροντος μετὰ τρυφερότητος, τί θὰ κάμωμεν διὰ νὰ ἀνταμείψωμεν εὐεργεσίαν ἀποδίδουσαν ἡμῖν τὴν ζωὴν;

Τὸ πᾶν διετάχθη διὰ τὸ ταξείδιον. Ἀναχωροῦσι μετὰ τοῦ καλοῦ γέροντος· ὁδοποροῦσιν ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν πεδιάδα ὅπου τὸ μόνον ἀγαθὸν των τοὺς περιμένει. Ἡ ποιμενὶς ἦτο πρὸς βοσκήν· ἡ γραῖα τοὺς ὀδηγεῖ ἐκεῖ· πλησιάζουσι. — Ὅποια εἶναι ἡ ἐκπληξίς των! Ὁ υἱὸς των, ὁ ἀγαπητός των υἱὸς εἶναι πλησίον ἐκείνης ὑπὸ τὸ ἔνδυμα ἀπλοῦ ποιμένος· ἡ καρδία των τὸν ἀνεγνώρισε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των. Ἄ! σκληρὸν τέκνον, ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ του ῥιπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὁποῖας θλίψεις μᾶς ἐπροξένησες! Διατί ἔφυγες τὴν τρυφεράν μας ἀγάπην; καὶ τί ἤλθες νὰ κάμῃς ἐδῶ; — Νὰ λατρεύσω, ἀπεκρίθη ὅτι σεῖς οἱ ἴδιοι ἐθαυμάσατε. — Συγχωρήσατε, κυρία, εἶπεν ἡ Ἀδελαῖς, ἐνῶ ὁ Φονρόζης ἠσπάζετο τὰ γόνατα τοῦ πατρός του, ὅστις τὸν ἀνῆγειρε μετ' ἀγαθότητος, συγχωρήσατε ὅτι σᾶς ἄφησα τοσοῦτον καιρὸν εἰς τὴν θλίψιν, ἐὰν τὸ ἐμάνθανον ταχύτερον, ταχύτερον ἠθέλετε παρηγορηθῆ. Μετὰ τὰς πρώτας τῆς φύσεως συγκινήσεις ὁ Φονρόζης περιέπεσε εἰς τὴν προτέραν του βαθεῖαν θλίψιν. Ἄς ὑπάγωμεν, εἶπεν ὁ μαρκήσιος, ἃς ὑπάγωμεν νὰ ἀναπαυθῶμεν εἰς τὴν καλύβην καὶ νὰ λησμονήσωμεν τὰς θλίψεις τὰς ὁποῖας μᾶς ἐπροξένησεν ὁ ἄφρων νέος. — Ναὶ τοιοῦτος ὑπῆρξα, ἀπήνησεν ὁ Φονρόζης εἰς τὸν πατέρα του ὅστις τὸν ὠδήγει ἐκ τῆς χειρός. Ἐπρεπε ν' ἀποπλανηθῆ τὸ πνεῦμά μου ἵνα πνίξω ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὰ αἰσθήματα τῆς φύσεως, καὶ λησμονήσω τὰ ἱερώτερα καθήκοντά μου, καὶ ὅπως ἀποσπασθῶ ἀπὸ ὅ,τι εἶχον εἰς τὸν κόσμον προσφιλέστερον·

ἀλλὰ τῆς ἀφροσύνης ταύτης αἷτιοι εἶσθε σεῖς, καὶ ἐτιμωρήθην παρὰ πολὺ διὰ τοῦτο. Ἀγαπῶ ἀνεῦ ἐλπίδος τὸ τελειότερον ἐπὶ γῆς πλάσμα· οὐδὲν βλέπετε, οὐδὲν γνωρίζετε τῆς ἀπαραμίλλου ταύτης γυναικός· εἶναι αὐτόχρημα τιμιότης, εὐαισθησία καὶ ἀρετὴ· τὴν λατρεύω ὡς θεὸν καὶ δὲν δύναμαι νὰ εἶμαι εὐτυχὴς ἀνεῦ αὐτῆς, καίτοι γνωρίζων ὅτι αὕτη δὲν δύναται ν' ἀνήκῃ εἰς ἐμέ. — Σοὶ ἐφάνερωσε τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς της, ἠρώτησεν ὁ μαρκήσιος; — Ἴμαθα ἀρετὰ, ὥστε δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι οὐδὲν εἶναι κατωτέρα τῆς ἰδικῆς μου· ἐγκατέλιπε μάλιστα περιουσίαν ἀξιόλογον ἵνα ἐνταφιασθῇ εἰς τὴν ἔρημον ταύτην. — Καὶ ἤξεύρεις τί τὴν ἀναγκάζει εἰς τοῦτο; — Μάλιστα, πάτερ μου, ἀλλὰ εἶναι μυστήριον, τὸ ὁποῖον μόνη αὕτη δύναται νὰ σᾶς ἀποκαλύψῃ. — Μήπως εἶναι ὑπανδρος; — εἶναι χήρα, ἀλλ' ἡ καρδία της δὲν εἶναι ἐλευθέρη, τὰ δεσμά της εἶναι στερεώτερα. — Κόρη μου, εἶπεν ὁ μαρκήσιος εἰσερχόμενος εἰς τὴν καλύβην, βλέπεις ὅτι καθιστᾷς πάντα Φονρόζην παράφρονα. Τὸ παράδοξον πάθος τοῦ νέου τούτου δὲν ἠδύνατο νὰ διεγείρῃ ἢ τὸν θαυμασμὸν ὃν σὺ αὕτη διεγείρης. Ἡ σύζυγός μου εὐχεταὶ νὰ σὲ ἀποκτήσῃ σύντροφον καὶ φίλην. Τὸ παιδίον τοῦτο δὲν θέλει πλέον νὰ ζήσῃ ἐὰν δὲν σὲ ἀποκτήσῃ σύζυγον καὶ ἐγὼ οὐχ ἤττον ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ἀποκτήσω κόρην· βλέπεις μία σου ἀρνησις πόσους συγχρόνως θὰ καταστήσῃ δυστυχεῖς.

Ἄ! κύριε ἀπεκρίθη ἡ Ἀδελαῖς, ἡ ἀγαθότης σας μὲ καταπλήττει, ἀλλ' ἀκούσατε καὶ κρίνατε. Τότε ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ γέροντος καὶ τῆς συζύγου του, διηγήθη τὸ αξιοθρήνητον συμβεβηκός της· ἐπρόσθεσε δὲ καὶ τὸ ὄνομα τῆς οικογενείας της, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον ἄγνωστον εἰς τὸν μαρκήσιον Φονρόζην καὶ τέλος παρεκάλεσε τοὺς ἰδίους νὰ τῇ εἶπωσιν ἐὰν ὤφειλε νὰ τηρῇ πίστιν ἀπαράβατον εἰς τὴν μνήμην τοῦ συζύγου της. Εἰς τοὺς λόγους τούτους κατάπληξις ἐζωγραφήθη εἰς τὴν μορφὴν ὄλων. Ὁ νέος Φονρόζης, τὸν ὁποῖον τὰ δάκρυα ἀπέπνιγον, ἀπεσύρθη εἰς μίαν τῶν γωνιῶν τῆς καλύβης διὰ νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸν ῥοῦν των. Ὁ πατὴρ συγ-

κεκινημένος ἔτρεξε εἰς βοήθειαν τοῦ τεκνονου.— Ἴδὲ, εἶπεν, ἀγαπητὴ μου Ἀδελαῖς, εἰς ποῖαν κατάστασιν τὸν ἔφερες. Ἡ κυρία Φονρόζη, ἥτις ἦτον πλησίον τῆς Ἀδελαῖδος, τὴν ἐθλίβε εἰς τὰς ἀγκάλας της καταδρέχουσα αὐτὴν με δάκρυα. Ἀλλὰ σὺ, κόρη μου, θὰ μᾶς κάμῃς νὰ κλαύσωμεν ἐκ δευτέρου τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ μας υἱοῦ. Ὁ γέρον καὶ ἡ σύζυγός του με ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων καὶ ἀτενίζοντας αὐτὴν, ἐπερίμενον νὰ λάβῃ τὸν λόγον. Ἡ Ἀδελαῖς ἐγερθεῖσα, εἶπεν. Μάρτυς μου ὁ θεὸς ὅτι θὰ ἐθυσιάζω τὴν ζωὴν μου διὰ νὰ ἀνταποδώσω τόσον καλωσύνην. Αἱ δυστυχίαι μου θὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ἔπακρον, ἐὰν προσθέσω καὶ τὴν τυψιν διὰ τὰς ἰδικὰς σας· ἀλλὰ θέλω κρίτην μου τὸν ἴδιον Φονρόζην· ἐπιτρέψατέ μοι μίαν στιγμὴν νὰ τῷ ὠμιλήσω ἰδιαιτέρως. Τότε ἀποσυρθεῖσα μόνη μετ' αὐτοῦ τῷ εἶπεν.— Ἀκούσον Φονρόζη· γνωρίζεις ὁποῖος ἱερός σύνδεσμος μὲ κρατεῖ εἰς τοὺς τόπους τούτους. Ἐὰν ἠδύναμην νὰ παύσω τοῦ νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ θρηνώ σύζυγον ὅστις πολὺ με ἠγάπησε θὰ ἤμην ἀξία περιφρονήσεως. Ἡ ὑπόληψις, ἡ φιλία, ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα σοὶ ὠφείλω, ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν εἶναι ἔρως· ὅσον περισσότερον συνέλαβες δι' ἐμέ, τόσον περισσότερον δικαιοῦσαι νὰ προσδοκᾷς ἡ ἀδυναμία μου λοιπὸν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου με κωλύει νὰ τὸ ἀναλάβω. Ἐν τούτοις σὲ βλέπω εἰς κατάστασιν ἡ ὁποῖα ἤθελε συγκινήσει τὴν ἥμιστα εὐαίσθητον καρδίαν· μοι εἶναι φρικτὸν ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ αἰτία, ἀλλὰ μοι εἶναι φρικτότερον νὰ ἀκούω τοὺς γονεῖς σου νὰ με αἰτιῶνται διὰ τὴν ἀπωλείαν σου. Θέλω λοιπὸν νὰ λησμονήσω ἑμαυτὴν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην καὶ νὰ σὲ ἀφήσω, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ νὰ ἀποφασίσῃς περὶ τῆς τύχης μου. Μένει λοιπὸν εἰς σὲ νὰ ἐκλέξῃς ὁποῖον τῶν δύο πραγμάτων νομίσεις ὀλιγώτερον σκληρὸν ἢ ἀπελπιζόμενος νὰ νικήσῃς καὶ με λησμονήσῃς, ἢ νὰ λάβῃς σύζυγον, ἥτις με καρδίαν πλήρη ἄλλου ἀντικειμένου δὲν θὰ δύναται νὰ σοὶ παρέχῃ εἰμὴ αἰσθήματα πολὺ ἀσθενῆ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν ἐρασοῦ. Ἀρκεῖ, εἶπεν ὁ Φονρόζης· εἰς καρδίαν ὁποῖα ἡ ἰδική σου ἢ φιλία κατέχει θεῖον ἔρωτος.

ἀνακαλέσω εἰς τὴν ζωὴν, ἃς σώσω τὴν μόνην ἐλπίδα των. Ἡ θεία πρόνοια παρεσκεύασε τὴν περίστασιν ταύτην ὅπως ἀνταμείψω τὴν ἀγαθότητά των. Οὕτω, ἀντὶ τὸν ἐξαγριώσῃ δι' ἀνοήτου αὐστηρότητος μετεχειρίσθη ὅπως τὸν καθηουχάσῃ πᾶν ὅτι ἡ εὐσπλαχνία ἔχει τρυφερώτερον καὶ ἡ φιλία μᾶλλον παρήγορον.

— Οὐράνιε ἄγγελε, ἐφώνησεν ὁ Φονρόζης, αἰσθάνομαι πόσον δυσαρσετεῖσαι νὰ καταστήσῃς τινὰ δυστυχήν· ἡ καρδία σου ἀνίκει εἰς τὸν ἀναπαυόμενον ὑπὸ τὸν τάφον τοῦτον· βλέπω ὅτι τίποτε δὲν δύναται νὰ σὲ ἀποσπάσῃ ἐντεῦθεν· βλέπω πόσον ἡ ἀρετὴ σου εἶναι ἐπιτηδεῖα διὰ νὰ ἀποκρύψῃ τὴν δυστυχίαν μου· τὸ αἰσθάνομαι καθ' ὅλην του τὴν ἔκτασιν· ἀλλὰ σὲ συγχωρῶ. Τὸ χρέος σου εἶναι νὰ μὴ μὲ ἀγαπᾷς ποτὲ, τὸ ἰδικόν μου νὰ σὲ λατρεύω πάντοτε.

Ἡ Ἀδελαῖς ἀνυπομονοῦσα νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιον τὸ ὅποιον συνέλαβε μεταβαίνει εἰς τὴν καλύβην τῆς. Πάτερ μου, εἶπεν εἰς τὸν γηραιὸν κύριόν τῆς, αἰσθάνεσαι ἱκανὰς δυνάμεις ὥστε νὰ ἐπιχειρήσῃς ταξιδιὸν τι μέχρι Τορίνου; ἔχω ἀνάγκην ἀνθρώπου ἀκριὰ ἐμπιστοσύνης ἵνα φέρῃ εἰς τὸν κύριον καὶ κυρίαν Φονρόζην σπουδαιότητα ἀγγελίαν. Ὁ γέρον ἀπεκρίθη ὅτι ὁ ζῆλός του νὰ τοὺς ὑπηρετήσῃ ἐνισχύει αὐτόν. Ὑπαγε, εἶπεν ἡ Ἀδελαῖς, θὰ τοὺς εὕρῃς θρηνοῦντας τὸν θάνατον τοῦ μονογενοῦς των υἱοῦ. Εἶπε αὐτοῖς ὅτι ζῆ καὶ ὅτι εὕρισκεται εἰς τοὺς τόπους τούτους καὶ εἶμαι ἐγὼ ἥτις θέλω νὰ τοὺς τὸν ἀποδώσω, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἔλθωσιν οἱ ἴδιοι νὰ τὸν ζητήσωσιν.

Ἀναχωρεῖ, φθάνει εἰς Τορίνον, ὅπου ἀναγγέλλεται ὡς ὁ γέρον τῆς κοιλάδος τῆς Σαβοΐας. — Ἀ! ἀνεφώνησεν ἡ κυρία Φονρόζης ἴσως συνέβη δυστύχημά τι εἰς τὴν ποιμενίδα μας. Ἀς εἰσέλθῃ, ἐπρόσθεσεν ὁ μαρκήσιος, θὰ μᾶς ἀναγγεῖλῃ ἴσως ὅτι συγκατατίθεται νὰ ζῆσῃ μαζύ μας. — Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ μου, εἶπεν ἡ μαρκησία, εἶναι ἡ μόνη παρηγορία τὴν ὁποίαν θὰ αἰσθανθῶ. Ὁ γέρον εἰσήχη. Προσπίπτει, τὸν ἀναγείρου. — Κλαίετε ἕνα υἱόν, τοῖς λέγει, ἔρχομαι νὰ σᾶς εἶπω ὅτι ζῆ ἡ ἀγαπητὴ μας κόρη τὸν ἀνεκάλυψεν εἰς τὴν κοιλάδα καὶ μὲ στέλλει νὰ σᾶς τὸ

ἀναγγεῖλλω· ἀλλὰ λέγει ὅτι σεῖς μόνον δύνασθε νὰ τὸν ἐπαναφέρετε. Ἐνῶ ὠμίλει, ἡ Κ. Φονρόζη ἔχασε τὰς αἰσθήσεις τῆς ἐκ τῆς αἰφνιδίου χαρᾶς, ὁ δὲ μαρκήσιος ἔξω φρενῶν φωνάζει βοήθειαν διὰ τὴν σύζυγόν του· τὴν ἀνακαλεῖ εἰς τὴν ζωὴν, ἀσπάζεται τὸν γέροντα, ἀναγγέλλει εἰς ὅλους τῆς οἰκίας ὅτι ὁ υἱός των τοῖς ἀπεδόθη. Ἡ μαρκησία ἐπανερχομένη εἰς τὰς αἰσθήσεις τῆς, τί θὰ κάμωμεν, εἶπεν, λαμβάνουσα τὰς χεῖρας τοῦ γέροντος μετὰ τρυφερότητος, τί θὰ κάμωμεν διὰ νὰ ἀνταμείψωμεν εὐεργεσίαν ἀποδίδουσιν ἡμῖν τὴν ζωὴν;

Τὸ πᾶν διετάχθη διὰ τὸ ταξιδιόν. Ἀναχωροῦσι μετὰ τοῦ καλοῦ γέροντος· ὁδοποροῦσιν ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν πεδιάδα ὅπου τὸ μόνον ἀγαθόν των τοὺς περιμένει. Ἡ ποιμενὶς ἦτο πρὸς βοσκὴν· ἡ γραῖα τοὺς ὁδηγεῖ ἐκεῖ· πλησιάζουσι. — Ὅποια εἶναι ἡ ἐκπληξίς των! Ὁ υἱός των, ὁ ἀγαπητός των υἱός εἶναι πλησίον ἐκείνης ὑπὸ τὸ ἔνδυμα ἀπλοῦ ποιμένος· ἡ καρδία των τὸν ἀνεγνώρισε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των. Ἀ! σκληρὸν τέκνον, ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ του ῥιπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὁποῖας θλίψεις μᾶς ἐπροξένησες! Διατί ἔφυγες τὴν τρυφεράν μας ἀγάπην; καὶ τί ἤλθες νὰ κάμῃς ἐδῶ; — Νὰ λατρεύσω, ἀπεκρίθη ὅτι σεῖς οἱ ἴδιοι ἐθαυμάσατε. — Συγχωρήσατε, κυρία, εἶπεν ἡ Ἀδελαῖς, ἐνῶ ὁ Φονρόζης ἠσπάζετο τὰ γόνατα τοῦ πατρός του, ὅστις τὸν ἀνέγειρε μετ' ἀγαθότητος, συγχωρήσατε ὅτι σᾶς ἄφησα τοσοῦτον καιρὸν εἰς τὴν θλίψιν, ἐν τὸ ἐμάνθανον ταχύτερον, ταχύτερον ἠθέλετε παρηγορηθῆ. Μετὰ τὰς πρώτας τῆς φύσεως συγκινήσεις ὁ Φονρόζης περιέπεσε εἰς τὴν προτέραν του βαθεῖαν θλίψιν. Ἀς ὑπάγωμεν, εἶπεν ὁ μαρκήσιος, ἃς ὑπάγωμεν νὰ ἀναπαυθῶμεν εἰς τὴν καλύβην καὶ νὰ λησμονήσωμεν τὰς θλίψεις τὰς ὁποίας μᾶς ἐπροξένησεν ὁ ἄφρων νέος. — Ναι τοιοῦτος ὑπῆρξα, ἀπήντησεν ὁ Φονρόζης εἰς τὸν πατέρα του ὅστις τὸν ὠδήγει ἐκ τῆς χειρός. Ἐπρεπε ν' ἀποπλανθῆ τὸ πνεῦμά μου ἵνα πνιξῶ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὰ αἰσθήματα τῆς φύσεως, καὶ λησμονήσω τὰ ἱερώτερα καθήκοντά μου, καὶ ὅπως ἀποσπασθῶ ἀπὸ ὅ,τι εἶχον εἰς τὸν κόσμον προσφιλέστερον

ἀλλὰ τῆς ἀφροσύνης ταύτης αἴτιοι εἶσθε σεῖς, καὶ ἐτιμωρήθην παρὰ πολὺ διὰ τοῦτο. Ἀγαπῶ ἄνευ ἐλπίδος τὸ τελειότερον ἐπὶ γῆς πλάσμα· οὐδὲν βλέπετε, οὐδὲν γνωρίζετε τῆς ἀπαραιλλου ταύτης γυναικός· εἶναι αὐτόχρομα τιμιότης, εὐαισθησία καὶ ἀρετὴ· τὴν λατρεύω ὡς θεὸν καὶ δὲν δύναμαι νὰ εἶμαι εὐτυχὴς ἄνευ αὐτῆς, καίτοι γνωρίζων ὅτι αὕτη δὲν δύναται ν' ἀνήκῃ εἰς ἐμέ. — Σοὶ ἐφανέρωσε τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς τῆς, ἠρώτησεν ὁ μαρκήσιος; — Ἐμαθα ἄρκετὰ, ὥστε δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι οὐδῶλος εἶναι κατωτέρα τῆς ἰδικῆς μου· ἐγκατέλιπε μάλιστα περιουσίαν ἀξιόλογον ἵνα ἐνταφιασθῇ εἰς τὴν ἔρημον ταύτην. — Καὶ ἠξέυρεις τί τὴν ἀναγκάζει εἰς τοῦτο; — Μάλιστα, πάτερ μου, ἀλλὰ εἶναι μυστήριον, τὸ ὅποιον μόνη αὕτη δύναται νὰ σᾶς ἀποκαλύψῃ. — Μήπως εἶναι ὑπανδρος; — εἶναι γῆρα, ἀλλ' ἡ καρδία τῆς δὲν εἶναι ἐλευθέρη, τὰ δεσμὰ τῆς εἶναι στερεώτερα. — Κόρη μου, εἶπεν ὁ μαρκήσιος εἰσερχόμενος εἰς τὴν καλύβην, βλέπεις ὅτι καθιστᾷς πάντα Φονρόζην παράφρονα. Τὸ παράδοξον πάθος τοῦ νέου τούτου δὲν ἠδύνατο νὰ διεγείρῃ ἢ τὸν θαυμασμόν ἢ τὴν αὐτῆ διεγείρῃ. Ἡ σύζυγός μου εὐχεταί νὰ σὲ ἀποκτήσῃ σύντρονον καὶ φίλην. Τὸ παιδίον τοῦτο δὲν θέλει πλέον νὰ ζῆσῃ ἐὰν δὲν σὲ ἀποκτήσῃ σύζυγον καὶ ἐγὼ οὐχ ἤπτον ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ἀποκτήσω κόρην· βλέπεις μία σου ἀρνήσις πόσους συγχρόνως θὰ καταστήσῃ δυστυχεῖς.

Ἀ! κύριε ἀπεκρίθη ἡ Ἀδελαῖς, ἡ ἀγαθότης σας μὲ καταπλήττει, ἀλλ' ἀκούσατε καὶ κρίνατε. Τότε ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ γέροντος καὶ τῆς συζύγου του, διηγῆθη τὸ ἀξιοθρήνητον συμβεβηκός τῆς· ἐπρόσθεσε δὲ καὶ τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας τῆς, τὸ ὅποιον δὲν ἦτον ἄγνωστον εἰς τὸν μαρκησίον Φονρόζην καὶ τέλος παρεκάλεσε τοὺς ἰδίους νὰ τῇ εἶπωσιν ἐὰν ἔπρεπε νὰ τηρῇ πίστιν ἀπαράβατον εἰς τὴν μνήμην τοῦ συζύγου τῆς. Εἰς τοὺς λόγους τούτους κατάπληξις ἐξωγραφῆθη εἰς τὴν μορφὴν ὄλων. Ὁ νέος Φονρόζης, τὸν ὅποιον τὰ δάκρυα ἀπέπνιγον, ἀπεσύρθη εἰς μίαν τῶν γωνιῶν τῆς καλύβης διὰ νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέρων τὸν ροῦν των. Ὁ πατὴρ συγ-

κεκινημένος ἔτρεξε εἰς βοήθειαν τοῦ πεκνου του. — Ἴδὲ, εἶπεν, ἀγαπητὴ μου Ἀδελαῖς, εἰς ποῖαν κατάστασιν τὸν ἔφερες. Ἡ κυρία Φονρόζη, ἥτις ἦτον πλησίον τῆς Ἀδελαῖδος, τὴν ἐβλίβε εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καταβρέχουσα αὐτὴν μὲ δάκρυα. Ἀλλὰ σὺ, κόρη μου, θὰ μᾶς κάμῃς νὰ κλαῖσωμεν ἐκ δευτέρου τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ μας υἱοῦ. Ὁ γέρον καὶ ἡ σύζυγός του μὲ ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων καὶ ἀπειλοῦντας αὐτὴν, ἐπερίμενον νὰ λάβῃ τὸν λόγον. Ἡ Ἀδελαῖς ἐγερθεῖσα, εἶπεν. Μάρτυς μου ὁ θεός ὅτι θὰ ἐθυσιάζω τὴν ζωὴν μου διὰ νὰ ἀνταποδώσω τὴν καλωσύνην. Αἱ δυστυχίαι μου θὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ἔπακρον, ἐὰν προσθέσω καὶ τὴν τυψὴν διὰ τὰς ἰδικὰς σας· ἀλλὰ θέλω κριτὴν μου τὸν ἴδιον Φονρόζην· ἐπιτρέψατέ μοι μίαν στιγμὴν νὰ τῷ ὠμιλήσω ἰδικιτέρως. Τότε ἀποσυρθεῖσα μόνη μετ' αὐτοῦ τῷ εἶπεν. — Ἀκούσον Φονρόζη· γνωρίζεις ὁποῖος ἱερὸς σύνδεσμος μὲ κρατεῖ εἰς τοὺς τόπους τούτους. Ἐὰν ἠδύναμην νὰ παύσω τοῦ νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ θρηνώ σύζυγον ὅστις πολὺ μὲ ἠγάπησε θὰ ἤμην ἀξίη περιφρονήσεως. Ἡ ὑπόληψις, ἡ φιλία, ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα σοὶ ὠρεῖλω, ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν εἶναι ἔρως· ὅσον περισσότερον συνέλαβες δι' ἐμέ, τόσον περισσότερον δικαιοῦσαι νὰ προσδοκᾷς ἡ ἀδυναμία μου λοιπὸν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου μὲ κωλύει νὰ τὸ ἀναλάβω. Ἐν τούτοις σὲ βλέπω εἰς κατάστασιν ἡ ὁποία ἠθέλε συγκινήσει τὴν ἥμισυ εὐαίσθητον καρδίαν· μοι εἶναι φρικτὸν ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ αἰτία, ἀλλὰ μοι εἶναι φρικτότερον νὰ ἀκούω τοὺς γονεῖς σου νὰ μὲ αἰτιῶνται διὰ τὴν ἀπωλειάν σου. Θέλω λοιπὸν νὰ λησμονήσω ἑμαυτὴν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην καὶ νὰ σὲ ἀφήσω, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ νὰ ἀποφασίσῃς περὶ τῆς τύχης μου. Μένει λοιπὸν εἰς σὲ νὰ ἐκλεξῃς ὅποιον τῶν δύο πραγμάτων νομίσεις ὀλιγώτερον σκληρὸν ἢ ἀπελπιζόμενος νὰ νικήσῃς καὶ μὲ λησμονήσῃς, ἢ νὰ λάβῃς σύζυγον, ἥτις μὲ καρδίαν πλήρη ἄλλου ἀντικειμένου δὲν θὰ δύναται νὰ σοὶ παρέχῃ εἰμὴ αἰσθήματα πολὺ ἀσθενῆ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν ἐραςοῦ. Ἀρκεῖ, εἶπεν ὁ Φονρόζης· εἰς καρδίαν ὁποῖα ἡ ἰδική σου ἡ φιλία κατέχει θέσιν ἔρωτος.

Ἄναμφιβόλως θὰ εἶμαι ζηλότυπος τῶν δακρύων τὰ ὁποῖα θὰ προσφέρῃς εἰς τὴν μνήμην ἄλλου συζύγου· ἀλλ' ἡ αἰτία τῆς ζηλοτυπίας ταύτης θὰ σὲ καθιστᾷ μᾶλλον ἀξιοσέβαστον καὶ ἐπομένως προσφιλεστέραν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Εἶναι ἰδική μου, εἶπεν ῥιπτόμενος εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων του· τὴν ὀφείλω εἰς τὸν πρὸς σὰς σεβασμὸν τῆς καὶ τὴν ἀγαθότητά σας, ὥστε σὰς χρεωστῶ δευτέρην ζῶν. Τὴν στιγμήν ταύτην οἱ βραχίονές των ἐσχημάτισαν ἄλυσιν ἐκ τῆς ὁποίας ἡ Ἄδελαῖς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποσπασθῆ.

Ἀλθθῶς ὑπεχώρησεν εἰς μόνην τὴν εὐσπλαγγιαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην; Θέλω νὰ τὸ πιστεύσω διὰ τὴν θαυμάζω περισσότερον. Ἡ Ἄδελαῖς τὸ ἐπίστευεν ἡ ἴδια; ὅπως καὶ ἂν ἔχη πρὶν ἀναχωρήσῃ ἠθέλησε νὰ ἐπανίδῃ τὸν τάφον τὸν ὁποῖον μετὰ πολλῆς θλίψεως ἐγκατέλειπεν. Ὡ! σγαπητέ μοι Βρεστάντη, ἔλεγεν, ἐὰν ἐκ τοῦ βάλθους τοῦ τάφου τούτου δύνασαι νὰ ἀναγνώσῃς εἰς τὴν καρδίαν μου, ἡ σκιά σου δὲν θέλει παροργισθῆ διὰ τὴν θυσίαν εἰς τὴν ὑπεβάλλομαι. Τὴν ὀφείλω εἰς τὰ γενναῖα αἰσθήματα τῆς ἐναρέτου ταύτης οἰκογενείας· ἀλλ' ἡ καρδία μου σοὶ ἀνήκει διὰ παντός. Προσπαθῶ νὰ καταστήσω τοὺς ἄλλους εὐτυχεῖς ἀνευ ἐλπίδος νὰ εὐτυχίσω ἡ ἴδια. Μετὰ βίας τὴν ἀπίσπασαν ἐκ τοῦ τόπου τούτου· ἀλλ' αὕτη ἀπήτησε νὰ ἐγερθῆ μνημεῖον εἰς μνήμην τοῦ συζύγου τῆς καὶ ἡ καλύβη τῶν γηραιῶν κυρίων τῆς, οἵτινες τὴν ἠκολούθησαν εἰς Τορῖνον, νὰ μεταβληθῆ εἰς ἐξοχικὴν οἰκίαν ἀπλὴν καὶ μονήρη, ἐνθα προὔτιθετο νὰ ἐργεταί ἐνίοτε νὰ κλαίῃ διὰ τὴν ἀποπλάνησιν τῆς νεότητός τῆς καὶ τὰς δυστυχίας τῆς. Ὁ καιὸς, αἱ ἐπίμονοι περιποιήσεις τοῦ Φονρόζη, οἱ καρπὸι τοῦ δευτέρου τῆς ὑμεναίου ἤνοιξαν τὴν καρδίαν τῆς εἰς τὰς ἐντυπώσεις νέας ἀγάπης· καὶ ἀναφέρεται ὡς παράδειγμα γυναικὸς ἀξιοσπουδάστου καὶ ἀξιοσεβαστοῦ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀπιστίᾳ τῆς.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ τῆς Κυρίας Μ. Α.

ΠΕΡΙΠΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΟΡΕΙΟΝ ΠΟΛΟΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Κατὰ τὸ 1869 ἡ ἐν Βρέμῃ ἐπιστημονικὴ ἐταιρία εἶχεν ἀποστείλει δύο πλοῖα διὰ γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις, ἅτινα ἀνεχώρησαν τὸν Ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἡ τελευταία εἰδησις περὶ τοῦ ἑνὸς τῶν πλοίων τούτων, τῆς «Χάνσας», ἦν ἔλαβον διὰ τοῦ ἑτέρου, ατῆς Γερμανίας, ἐπιστρέψαντος εἰς Βρέμην τὴν 15 Σεπτεμβρίου μετὰ τὸ πλήρωμα ὑγιέστατον καὶ ζωτροφίας ὀλοκλήρου ἔτους, λέγει, ὅτι ἀποχωρισθὲν τῆς «Χάνσας» τὴν 20 Ἰουλίου, καὶ μὴ δυνηθὲν νὰ διαβῆ τὰς 75 μοίρας βορείου πλάτους περιέπλευσε μόνον τὴν νῆσον Σαβίνην παρὰ τῇ Γρελλανδίᾳ.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πολλὰ ἐλέχθησαν περὶ τοῦ ἑτέρου τῶν πλοίων τούτων, ὅτε τὸ ἑσπέρας τῆς 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 1870, ἡμέρας ἀξιωματικῶν εἰς τὴν ἱστορίαν, διὰ τὸ μέγα συμβῆν τοῦ Σεδάν, ἔφθασεν εἰς Κοπενάγην ἐπ' ἑνὸς Δανικοῦ πλοίου τὸ πλήρωμα τῆς «Χάνσας.»

Ἄφ' οὗ ἀπεχαιρετίσαμεν τὰς Εὐρωπαϊκὰς θαλάσσας, λέγει τὸ ἡμερολόγιον τοῦ πλοίου τούτου, διηυθύνθημεν πρὸς βορρᾶν καὶ ἐφθάσαμεν 25 ναυτικὰ μίλλια μακρὰν τῆς Γρελλανδίας μεταξὺ τῆς 74—75 μοίρας βορείου πλάτους. Κλεισθέντες μικρὸν ὑπὸ τῶν πάγων τὴν 24 Αὐγούστου ἀπεφασίσαμεν νὰ πλησιάσωμεν πρὸς τὴν ξηρὸν, ὅτε τὴν 19 Σεπτεμβρίου τὸ πλοῖον δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῆ οὐδὲ κατὰ μικρὸν, κλεισθὲν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τῶν πάγων, μεταξὺ τῆς 73—74 μοίρας. Εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ἐμείναμεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

Τὴν πρωῖαν τῆς 19 Ὀκτωβρίου ἐν τῷ μέσῳ τρομερᾶς θεέλλης οἱ πάγοι ἤρξαντο νὰ συσφίγγωσιν ἰσχυρῶς τὸ πλοῖον, τὴν δὲ πρώτην μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὰ διαφράγματα διεσπάσαν ὑπὸ τῆς ἐξωθεν ἰσχυρᾶς πιέσεως τῶν πάγων.

Τὴν 9ην τὸ ἑσπέρας, ἡ καταιγὶς ἐκόπασε καὶ ὁ οὐρανὸς αἰθρίασε τὸ θερμόμετρον ὁμῶς ἐδείκνυεν 20 βαθμοὺς Ῥεω-

μύρου ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Ὁλόκληρον τὴν νύκτα διήλθομεν ἐργαζόμενοι εἰς τὰς ἀντλίας, ἀλλ' ἀνευ ἀποτελέσματος, διότι τὸ ὕδωρ ἐξηκολούθει εἰσερχόμενον ἐκ τῶν σχηματισθέντων εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ πλοίου ῥηγμάτων.

Τὴν πρωῖαν τῆς 20 Ὀκτωβρίου, ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ ἐξηκολούθει εἰσερχόμενον ἐν τῷ πλοίῳ, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐτοιμασθῶμεν ὅπως τὸ ἐγκαταλείψομεν. Ὅθεν ἐξηγάγομεν αὐτὸ καὶ ἐθέσαμεν ἐπὶ τῶν πάγων τὰς ἀναγκαιοτάτας τῶν προμηθειῶν μας, δηλαδή καλύμματα, ἄνθρακας, τροφὰς καθῶς καὶ τὰς τρεῖς λέμβους.

Τὴν δευτέραν μετὰ μεσονύκτιον τῆς 23 Ὀκτωβρίου ἡ «Χάνσα» ἐβύθισθη, κατὰ τὴν 21 μοῖραν δυτικοῦ πλάτους, ἀντικρυ τῆς ἀκτῆς, ἣτις ὀνομάζεται Νεα Λιβερούλ, ἀφῆσκα ἡμᾶς δεκατέσσαρας τὸν ἀριθμὸν, ναύτας, ἀξιωματικούς καὶ ἐπιστήμονας μακρὰν πάσης ἀνθρωπίνης βοήθειας ἐπὶ τῶν παγετωδῶν ἐκείνων ἐρημιῶν.

Ὁ πάγος, ἐφ' οὗ ἐξ ἀρχῆς εἴμεθα προσηλωμένοι, εἶχε περίμετρον περὶ τὰ 7 τετραγωνικὰ μίλλια· ἀπεφασίσαμεν λοιπὸν νὰ κατασκευάσωμεν ἐπ' αὐτοῦ καλύβην διὰ τῶν ἀνθράκων, οὗς διεσώσαμεν, ἵνα προφυλαχθῶμεν καὶ ἡμεῖς καὶ αἱ προμηθεῖαι ἡμῶν.

Τὸ ψῦχος ἦτο τακτικὸν 22 βαθμοὺς Ῥεωμύρου ὑπὸ τὸ μηδενικόν, συχνάκις 25 καὶ ἅπαξ μόνον κατέβη εἰς τοὺς 26. Πολλάκις δὲ μᾶς ἐπεσεκέθησαν ἀγέλαι λευκῶν ἀρκτων καὶ ἀλωπέκων.

Τὴν ἐσπρὴν τῶν Χριστουγέννων ἐρωτάσαμεν ὡς ἀληθεῖς Γερμανοὶ, ὑψώσαντες τὴν σημαίαν καὶ ἐπὶ τοῦ συνήθους δένδρου τοῦ Χριστοῦ, Cristbaum, ἐλλείποντος δένδρου, ἐπὶ τινος ῥάβδου.

Τὴν 2 Ἰανουαρίου κατελήφθημεν ὑπὸ τρομερᾶς θεέλλης, ἣτις παρέσυρε τὸν πάγον ἐφ' οὗ εἴμεθα προσκεκολλημένοι καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τινος ἀκτῆς· ἡ νῆσός μας προστριβομένη ἐπὶ ταύτης ἐσμικρύνετο καὶ ἐπὶ τέλους τὸ μεγαλείτερόν μας δυστύχημα ἦτο ὅτι ἡ καλύβη μας ἐκ τοῦ καθημερινοῦ σεισμοῦ κατέπεσεν.

Τὴν 19 Ἰανουαρίου κατεσκευάσαμεν νέαν καλύβην, ἀλλὰ πολὺ μικρὰν καὶ ἀναρμόδιον. Μόλις 7 ἄνθρωποι ἠδύναντο νὰ

χωρέσωσιν ἀναπαυτικῶς καὶ ἐντούτοις εἰς τοῦτο τὸ μέγαρον ἐζήσαμεν 108 ἡμέρας δηλαδή μέχρι τῆς 7 Μαΐου.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ ἐκ πάγου νῆσός μας ἐσμικρύνθη τοσοῦτον, ὥστε εἶχε μόλις περίμετρον διακροσίων βημάτων, ἡ δὲ διάλυσις τῶν πάγων ἐξηκολούθει.

Τὴν 7 Μαΐου ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν θέσιν ταύτην ἐφ' ἧς ἐζήσαμεν 200 ἡμέρας· εὐρισκόμεθα τότε περὶ τὴν 61 μοῖραν βορείου πλάτους καὶ 42 δυτικοῦ. Ἡ μεσημβρινὴ ἄκρη τῆς Γρελλανδίας καὶ τὸ ταικουιδῶδες Φαρσβάλ ἀκρωτήριον, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἴναι μακρὰν· ἡ θάλασσα ἐφαίνετο κατὰ τὴν ελευθέρην πάγων, αἱ δὲ προμηθεῖαι διήρκουν εἰσέτι. Ὅθεν διηρέθημεν εἰς τὰς τρεῖς λέμβους, ὁ πλοίαρχος Ἐγγεμαν ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς μεγαλειτέρας, καλουμένης Ἐλπίδος, ὁ ὑποπλοίαρχος Ἰλδεδβρανδης τῆς δευτέρας, καλουμένης Κόμης Βίσμαρκ, καὶ ὁ ναύκληρος Βάδης τῆς τρίτης, ὁ Βασιλεὺς Γουλιέλμος. Κατ' ἀρχὰς ἐπλέομεν καλῶς, ἀλλὰ μόλις προχωρήσαμεν τρεῖς μίλλια, ἀνεγνωρίσαμεν ὅτι ἀπεπλανήθημεν πλέοντες πρὸς βορρᾶν καὶ ἀπεφασίσαμεν νὰ σύρωμεν τὰς λέμβους ἐπὶ τῆς παγωμένης ξηρᾶς ἵνα φθάσωμεν εἰς τινὰ ὀρμίσκον γνωστὸν εἰς ἡμᾶς, ὅπως ἠδύναμεθα νὰ πλεύσωμεν πρὸς τὴν Γρελλανδίαν.

Ἡ ἐργασία τοῦ νὰ σύρωμεν τὰς λέμβους ἐπὶ τῶν πάγων διήρκεσεν 25 ἡμέρας, μεθ' ἧς φθάσαντες εἰς τὸ ὀρισμένον μέρος ἐρρίψαμεν τὰς λέμβους εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἤρχισαμεν τὸν πλοῦν μας κωπηλατοῦντες ἂν καὶ εἴμεθα καταπεπονημένοι καθότι ἐτρέφόμεθα δι' ἡμισείας μερίδος θερμαινομένης διὰ τοῦ λύχνου, διότι οἱ ἄνθρακες εἶχον ἤδη ἐξαντληθῆ.

Τὴν 4 Ἰουνίου εὐρισκόμεθα παρὰ τὴν νῆσον Ἰδλουτλίκ εἰς βορρεῖον πλάτος 61 μοιρῶν. Ἀπὸ τῆς 6 μέχρι τῆς 13 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπλέομεν παρὰ τὴν παραλίαν, ἣτις ἤρξατο δεικνύουσα σημεῖα τινὰ βλαστήσεως, τὴν δὲ 13 εἰσήλθομεν εἰς τινὰ ὀρμίσκον ὅπου εἶδομεν καλύβας τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν βράχων ἀνθρώπους.

— Ἡ σημαία μας ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἡ Γερμανικὴ σημαία, ἐσώθημεν, φωνάζουσιν ἐκ τῶν λέμβων.

Οι πρώτοι άνθρωποι οὐς εἶδομεν ἦσαν οἱ ιεραπόστολοι Στάρικ καὶ Γέρικ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀνηγγέλθη ἡμῖν ὅτι τὸ Δανικὸν βρίκιον Κωνσταντία ἐλλιμενισμένον εἰς τινα πλησίον ἀκτὴν ἀνεχώρει διὰ Δανιμαρκίαν. Ὅθεν ἐπεβιβάσθημεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ καθ' ἣν ἡμέραν ὁ τηλεγράφος μετεβίβαζεν εἰς τὴν ἐκπεπληγμένην Εὐρώπην τὴν ἀγγελίαν τοῦ μεγάλου συμβάντος τοῦ Σεδάν, ἐπίσης ἀνήγγειλλεν εἰς τὴν ἐν Βρέμη ἐπιστημονικὴν ἐταιρίαν τὴν εἰς Κοπενάγην ἀφίξιν τῶν ναυαγῶν τῆς «Χάνσας.»

Ἐν Ἐρμουπόλει, 4 Μαΐου 1872.

Ν. Κ. ΧΟΥΜΗΣ

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΛΑΧΕΙΩΝ.

Οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Ἑβραῖοι εἶχον τὰ λαχεῖα τῶν. Ἡ τύχη ὠρίζεν εἰς ἐκάστην φυλὴν καὶ εἰς ἐκάστην γενεάν τὸ μέρος ὅπερ ἐμελλε νὰ καλλιεργήσῃ. Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει ὅτι οἱ νικηταὶ διαιμοιράζοντο τὰ ὄπλα τῶν νενικημένων διὰ λαχνοῦ καὶ ὁ Βιργίλιος καθὼς καὶ ὁ Τάκιτος διηγούνται, ὅτι εἰς Ῥώμην μετὰ τὸ τέλος τῶν βασιλείων ἄτινα ἐδίδοντο κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Κρονίων, ἐρρίπτοντο εἰς τὸ πλῆθος τετραγώνων πινακίδων με ἀριθμούς, καλούμενα *apophoreta*, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐσήμαινε δῶρον προσφερόμενον εἰς τὸν λαμβάνοντα αὐτὸ παρὰ τοῦ ὑπάτου ἢ τοῦ αυτοκράτορος.

Ὁ Σουετώγιος ἀναφέρει ὅτι ὁ Αὐγουστος ἐνήργει λαχεῖα ἐπικερδέστατα· δηλαδὴ ὁ ἐν Ῥώμῃ προστάτης τῆς καλλιτεχνίας ἐξέθετεν εἰς λαχεῖον εἰκόνας μὴ ἐπιτρέπων νὰ τὰς βλέπωσιν ἢ ἐκ τοῦ ὄπισθεν μέρους, εἰς τρόπον ὥστε διὰ τῆς αὐτῆς πληρωμῆς ἠδύνατό τις νὰ ἀποκτήσῃ ἐν ἀριστούργημα ἢ ἐν σκιαγράφῃμα τερατώδες.

Ὁ Νέρων, ὁ Δομητιανὸς καὶ ὁ Ἡλιονάβαλος ἕκαμνον καὶ οὗτοι λαχεῖα πρὸς ὄφελος τοῦ λαοῦ, λαχεῖα εἰς τὰ ὅποια ἠδύνατό τις νὰ κερδίσῃ νήσους ὀλοκλήρους μετὰ τῶν κατοίκων τῆς.

Ὁ τελευταῖος μάλιστα κατέστησε τὰ κέρδη ιδιότροπα. Ἐντὺς τῆς κάλπης ἀνε-

μιγνύοντο οἱ λαχνοὶ ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν ἐκέρδιζον δέκα ἐλέφαντας, ἢ δέκα δούλας, ἢ δέκα στρουθοκαμήλους, ἢ δέκα χρυσὰ νομίσματα, ἄλλοι δὲ δέκα μύρμηκας, ἢ δέκα σκώληκας ἢ δέκα λίτρας ἄμμου τοῦ Τιβέρεως.

Ὁ μεσαιὼν οὐδὲν ἀναφέρει ἡμῖν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μέχρι τοῦ πέμπτου αἰῶνος ὅτε βλέπομεν τοὺς Ἑνετοὺς καὶ σχεδὸν ὅλους τοὺς ἐμπόρους τῆς Ἰταλίας ἐκθέτοντας λαχεῖα ἵνα ἀπαλάσωνται τῶν ἀχρήστων ἐμπορευμάτων τῶν ἢ ἀντικειμένων μεγάλης τιμῆς, ἄτινα δὲν ἠδύναντο νὰ πωλήσωσιν ἢ μετὰ ζημίας.

Εἰς Γαλίαν τὰ λαχεῖα εἰσῆχθησαν ὑπὸ τῶν συνοδευσάντων τὴν Αἰκατερινὴν τῶν Μεδίκων Ἰταλῶν κατὰ τὸ 1533.

Τὰ λαχεῖα ἐξ ὧν τὰ πλεῖστα ἦσαν χρηματικά, ὠνομάζοντο τότε *Ludus urnae* ἢτοι παιγνίδιον τῆς κάλπης ἢ ἄλλως *Raffe riffe ludrica sortio schedatarium* καὶ κοινῶς παιγνίδιον τοῦ λευκοῦ, ἔνεκα τοῦ λευκοῦ γραμματίου ὅπερ ἐξέβαλλον τῆς κάλπης μεγαλοφωνάζοντος τοῦ ὠρισμένου πρὸς τοῦτο.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος οἱ στρατοὶ τῆς Ἑνετίας καὶ Ἀγγλίας ἐπληρώνοντο τοὺς μισθοὺς τῶν διὰ λαχεῖου.

Τὸ πρῶτον φιλανθρωπικὸν λαχεῖον εἶναι τὸ ὁργανισθὲν ἐν Malines καὶ ἐπικυρωθὲν ὑπὸ Καρόλου τοῦ 11. τὴν 13 Σεπτεμβρίου 1527 πρὸς ὄφελος τῆς ἀδελφότητος τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου καὶ ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων ὑποχρεώσεων αὐτῆς.

Πλεῖστα νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖα, μοναστήρια, ἐκκλησίαι ὠκοδομήθησαν ἢ τοῦλάχιστον ὑπεστηρίχθησαν διὰ τῶν λαχεῖων.

Διὰ Β. Διατάγματος τῆς 30 Ἰουνίου τοῦ 1776 ὅλα τὰ ἐν Γαλίᾳ χρηματικὰ λαχεῖα συνεχωνεύθησαν εἰς τὸ μέγα ἐθνικὸν λαχεῖον τῆς Γαλλίας· ἢ ἐπιχειρήσεις αὐτὴ ἀπέφερον εἰς τὸ Κράτος 10 εκατομμύρια φράγκων ἐτήσιον εἰσόδημα. Τὸ λαχεῖον τοῦτο καταργηθὲν κατὰ τὸ 1793 καὶ τεθὲν πάλιν εἰς ἐνέργειαν κατὰ τὸ 1797 κατηργήθη διὰ παντὸς ἐν Γαλίᾳ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1836. Ἀπ' ἐκείνης τῆς ἐποχῆς δὲν ὑπάρχουσιν ἐν Γαλίᾳ ἢ λαχεῖα φιλανθρωπικὰ καὶ δημοσίων ἔργων.

Τὸ μέγιστον ἐκ τῶν νεωτέρων λα-

χεῖων εἶναι τὸ ὁργανισθὲν κατὰ τὸ 1840 σκολοσσαῖον Γερμανικόν, ἢ μεταξὺ τῶν κερδῶν τοῦ ὁποῖου διεκρίνοντο τὰ ἐξῆς *Mia olóκληρος πόλις, εἴκοσιν ἐννέα χωρία, μέγιστον παλιότερον ἡντρεπισμέρον βασιλικῶς, δάση ἐκτάσεως τριάκοντα χιλιάδων πλεθρῶν, γαῖαι καλλιεργήσιμοι τεσσάρων χιλιάδων πλεθρῶν, δύο ἐργοστάσια σιδηρικῶν καὶ διάφορα ἄλλα ἄτινα παραλείπομεν, πάντα ταῦτα διὰ φράγκα εἴκοσι.*

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)

Ν. Κ. ΧΟΥΜΗΣ

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ο ΓΟΡΓΟΣ ΙΕΡΑΞ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΛΟΣΙΣ

Ἰ π ὁ

ΑΔΕΞ. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Γραμμὴ τὸ πρῶτον ἀφανῆς,
ταχέως καταφανεστάτη,
κατὰ δονήσεις ἀσθενεῖς
τῆς λίμνης τῶν τῆς κυανῆς
τὴν ἐπιφάνειαν ταραττει.

Ἄλλ' ἢ γραμμὴ ὡς ἡ χιῶν
λευκὴ, κῦξάνει, πλησιάζει
ἢ λίμνη λέβης ὁμοιάζει.
Τὸ ὕδωρ, ὡς φρενητιῶν
πηδᾷ, καὶ ζέει, καὶ παφλάζει.

Ὡς ἐπ' ἀγρίων συμπλοκῶν
λυσσώντων λύκων καὶ βουβάλων,
τὰ κύματ' ἄλλα ἐπὶ ἄλλων
μετὰ βοῆς καὶ ὕλακῶν
συντριβοντ' ἐπὶ τῶν ὑφάλων.

Ἐν μέσῳ τῶν περιστροφῶν
καὶ τῶν ρευμάτων ἐπαλλήλων,
καὶ τοῦ βρασμοῦ καὶ τῶν στροβίλων,
βλέπει ναυάγια σκαφῶν
καὶ λείψανα φλοιῶν καὶ ξύλων.

Πτώματα βλέπει τὰ νεκρὰ
καὶ παραρρίπτουν τ' ἀφρισμένα
ὅστ' ἀκυλίουν τεθροκτυμένα.
Τὸ βλέμμα φρίττον διωρᾷ
πτωμάτων πλήρη τὸν πυθμένα.

Ὁ νέος, χεῖρα στιβαρὰν
καὶ κόπη ἐμπειρὸν προτάττων,
ἦν ἐποιμος πρὸς τολμηρὰν
ἀντίστασιν, καὶ τὴν φορὰν
περιεργόνει τῶν κυμάτων.

Ἵπὲρ τῆς φρίκης πλὴν δειλὴ
εἶν' ἢ καρδία του, καὶ τρέμει,
Ἡ χεῖρ ἐκεῖν' ἢ ἀπαλὴ
τὸν ὄλεθρον, ὅς ἀπειλεῖ,
Τὸ ρεύμα πῶς θὰ ἐπολέμει;

Τὰ σκάφη ὅμως προχωροῦν.
Τὸ ρεύμα ἐρθασεν ἐν τελεί.
Ἀκάθεκτα, δὲν ἠμποροῦν
ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὸν ῥοῦν,
κ' ἐμπρὸς τοξεύονται ὡς βέλη.

Ἄλλὰ σκιρτῶντα ἐλαφρῶς
τὴν γαίτην σχιζοῦν τῶν κυμάτων.
Τὸ κύμα πλήττει τὰ πλευρά των,
πλὴν ἀπορβύει ὡς ἀρρὸς,
κ' ἐνδιδ' ἢ βίβη τῶν ρευμάτων.

Καὶ παρ' αὐτοὺς μὲν ὀμαλὰ
τὰ λεία ὕδατα ἐγέλων
ἀλλὰ παρέκ' ἦσαν θολὰ,
καὶ σκάφη ἐπ' αὐτῶν πολλὰ
ἐσφρόντο κατὰ σκοπέλων.

Εἴ τι ἀντὶ ἐπιβατῶν
ἀθῶα ἔφερε παιδία,
ὧν ἐλαφρὰ ἦν ἡ καρδία,
ἐπέρα ὡς πτηνὸν πετῶν,
καὶ ἦτο περίξ του εὐδία.

Ὅπου δὲ νέος μαχητὴς
ἦ νέε τις ἐκωπηλάτει,
ἐκεῖ ἡ λίμνη ἐκυμάτει,
κ' ἦν ἡ διάβασις αὐτῆς
πολλάκις ταραχωδεστάτη.

Ὅταν δὲ πάλιν οἱ ζωῆς
πεπειραμένει τὴν ἐπέρων,
πολλὰ παύων ἀνὴρ ἢ γέρον,

ἐθραύετο μετὰ βοῆς
τὸ ὕδωρ, τρικυμίας φέρον.

Ἄλλα ἐχείμαζε κακὴ
θύελλα, ἢ ρευμάτων δίνη·
ὄτ' εἰς τὴν χώραν τὴν ἐκεῖ
εἰς τὰς καρδίας κατοικεῖ
ἢ τρικυμία κ' ἢ γαλήνη.

Ἡ λίμνη τέλος ὀμαλὴ
πάλιν ἐκτείνεται καὶ λεία·
φαίνετ' ἐγγύς ἢ παραλία,
καὶ εἰς μυχὸν περικαλλῆ
ὀρμίζονται τὰ δύο πλοῖα.

Ἦτον ἡ νῆσος τῶν σκιῶν,
ἢ τῶν μακάρων ἦτον χώρα.
Ὅποιος τόπος! Μειδιῶν
τὸν ἐπλασε τὸ Μέγα Ὄν,
μυρία δαψιλεῦσαν δῶρα.

Ὡς εἰς τὴν γῆν ἦν κατοικεῖ
καὶ ἦν κατέλειπεν ὁ νέος,
οὐδέποτε λυσσᾶ ἐκεῖ
ἢ τρικυμία ἢ κακὴ,
Τὸ ψυχρὸν πνεῦμα τοῦ βορέως.

Ποτὲ χειμῶν νιφοβολῶν
τοὺς τερπνοὺς λόφους δὲν καλύπτει,
οὐδ' ὄφθαλμὸς μελαγχολῶν
βλέπει τὸν ἥλιον θολὸν
ὀμίγλης κάλυμμα νὰ κρύπτῃ.

Ἐκεῖ ὁ ζέφυρος φιλεῖ
τὴν πεδιάδα, ἥτις θάλλει·
ὁ ῥύαξ εἰς τὴν γλόην ψάλλει
κ' εἰς τ' ἀνθὴ τὸ πτηνὸν λαλεῖ,
καθὼς ἂν ἄνθρωπος ἐλάλει.

Τὰς ὑπωρεΐας συνεχῆ
κοσμοῦσι δάση καρποφόρα·
πίπτουσι τ' ἀνθὴ ὡς βροχῆ,
καὶ ἔπετ' ἐν διαδοχῇ
εἰς τὴν ὀπίωραν ἢ ὀπώρα.

Ἐκεῖ οὐδεὶς ποτε πεινᾶ,
νίσσον ἢ κάματον γινώσκει·
καὶ εἰς βροσκήματα κοινὰ
με τ' οὐρανοῦ τὰ πετεινὰ
ἢ ἐλαφος κ' ἢ τίγρις βόσκει.

Ἐκεῖ χαρὰ πᾶσα στιγμῆ,
καὶ οὐδὲ φόβος, οὐδὲ μῖσος,
οὐδ' ἐμμανὴς παθῶν ὀρμῆ,
οὐδὲ θανάτου στεναγμοί.
Τοιαύτ' ἢ τῶν Μακάρων νῆσος.

α — Ἐλθέ, ψυχὴ τῆς ποθητῆς,
ἐλθέ, ἢ τῆς ψυχῆς μου φίλη, —
ὁ νέος εἶπε Θερευτῆς,
καὶ, πλησιάζας, εἰς αὐτῆς
τὰ χεῖλη ἤγγισε τὰ χεῖλη.

« — Καθήσωμεν ὅπου παχὺς
τῆς γλόης στρώννεται ὁ τάπης,
ὅπου αἰῶνες συνεχεῖς
θὰ μᾶς εὐρίσκουν εὐτυχεῖς
εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγάπης.

» Καθήσωμεν εἰς τὰς σκιὰς,
παρὰ τὰς ὄχθας τῶν βυάκων,
νὰ σ' ὀμιλῶ, νὰ μειδιᾶς,
νὰ τέρπῃσαι εἰς παιδιὰς
λεόντων μετ' ἀμνῶν ἀκάκων.

» Νὰ καταβάνουν πρὸς ἡμᾶς
τὰ πτηνὰ, ἄφοβα πρὸς βέλη,
τερπνὰ νὰ κελαδῶσι μέλι,
γάλα νὰ φέρῃ ἢ κρεμᾶς,
κ' ἢ σφάνδαμνος νὰ φέρῃ μέλι.

» Εἶτε χρυσὴ ἀνατολὴ
ἢ δύσις προχωρεῖ ἡρέμα,
θέλω τὰ χεῖλη σου φιλεῖ,
θέλω τὸ βλέμμα προσηλοῖ
εἰς τὸ γλυκὺ, βαθύ σου βλέμμα.

» Φυγόντες τύρβην καὶ βοὴν
πολέμων καὶ καμᾶτους θήρας,
ἐδῶ κρατούμενοι τὰς χεῖρας,
θὰ διερχώμεθα ζωὴν,
ἥτις δὲν θέλει ἔχει γῆρας.

» Ἀλλήλας εἰς τὸν οὐρανὸν
θὰ διαδέχωντ' αἰ σελῆναι,
καὶ σὺ, ὠραία ὡς ἐκεῖναι,
θὰ μὲ φωτίζης, κ' ἡδονῶν
σειρὰ ὁ βίος μας θὰ ἦνε.

» Ὡς φέρεται βαθυρρόων
ὁ Νιαγάρας αἰωνίως,
εἰς τοὺς αἰῶνας παρομοίως

εἰς χεῖμαρρον εὐτυχιῶν
Ὡὰ ῥέη δι' ἡμᾶς ὁ βίος.»

Ἄλλ' αἴφνης ἤχησε φωνή,
καὶ τὸν ἀντέκοψεν εἰπόντα.
Εἰς ὄρη κ' εἰς ἀκτὰς ἐβρόντα,
ὡς δέκ' ἂν ἦσαν κεραυνοί.
Σιγῇ κατέλαβε τὰ ὄντα.

Καὶ ὅμως, ὅσον φοβερὰ,
τοσοῦτον ἦτο καὶ γλυκεῖα·
καὶ εἰς τὴν γῆν κ' εἰς τὰ νερά
ἐχύθη φόβος καὶ χαρὰ,
καὶ εἰς τὴν πλάσιν προσδοκία.

Μένει ὁ ἄνεμος σιγῶν,
μένει ἀκίνητον τὸ ρεῦμα·
καὶ πρὸς τὸν νέον κυνηγόν,
ὅστις ἀνέβλεψε ῥιγῶν,
ὠμίλησε τὸ Μέγα Πνεῦμα.

« Στρέψον, τῷ λέγει, πρὸς βορέαν
τὸ πρόσωπον, καὶ ὀδοιπόρει·
κοιλᾶδες δῖελθε καὶ ὄρη,
καὶ εἰς τὴν γῆν σου τὴν ξηρὰν
καὶ παγετώδη πάλιν χώρει.

» Τοῦ βίου σου ἀνελλιπῶς
δὲν ἐξεμέτρησας τὰ ἔτη.
Μὴ τὸ παρᾶκαιρον ἀπαίτει.
Λέν εἶσαι ὄριμος καρπός·
δὲν θὰ σὲ δρέψ' ἡ χεὶρ μου ἔτι.

» Εἰς τῶν δεινῶν κακουχιῶν
πάλιν ἐπίστρεψον τὸν τόπον.
Τὴν θῆραν ἀγρεῖ μετὰ κόπων,
καὶ ζῆσ' ἐν μέσῳ κακιῶν,
κ' ἐν μέσῳ τῶν κακῶν ἀνθρώπων.

» Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα καθαρὸν
νὰ σώζης ἐν αὐτίς προσπάθει.
Ἄπαγε φόνων μιαρῶν
τὸν ξένον ἔχε ἱερὸν,
καὶ καταδάμαζε τὰ πάθη.

» Εἰς περιδέρκια κομῶν
μὴ ἐπιχαίρης πολεμίων,
ὡς πρὸς θηρία πολεμῶν.
Καὶ τὸ θηρίον εἶν' ἐμόν·
καὶ αὐτῶν φειδου τῶν θηρίων.

» Ἡ φίλη σου, ἀπὸ τῆς γῆς
ὅπου οὐδέποτε ἐσφάλη,
ἀλλ' ὅπου κλύδωνες καὶ σάλιοι,
ἐδῶ ὡς ἄλλος ἐκλογῆς
μετεφυτεύθη ὅπως θάλλη.

» Ἀμάραντος, ἀειθαλῆς
ἐδῶ θὰ μένη καὶ ἀκακία,
ἀείποτε περικαλλῆς,
ὅποιαν τὴν ἀαπουλεῖς,
ὅπότ' ἐκεῖ ἐτάφη νέα.

» Διὰ σὲ ὅταν πληρωθῇ
ὁ χρόνος τῆς δοκιμασίας,
καὶ ἡ ψυχὴ σου ἀγαθῆ
φανῇ, πῶς τὸ καλὸν ποθεῖ,
πῶς σκεῦος εἶν' εὐεργεσίας,

» Τότε (θὰ ἦνε ὁ καιρὸς
τῆς πρὸς ἐδῶ ἐπιστροφῆς σου)
τὸ σῶμα τότε ἀποδύσου,
κ' ἐλθὲ νὰ μείνης σταθερῶς
εὐδαιμων μετὰ τῆς μνηστῆς σου.

» Ἀκόμη μέχρις ἐκβολῶν
κατάβα τῆς ζωῆς τὸ ρεῦμα,
καὶ πρόσκειν' εὐμενές μου νεῦμα
νὰ λάμψῃ ἐξ ἀνατολῶν. —
Ταῦτα τὸ Μέγα εἶπε Πνεῦμα.

Ἄνασκιρτῶν δὲ συνεχῶς
τῆς φοβερᾶς φωνῆς ὁ ψόφος,
ἀντανεκλάτο ὑποκώφως,
καὶ τρεῖς ἀντήχει πᾶς μυχὸς
τὰ ῥήματα, καὶ τρεῖς πᾶς λόφος.

Ἐπαυσε μόλις δι' ἡ φωνῆ
ἀντιλαλοῦσα, καὶ ἀθρόον
ἐβρόντησαν οἱ οὐρανοί,
ὡς χίλιοι Ωκεανοί
ἀν χειμαζόμενοι ἐβόων.

Ἰπὸ τοῦ κρότου ἐκπλαγεῖς
ἐσκίρτησεν ὁ νσανίας,
κ' εἰς οὐρανὸν ἀπὸ τῆς γῆς
τὸ βλέμμα ἔφερε, πληγείς
ὡς ἐκ φρικτῆς σκοτοδινίας.

Ἡ φύσις ἢ ἐαρινὴ
δὲν ἦτο πλέον τῶν θαυμάτων,
οὐδ' οἱ γελῶντες οὐρανοί,

οὐδὲ οἱ λόφ' οἱ φωτεινοί,
ἡ γοητεία τῶν βλεμματίων.

Ἴδου, καὶ πάλιν ἡ γιῶν
στιθάζουτ' ἐπὶ τῶν κοιλάδων
καὶ πάγοι κρέμαντ' ἐκ τῶν κλάδων,
καὶ δι' ἐρήμων τῶν σκιῶν
πτηνὸν δὲν πτερυγίζει ἄδον.

Διὰ διψῶντος ὀφθαλμοῦ
τὰ πάντα πέριξ ἐξετάζει·
τὴν φίλην ὠχραῖαν κράζει·
ἀλλ' ἦν ἡ φίλη οὐδαμοῦ.
Θλιβεται μάτην καὶ στενάζει.

Τῷ ἐπιλείπει ἡ πνοή·
αἰσθάνετ' ἐν τῷ στήθει γάσμα.
Ἐξύπνησε! Διγρυρῶσει! . . .
Ἀπηλπισμένο, ἐννοεῖ
ὅτ' ἦν ὄνειρου φροῦδον πλάσμα.

ΕΚ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

« ΚΡΗΤΕΣ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΟΙ »

Λ Σ Μ Δ (1)

ΣΟΦΙΑ (ψάλλουσα ἐνδοθεν)

Ὅταν μὲ λόγους καιόντας καὶ μὲ τὸ χεῖλος τρέμον
ἐξέφραζον τὸν ἔρωτα ἀλλόφρων πλὴν εὐδαίμων,
καρδίαν ὁ ἀναίσθητος δὲν εἶ, ἐν εἰς τὰ στήθη
καὶ μὲ ἤρνῃθη.

Εἰς μάτην τόσοι μου παλμοὶ καὶ τόσαι συγκινήσεις!
Ἄντι μαρμαρέου ἔπλασε τυφλῶς αὐτὸν ἡ φύσις
κ' ἦσαν ἐντὸς τοῦ στήθους του ἀντὶ καρδίας λίθοι
ἀφ' οὗ μ' ἤρνῃθη.

Ἐν ᾧ ἐκπνέω νεαρὰ οὐδὲν' ἀκούω θρῆνον.
Ἐν ᾧ πατρίδα καὶ γονεῖς ἤρνῃθη, δι' ἐκεῖνον,
μοῦ ἀπορμενεὶ ἀμοιβὴ καρδιοβόρος λήθη
ἀφ' οὗ μ' ἤρνῃθη.

(1) Τὸ ἀγμάτιον τοῦτο, ἀνήκον εἰς τὸ δράμα
τοῦ Κ. Γεμ. Ἀμπελά « Κρήτες καὶ Βενετοὶ » δις
ἐπαινεθὲν, κατὰ τοὺς ποιητικούς ἀγῶνας τοῦ 1871
καὶ 1872, ψιλλεταὶ ἐνδοθεν τῆς σκηπῆς κατὰ τὴν
Α' πράξιν ὑπὸ τῆς Σοφίας Ουγατρὸς τοῦ Βενετοῦ
Μολλίνη πρὸ τῆς μετὰ τοῦ Κρητὸς Πέγρου Καντα-
νόλη μνηστεύσεώς της.

Σ. Σ. Ε. Βιβλ. *

Ὀδύνη! Ἀφ' οὗ ἦναψε πυρκαϊάν ἐντὸς μου,
ἀφ' οὗ με ἀπεστέρησε παντὸς τοῦ ἄλλου κόσμου
ἀφ' οὗ τὰ στήθη ἔτρεψα εἰς Ἑλληνίδος στήθη
αὐτὸς μ' ἤρνῃθη!

ΛΥΣΙΣ

τοῦ ἐν τῷ Β'. φυλλαδίῳ αἰνίγματος
Βοῦς—οὔς—ἔς.

Τὴν λύσιν τοῦ ἀνωτέρω αἰνίγματος
πρῶτος ἔπεμψεν ἡμῖν ἐξ Ἀθηνῶν, ἐκ μὲν
τῶν νέων συνδρομητῶν ὁ Κ. Ἀλεξ. Βά-
σος, ὅστις καὶ ἔλαβε τὸν ΣΓ'. τόμον τῆς
« Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης » ἐκ δὲ τῶν πα-
λαιῶν ὁ Κ. Α. Πατζατσόπουλος ὅστις ἔ-
λαβε τὴν δωρεάν. Κατόπιν ὁ Κ. Φ. Φωτιά-
δης. — Ἐκ Πειραιῶς ὁ Κ. Ι. Ε. Μητα-
ράκης εἰς ὃν ἀπεστάλη ἡ δωρεά, ὡς καὶ
εἰς τὸν ἐκ Πατρῶν Κ. Ἀγγελον Ἀννι-
νον. Ἐκ Σμύρνης ὁ Κ. Γεράσιμος Παρα-
σκευόπουλος εἰς ὃν ἀπεστάλη ἐπίσης ἡ
δωρεά. Κατόπιν ἔπεμψεν αὐτὴν ἐκ Κε-
φαλληνίας ἡ φιλόμουσος δωδεκαετῆς δε-
σποινὴς Ἀνθῆ Β. Βοβρωντοῦ, ἐξ Ἰθάκης ὁ
Κ. Δημ. Κανεύλης καὶ ἐκ Λεβαδείας ὁ Κ.
Μιλτιάδης Μπουφίδης.

ΑΙΝΙΓΜΑ Γ'.

Ὅλοι μ' ἔχουν μάρτυς τούτου, φίλτατέ μοι καὶ σὺ εἶσα
Ὅστις μέλλεις νὰ μὲ λύσης·
Ἄν δ' οὐχί, συγχώρησόν με, τοῦ κοινοῦ νῶς στερεῖσαι,
Μάτην θὰ μὲ βραχνίσῃς.
Καὶ ἐδῶ ἐπίσης εἶμαι καὶ ἐκεῖ κί' ἄλλοῦ καὶ ἔπου
Ὡς θελήσω καὶ θελήσης·
Ἐνῶ δὲ πολλάκις μένεις ἐφ' ἐνός καὶ μόνου τόπου
Ἡ πλανᾶς' εἰς ἀναμνήσεις,
Ἐγὼ τρέχω ἀσημάντους τὰς ἐκτάσεις θεωρῶν
Διὰ μέσου τῶν κυμάτων, διὰ μέσου τῶν ξηρῶν.
Ἦδη ἀκουσον καὶ ἄλλο ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς,
Ἐν σοῦ μέλος θελω γείνει.
Ἄν καὶ τοῦτο δὲ τὸ γράμμα τὸ πρωτεῦον ἀφρνίσῃς
Ἐν τετράποδον θὰ μείνῃ.
Ἄν δὲ ἀναγραμματίσῃς τὸ τετράποδον, ἰδοὺ
Ὅτι σὺ μὲ λέγεις . . . Ταῦτα ἀρκετὰ καὶ πλέον οὐ.
Α. Α . . .

Ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ἡμετέρων συνδρο-
μητῶν ὁ πρῶτος λύσας τὸ ἀνωτέρω αἰνίγ-
μα θέλει λάβει ὡς ἀμοιβὴν, ἐκ μὲν τῶν
νέων τὸν ἕκτον τόμον τῆς « Ἑθνικῆς Βι-
βλιοθήκης » πληρόνων μόνον δρχ. τρεῖς
ἀντὶ ἑπτα, ἐκ δὲ τῶν παλαιῶν τὸ συγ-
κινητικώτατον δράμα « Χαρτοφυλάκιον. »
Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρ-
χίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ, καταλογιζομένων
μόνον εἰς βᾶρος αὐτῶν τῶν ταχυδρομικῶν.